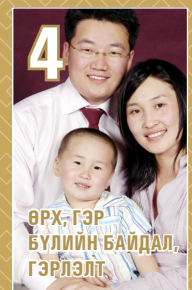

МЯНГАНЫ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТЫН ЗАРИМ ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

<p>2</p> <p>БҮХ НИЙТЭЭР АНХАН ШАТНЫ БОЛОВСРОЛ ЭЗЭМШИХ</p>	<p>1</p> <p>ЯДУУРАЛ, ӨЛСГӨЛӨНГ БУУРУУЛАХ</p>	<p>3</p> <p>ЖЕНДЕРИЙН ТЭГШ БАЙДЛЫГ ДЭМЖИН ХӨГЖҮҮЛЖ ШИЙДВЭР ГАРГАХ ТҮВШИНД ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН ОРОЛЦООГ НЭМЭГДҮҮЛЭХ</p>	<p>4</p> <p>ХҮҮХДИЙН ЭНДЭГДЛИЙГ БУУРУУЛАХ</p>
<p>5</p> <p>ЭХЧҮҮДИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙГ САЙЖРУУЛАХ</p>	<p>6</p> <p>БЭЛГИЙН ЗАМЫН ХАЛДВАРТ ӨВЧИН, ХДХВ, ДОХ, СУРЬЕЭТЭЙ ТЭМЦЭХ, БУСАД ӨВЧНИЙГ БУУРУУЛАХ</p>	<p>7</p> <p>БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТОГТВОРТОЙ БАЙДЛЫГ ХАНГАХ</p>	<p>8</p> <p>ХӨГЖЛИЙН ТӨЛӨӨ ДЭЛХИЙ НИЙТИЙН ТҮНШЛЭЛИЙГ ХӨГЖҮҮЛЭХ</p>

МОНГОЛ УЛСЫН
ҮНДЭСНИЙ СТАТИСТИКИЙН ХОРОО

ХҮН АМ, ОРОН СУУЦНЫ 2010 ОНЫ УЛСЫН ТООЛЛОГО

**МЯНГАНЫ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТЫН
ЗАРИМ ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД**

Улаанбаатар хот
2011 он

АГУУЛГА

ХҮСНЭГТ, ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ	iv
ТОВЧИЛСОН ҮГСНИЙН ЖАГСААЛТ	vi
ӨМНӨХ ҮГ	1
НИЙТЛЭГ ЗҮЙЛ	2
БҮЛЭГ I. ТАНИЛЦУУЛГА	5
ЗОРИЛГО НЭГ: ЯДУУРАЛ, ӨЛСГӨЛӨНГ БУУРУУЛАХ	5
Зорилт 3: Хүн амын хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшинг дээшлүүлж, хөдөлмөрийн зах зээлд шилжиж буй залуучуудын ажилгүйдлийн түвшинг бууруулах	5
1.8 Ажиллах хүчний оролцооны түвшин	6
ЗОРИЛГО ХОЁР: БҮХ НИЙТЭЭР АНХАН ШАТНЫ БОЛОВСРОЛ ЭЗЭМШИХ	13
Зорилт 5: 2015 он гэхэд бүх хүүхдэд бага боловсрол олгох	13
2.1 Бага боловсролын хамран сургалтын цэвэр жин	14
2.3 15-24 насны залуучуудын бичиг үсэг тайлагдалтын хувь	18
ЗОРИЛГО ГУРАВ: ЖЕНДЭРИЙН ТЭГШ БАЙДЛЫГ ДЭМЖИН ХӨГЖҮҮЛЖ, ШИЙДВЭР ГАРГАХ ТҮВШИНД ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН ОРОЛЦООГ НЭМЭГДҮҮЛЭХ	23
Зорилт 6: 2009 он гэхэд бага болон бүрэн дунд боловсрол эзэмшигчдийн дунд, 2015 он гэхэд бүх шатны боловсролын байгууллагад суралцагчдын хүйсийн зохистой байдлыг хангах	23
3.1 Бага боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн харьцаа	24
3.2 Дунд боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн харьцаа	27
Зорилт 7: Цалинтай ажил эрхэлж байгаа хүн амын жендерийн тэгш байдлыг хангах	31
3.4 ХАА-гаас бусад салбарт цалинтай ажил эрхэлж байгаа хүн амд эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь	32
ЗОРИЛГО ДОЛОО: БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТОГТВОРТОЙ БАЙДЛЫГ ХАНГАХ	37
Зорилт 16: 2015 он гэхэд баталгаат ундны усны хангамжгүй, сайжруулсан ариун цэврийн байгууламжид хамрагдаагүй хүн амын эзлэх хувийг бууруулах	37

7.8 Баталгаат ундны усны хангамжгүй хүн амын эзлэх хувь	38
Зорилт 17: 2015 он гэхэд хүн амын орон сууцны нөхцлийг сайжруулах	43
7.10 Инженерийн шугам сүлжээтэй орон сууцанд амьдарч байгаа хүн амын эзлэх хувь	44
ЗОРИЛГО НАЙМ: ХӨГЖЛИЙН ТӨЛӨӨ ДЭЛХИЙ НИЙТИЙН ТҮНШЛЭЛИЙГ ХӨГЖҮҮЛЭХ	49
Зорилт 21: Мэдээлэл холбооны шинэ технологийг хөгжүүлэх, “Мэдээлэлжсэн нийгэм байгуулах”	49
8.13 Интернет байнгын хэрэглэгчдийн тоо (1000 хүн тутамд)	50
8.14 Үүрэн телефон хэрэглэгчдийн тоо (1000 хүн тутамд)	53
БҮЛЭГ II. ДҮГНЭЛТ, ЦААШИД АНХААРАХ АСУУДАЛ	57
АШИГЛАСАН НОМ, ТОВХИМОЛ	62
ХАВСРАЛТ	63

ХҮСНЭГТ, ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. Хөдөлмөрийн насны хүн амын тоо, бүс нутгаар, 2000, 2010 он	7
Хүснэгт 2. Эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын тоо, насны бүлэг, хүйсээр, 2000, 2010 он	8
Хүснэгт 3. Ажиллах хүчний оролцооны түвшин, бүс нутаг, хувиар	9
Хүснэгт 4. Ажиллах хүчний оролцооны түвшин, бүс нутаг, аймаг, нийслэл, хүйс, хувиар, 2000, 2010 он	10
Хүснэгт 5. Ажиллах хүчний оролцооны түвшин, насны бүлэг, хүйс, хувиар, 2000, 2010 он	11
Хүснэгт 6. Ажиллах хүчний оролцооны түвшин, хот, хөдөө, хүйсээр, 2000, 2010 он	12
Хүснэгт 7. Бага боловсролын хамран сургалтын цэвэр жин, хувиар	15
Хүснэгт 8. Бага боловсролын хамран сургалтын цэвэр жин, бүс нутаг, аймаг, нийслэл, хүйс, хувиар, 2010 он	15
Хүснэгт 9. Бага боловсролын хамран сургалтын үзүүлэлтүүд, бүс нутаг, хүйс, хувиар, 2010 он	16
Хүснэгт 10. Бичиг үсэг тайлагдалтын түвшин, хувиар	18
Хүснэгт 11. Бичиг үсэг тайлагдалтын түвшин, бүс нутаг, аймаг, нийслэл, хувиар, 2000, 2010 он	19
Хүснэгт 12. Бичиг үсэг тайлагдалтын түвшин, бүс нутаг, хот, хөдөө, хүйс, хувиар, 2010 он	20
Хүснэгт 13. Бага боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн харьцаа	24
Хүснэгт 14. Бага боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн тоо, харьцаа, бүс нутаг, аймаг, нийслэлээр, 2000, 2010 он	25
Хүснэгт 15. Бага боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн харьцаа, бүс нутаг, хот, хөдөөгөөр, 2010 он	26
Хүснэгт 16. Дунд боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн харьцаа	27
Хүснэгт 17. Дунд боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн тоо, тэдний харьцаа, бүс нутаг, аймаг, нийслэлээр, 2000, 2010 он	28
Хүснэгт 18. Хөдөө аж ахуйгаас бусад салбарт цалинтай ажил эрхэлж байгаа хүн амд эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь	32
Хүснэгт 19. Хөдөө аж ахуйгаас бусад салбарт цалинтай ажил эрхэлж байгаа хүн амд эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, бүс нутаг, аймаг, нийслэлээр, 2000, 2010 он	33
Хүснэгт 20. Хөдөө аж ахуйгаас бусад салбарт цалинтай ажил эрхэлж байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбараар, 2000, 2010 он	35
Хүснэгт 21. Баталгаат ундны усны хангамжгүй хүн амын эзлэх хувь	38
Хүснэгт 22. Хүн амын ундны усны эх үүсвэр, бүс нутгаар, 2010 он	39
Хүснэгт 23. Баталгаат ундны усны хангамжгүй хүн амын эзлэх хувь, бүс нутаг, аймаг, нийслэлээр, 2000, 2010 он	40
Хүснэгт 24. Инженерийн шугам сүлжээтэй орон сууцанд амьдарч байгаа хүн амын эзлэх хувь	44
Хүснэгт 25. Инженерийн шугам сүлжээтэй орон сууцанд амьдарч байгаа хүн амын эзлэх хувь, бүс нутаг, аймаг, нийслэл, хот, хөдөөгөөр, 2010 он	45
Хүснэгт 26. Инженерийн шугам сүлжээтэй орон сууцанд амьдарч байгаа хүн ам, сууцны төрлөөр, бүс нутаг, аймаг, нийслэлээр, 2010 он	46

Хүснэгт 27. Интернет байнгын хэрэглэгчдийн тоо (1000 хүн тутамд)	51
Хүснэгт 28. Интернет байнгын хэрэглэгчдийн тоо (1000 хүн тутамд), бүс нутаг, аймаг, нийслэл, хүйсээр, 2010 он	51
Хүснэгт 29. Интернет байнгын хэрэглэгчдийн тоо, мян.хүн, бүс нутаг, хот, хөдөө, хүйсээр, 2010 он	52
Хүснэгт 30. Үүрэн телефон хэрэглэгчдийн тоо (6, түүнээс дээш насны хүн ам), бүс нутаг, аймаг, нийслэл, хүйсээр, 2010 он	54
Хүснэгт 31. Үүрэн телефон хэрэглэгчдийн тоо (1000 хүн тутамд)	55
Хүснэгт 32. Үүрэн телефон хэрэглэгчдийн тоо (1000 хүн тутамд), бүс нутаг, хот, хөдөө, хүйсээр, 2010 он	55
Зураг 1. Эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын зарим үзүүлэлт, бүс нутаг, хувиар, 2010 он	8
Зураг 2. Эрэгтэйчүүд, эмэгтэйчүүдийн ажиллах хүчний оролцооны түвшин, бүс нутаг, хувиар, 2010 он	11
Зураг 3. 6-11 насны нийт болон сургуульд суралцаж байгаа эрэгтэй, эмэгтэй хүүхдийн хүйсийн харьцаа, бүс нутаг, хувиар, 2010 он	17
Зураг 4. Бичиг үсэг тайлагдалтын түвшин, бүс нутаг, хүйс, хувиар, 2010 он	21
Зураг 5. Дунд шатны боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн харьцаа, бүс нутаг, хот, хөдөөгөөр, 2010 он	29
Зураг 6. ХАА-н бус салбарт цалинтай ажил эрхэлж байгаа эрэгтэйчүүд, эмэгтэйчүүдийн харьцаа, бүс нутаг, хувиар, 2010 он	35
Зураг 7. Баталгаат ундны усны хангамжгүй хүн амын эзлэх хувь, бүс нутаг, хот, хөдөөгөөр, 2010 он	39
Зураг 8. Интернет байнгын хэрэглэгчдийн тоо (1000 хүн тутамд), бүс нутаг, хот, хөдөө, хувиар, 2010 он	52

ТОВЧИЛСОН ҮГСИЙН ЖАГСААЛТ

УИХ	Улсын Их Хурал
ҮСХ	Үндэсний Статистикийн Хороо
ХАОСТ	Хүн ам, орон сууны тооллого
МХЗ	Мянганы хөгжлийн зорилт
НҮБ	Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага
ШСГ	Шинжилгээ судалгааны газар
МШХХТГ	Мэдээлэл, шуудан, харилцаа холбоо, технологийн газар
БСШУЯ	Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны яам
ЭМЯ	Эрүүл мэндийн яам
БОАЖЯ	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам
ХЗДХЯ	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам
СЯ	Сангийн яам
ОУХБ	Олон улсын хөдөлмөрийн байгууллага
ХАА	Хөдөө аж ахуй
АХОТ	Ажиллах хүчний оролцооны түвшин
ӨОЗС	Өрхийн орлого, зарлагын судалгаа
АТТС	Амьжиргааны түвшний түүвэр судалгаа

ӨМНӨХ ҮГ

Шинэ мянганы шинэ зууны босгон дээр дэлхийн улс орнуудын төр, засгийн тэргүүн нар чуулж, “Мянганы тунхаглал” хэмээх түүхэн баримт бичгийг батласан билээ. Энэхүү тунхаглалын дагуу хөгжлийн бүхий л талыг хамарсан МХЗ-уудыг тодорхойлж, тэдгээрийг 2015 он гэхэд хангах үүргийг улс орон бүр хүлээж, товлосон хугацаа болоход 5 жил хүрэхгүй хугацаа үлдэж байна.

Монгол Улс нь МХЗ-уудын хэрэгжилтийг хангахад тэргүүлэх ач холбогдол өгч, үндэсний зорилтуудаа батлан, 2015 он гэхэд хүрэх түвшингээ тодорхойлон хэрэгжүүлж байна. Монгол Улсын МХЗ-ууд нь 9 зорилго, 24 зорилт, 67 шалгуур үзүүлэлтээс бүрдэж байна. Эдгээр шалгуур үзүүлэлтүүдийг ҮСХ-ноос эрхлэн гаргаж буй албан ёсны статистикийн мэдээ, тооллого, судалгааны дүн болон Засгийн

газар, Яамд, төрийн бусад байгууллагуудын захиргааны статистикийн мэдээлэлд үндэслэн тооцон гаргаж байна.

Улс орнууд хүн амаа 10 жил тутам тоолж байх НҮБ-ын зөвлөмжийн дагуу Монгол улс хүн ам, орон сууцны ээлжит тооллогыг “Хүмүүнд төр эрхэм, төрд хүмүүн эрдэнэ” уриан дор 2010 оны 11 сарын 11-нээс 17-ны хооронд амжилттай зохион байгуулсан. Энэхүү тооллогын үр дүнд үндэслэн Монгол улсын МХЗ-ын зарим шалгуур үзүүлэлтүүдийн хэрэгжилтийн явцыг 2010 оны байдлаар улс, аймаг, нийслэл, бүс нутгаар тодорхойлох, цаашдын зорилго, зорилтыг төлөвлөх боломж бүрдлээ.

Тооллогын үр дүнгээр Монгол улсын МХЗ-ын зарим үзүүлэлтүүдийн хэрэгжилтэд ахиц, дэвшил гарсныг тэмдэглэх нь зүйтэй. Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологи өндөр хөгжсөн өнөө үед Монголчуудын интернет болон үүрэн телефоны байнгын хэрэглээнд ихээхэн дэвшил гарсан байна. Эдгээр үзүүлэлт нь 2015 оны зорилтоо хангажээ. Түүнчлэн Монгол улсын Засгийн газраас хэрэгжүүлж буй боловсролын салбарын бодлогын үр дүнд бага боловсролын хамран сургалтын жин, 15-24 насны залуучуудын бичиг үсэг тайлагдалтын хувь, бага болон дунд боловсрол эзэмшигч охид, хөвгүүдийн харьцаа зэрэг үзүүлэлт нь 2015 онд тавьсан зорилтод хүрэхэд ойрхон байна.

Гэвч ахиц, ололтын зэрэгцээ зарим нэгэн үзүүлэлтийн хэрэгжилт ихээхэн удаашралтай, хангалтгүй байна. Ажиллах хүчний оролцооны түвшин 2010 онд улсын дунджаар 56.4 хувь байгаа нь 2000 оныхоос 5.5 пунктээр, 2005 оныхоос 7.1 пунктээр буурсан байна. Монгол улсын хот, хөдөөгийн хөгжлийн түвшин хоорондоо ялгаатай учир МХЗ-уудын хэрэгжилт орон нутагт харилцан адилгүй байна.

Хүн ам, орон сууцны тооллогын үр дүнд үндэслэн МХЗ-ын зарим шалгуур үзүүлэлтүүдийн өнөөгийн байдлыг тодорхойлсон энэхүү сэдэвчилсэн судалгаа нь тооллогын үр дүнгийн талаар хэрэглэгчдэд үнэтэй мэдээлэл болно гэдэгт итгэлтэй байна.

ҮСХ-НЫ ДАРГА

С.МЭНДСАЙХАН

МЯНГАНЫ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТЫН ЗАРИМ ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

ХҮН АМ, ОРОН СУУЦНЫ 2010 ОНЫ ТООЛЛОГЫН ДҮНД ҮНДЭСЛЭН ХИЙСЭН СЭДЭВЧИЛСЭН СУДАЛГАА

НИЙТЛЭГ ЗҮЙЛ

Хүн төрөлхтний өмнө тулгамдсан асуудлаар дэлхий нийтийн анхаарлыг төвлөрүүлж, зөвшилцөлд хүрч, шийдвэрлэсэн чухал асуудал бол Мянганы Хөгжлийн Зорилтуудыг хэрэгжүүлэхээр тохиролцсон явдал юм. 2000 оны 9 дүгээр сард Нью-Йорк хотноо болсон дэлхийн 189 орны төр, засгийн тэргүүн оролцсон НҮБ-ын Мянганы Чуулганд манай Ерөнхийлөгч асан Н.Багабанди Мянганы Тунхаглалыг дэмжин гарын үсэг зурснаар Монгол Улс энэхүү зорилтуудыг 2015 оныг хүртэл хэрэгжүүлэх үүрэг хүлээсэн билээ. Дэлхий нийтээрээ хөгжиж байгаа орнуудын хөгжлийн тулгамдсан асуудлыг Мянганы хөгжлийн зорилтуудын хэрэгжилттэй шууд холбон авч үздэг болсон.

УИХ-аас 2005 оны 4 дүгээр сард 25 дугаар тогтоол гарч, НҮБ-аас зөвлөмж болгосон Мянганы хөгжлийн зорилтуудад хүний эрхийг баталгаажуулах, ардчилсан засаглалыг хөгжүүлэх зорилтыг шинээр нэмж тусган, 2015 он хүртэл хэрэгжүүлэх Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтуудыг тодорхойлсон билээ. НҮБ-аас 2003 оны 9 сард анх батлан гаргасан Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд нь 8 зорилго, 18 зорилт, тэдгээрийг дүгнэх 48 үзүүлэлттэй байсан. Харин НҮБ-аас 2008 оны 1-р сараас эхлэн мөрдүүлэхээр зөвлөмж болгосноор Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд нь 8 зорилго, 21 зорилт, тэдгээрийг дүгнэх 60 үзүүлэлттэй болж өөрчлөгдсөн.

УИХ-аас 2008 оны 1-р сард 13 дугаар тогтоол гарч, 2005 оны 25-р тогтоолд өөрчлөлт оруулж шинэчилсэн бөгөөд Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд нь 9 зорилго, 24 зорилт, тэдгээрийг 67 үзүүлэлтээр дүгнэхээр болсон юм. Өнөөгийн байдлаар нийт 67 үзүүлэлтээс 65 үзүүлэлтийг бүрэн тооцож, харин 2 үзүүлэлт тооцогдохгүй байна.

Эдгээр 65 үзүүлэлтийн 21 үзүүлэлтийг ҮСХ-ны албан ёсны статистикийн мэдээлэл, тооллого, судалгаанаас, 12 үзүүлэлтийг ЭМЯ, 5 үзүүлэлтийг БСШУЯ, 7 үзүүлэлтийг БОАЖЯ, 3 үзүүлэлтийг ХЗДХЯ, 10 үзүүлэлтийг СЯ, 4 үзүүлэлтийг бусад байгууллагын захиргааны статистикийн мэдээллээс тооцон гаргаж байна.

Статистик мэдээллийн бодит байдлыг хангах, дүн шинжилгээ хийх, мэдээллийн өсөн нэмэгдэж байгаа олон талт хэрэгцээг хангах зорилгоор 2010 оны 11 сарын 11-17-ны хооронд явагдсан Монгол улсын Хүн ам, орон сууцны ээлжит тооллогын үр дүнд үндэслэн МХЗ-ын хэрэгжилтийг хянах зарим шалгуур үзүүлэлтүүдийг тооцон, хэрэгжилтийн явцыг харуулж, санал, дүгнэлт өгснийг энэхүү тусгайлсан судалгаагаар танилцуулж байна.

Хүн ам, орон сууцны 2010 оны тооллогын үр дүнд үндэслэн тооцсон МХЗ-ын зарим үзүүлэлтүүдийг Хүн ам, орон сууцны 2000 оны тооллогын дүнтэй зэрэгцүүлж, харин энэ удаагийн тооллогоор анх удаа тооцсон зарим үзүүлэлтүүдийг өмнөх тооллогынхтой зэрэгцүүлэх боломжгүй учир бусад эх үүсвэртэй нь харьцуулсан болно.

МХЗ-ын шалгуур үзүүлэлтүүдийн ойлголт, тодорхойлолтыг ҮСХ-ны даргын 2008 оны 12 сарын 31-ний өдрийн 182 тоот тушаалаар батлагдсан “Монгол улсын Мянганы хөгжлийн зорилтын шалгуур үзүүлэлтүүдийг тооцох аргачлал”-ын дагуу авсан болно.

Энэхүү “МХЗ-ын зарим шалгуур үзүүлэлтүүд” сэдэвчилсэн судалгаа нь 2 бүлгээс бүрдэж байна. Эхний бүлэгт 2010 оны Монгол улсын Хүн ам, орон сууцны тооллогын үр дүнд үндэслэн тооцсон МХЗ-ын Зорилго 1-ийн Зорилт 3-ын 1.8-р үзүүлэлт; Зорилго 2-ын Зорилт 5-ын 2.1 болон 2.3-р үзүүлэлтүүд; Зорилго 3-ын Зорилт 6-ын 3.1 болон 3.2-р үзүүлэлтүүд болон Зорилт 7-ын 3.4-р үзүүлэлт; Зорилго 7-гийн Зорилт 16-ын 7.8 болон Зорилт 17-ын 7.10-р үзүүлэлт; Зорилго 8-ын Зорилт 21-ийн 8.13 болон 8.14-р үзүүлэлтүүд болох нийт 10 шалгуур үзүүлэлтийн өнөөгийн байдлын талаар танилцуулна. Хоёрдугаар бүлэгт Дүгнэлт, цаашид анхаарах асуудал багтаж байна.

Хрмррд твр зрхэм. Тлрд хрмррн эрдэнэ

БҮЛЭГ I. ТАНИЛЦУУЛГА

1

ЯДУУРАЛ,
ӨЛСГӨЛӨНГ
БУУРУУЛАХ

ЗОРИЛГО НЭГ: ЯДУУРАЛ, ӨЛСГӨЛӨНГ БУУРУУЛАХ

ЗОРИЛТ 3: ХҮН АМЫН ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙН ТҮВШИНГ ДЭЭШЛҮҮЛЖ, ХӨДӨЛМӨРИЙН ЗАХ ЗЭЭЛД ШИЛЖИЖ БУЙ ЗАЛУУЧУУДЫН АЖИЛГҮЙДЛИЙН ТҮВШИНГ БУУРУУЛАХ

ҮЗҮҮЛЭЛТ:

1.8 *Ажиллах хүчний оролцооны түвшин*

1.8 АЖИЛЛАХ ХҮЧНИЙ ОРОЛЦООНЫ ТҮВШИН

ОЙЛГОЛТ, ТОДОРХОЙЛОЛТ, ТООЦОХ АРГА ЗҮЙ

Ажиллах хүчний оролцооны түвшин нь хөдөлмөрийн насны хүн амын дунд ажиллах хүч буюу ажил эрхэлж байгаа болон ажил идэвхтэй эрж, хайж байгаа, ажиллахад бэлэн ажилгүй хүн амын эзлэх хувь болно. Энэхүү үзүүлэлт нь хөдөлмөрийн насны хүн амын ажил эрхлэлтийн байдал, эдийн засагт хөдөлмөрийн насны хүн амыг ажлын байраар хангах зорилтын хэрэгжилтийг хянах хэмжүүр юм.

Ажиллах хүч буюу эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын тоонд Олон улсын хөдөлмөрийн байгууллага (ОУХБ)-ын аргачлалын дагуу ажиллагчид болон хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний хэлтэст бүртгэлтэй ажилгүйчүүдийг хамруулна. Ажиллах хүч буюу эдийн засгийн идэвхтэй хүн амыг “байнгын идэвх” гэсэн ойлголтод тулгуурлаж тодорхойлдог. Хөдөлмөрийн насны ажил эрхэлдэггүй, хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний хэлтэст бүртгэлгүй хүмүүс, хөдөлмөрийн насны суралцагчид, хугацаат цэргийн албан хаагчид, хоригдол хүмүүсийг ажиллах хүчинд хамааруулахгүй.

Ажиллах хүчний оролцооны түвшинг эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын тоог хөдөлмөрийн насны хүн амын тоонд харьцуулж тооцно.

ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ

Монгол Улсын суурин хүн амын тоо 2010 оны 11 сарын 11-ний байдлаар 2754.7 мянга, хөдөлмөрийн насны (15, түүнээс дээш насны) хүн амын тоо 1906.0 мянга, эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын тоо 1075.8 мянга болжээ.

Хөдөлмөрийн насны нийт хүн ам

Тооллогын үед хөдөлмөрийн насны нийт эрэгтэйчүүдийн тоо 937.3 мянга, эмэгтэйчүүдийн тоо 968.7 мянгад хүрсэн байна. Хөдөлмөрийн насны нийт хүн амын тоо 2010 онд 2000 оныхоос даруй 25 хувиар өсчээ. Улаанбаатар хотод хөдөлмөрийн насны нийт хүн амын дийлэнх буюу 45.7 хувь нь амьдарч байгаа бол Зүүн бүсэд хамгийн бага буюу 6.8 хувь нь амьдарч байна.

Улаанбаатараас бусад бүх бүсийн хөдөлмөрийн насны хүн амын хөдөлмөрийн насны нийт хүн амд эзлэх хувь 2010 онд 2000 оныхоос 1.5-4.3 пунктээр буурсан байна. Харин Улаанбаатар хотын хөдөлмөрийн насны хүн амын тоо 64.1 хувиар, хөдөлмөрийн насны нийт хүн амд эзлэх хувь 10.9 пунктээр нэмэгдсэн байна. Үүнийг сүүлийн жилүүдэд хөдөө аж ахуйд тохиолдсон байгалийн гамшигт үзэгдлээс шалтгаалан хөдөөгийн олон тооны өрхүүд малгүй болж, хот суурин газарт амьдралын илүү боломжийг хайн шилжин ирж байгаатай холбон тайлбарлаж болно.

Хүснэгт 1. Хөдөлмөрийн насны хүн амын тоо, бүс нутгаар, 2000, 2010 он

Бүс	2000		2010	
	15, түүнээс дээш хөдөлмөрийн насны хүн амын тоо	Бүсүүдийн эзлэх хувь	15, түүнээс дээш хөдөлмөрийн насны хүн амын тоо	Бүсүүдийн эзлэх хувь
Улсын дундаж	1 524 372	100.0	1 905 969	100.0
Баруун бүс	250 700	16.4	231 103	12.1
Хангайн бүс	335 573	22.0	357 340	18.7
Төвийн бүс	280 724	18.4	315 649	16.6
Зүүн бүс	126 130	8.3	130 017	6.8
Улаанбаатар	531 245	34.9	871 860	45.8

Хөдөлмөрийн насны нийт эмэгтэйчүүд, эрэгтэйчүүдийн хөдөлмөрийн насны нийт хүн амд эзлэх хувийн жин улсын түвшинд 50.8 болон 49.2 хувьтай байгаа нь Монгол улсын хөдөлмөрийн насны хүн ам дахь эмэгтэй, эрэгтэй хүмүүсийн оролцоо бараг тэнцүү байгааг харуулж байна.

Хөдөлмөрийн насны эмэгтэйчүүд, эрэгтэйчүүдийн харьцаа улсын түвшинд дунджаар 103.4 хувьтай байна.

Харин Улаанбаатар хотын хөдөлмөрийн насны эмэгтэй, эрэгтэй хүмүүсийн хөдөлмөрийн насны нийт хүн амд эзлэх хувийн жин нь 52.4 болон 47.6 хувь, Төвийн бүсийнх 48.1 болон 51.9 хувьтай байгаа нь бусад бүсүүдтэй харьцуулахад нэлээд их зөрүүтэй байна.

Улаанбаатар хотод хөдөлмөрийн насны эмэгтэйчүүдийн тоо эрэгтэйчүүдийн тооноос 10.1 хувиар дээгүүр байгаа бол Төвийн бүсэд хөдөлмөрийн насны эмэгтэйчүүдийн тоо нь эрэгтэйчүүдийнхээс 7.4 хувиар доогуур байна.

Эдийн засгийн идэвхтэй хүн ам

Тооллогоор тооллогын өмнөх 7 хоногт бараа, үйлчилгээг бий болгоход оролцсон буюу ажил эрхэлсэн эсвэл ажил хайж байсан гэж 1075.8 мян.хүн хариулсан нь Монгол улсын нийт ажиллах хүч буюу эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын тоог илэрхийлж байна. Үүнээс эдийн засгийн идэвхтэй эрэгтэй хүн амын тоо 590.1 мянга, эмэгтэй хүн амын тоо 485.6 мянга болж байна.

Эдийн засгийн идэвхтэй эрэгтэйчүүдийн тоо нь эмэгтэйчүүдийнхээс 21.5 хувиар өндөр буюу 104.5 мянган хүнээр илүү байгаа нь Монгол улсад ажил хөдөлмөр эрхэлж байгаа болон ажил хөдөлмөр идэвхтэй эрж хайж, бүртгүүлсэн хүмүүсийн дийлэнх нь эрэгтэйчүүд байгааг илтгэж байна.

Аль ч насны бүлэгт эдийн засгийн идэвхтэй эрэгтэйчүүдийн тоо эмэгтэйчүүдийнхээс өндөр байна.

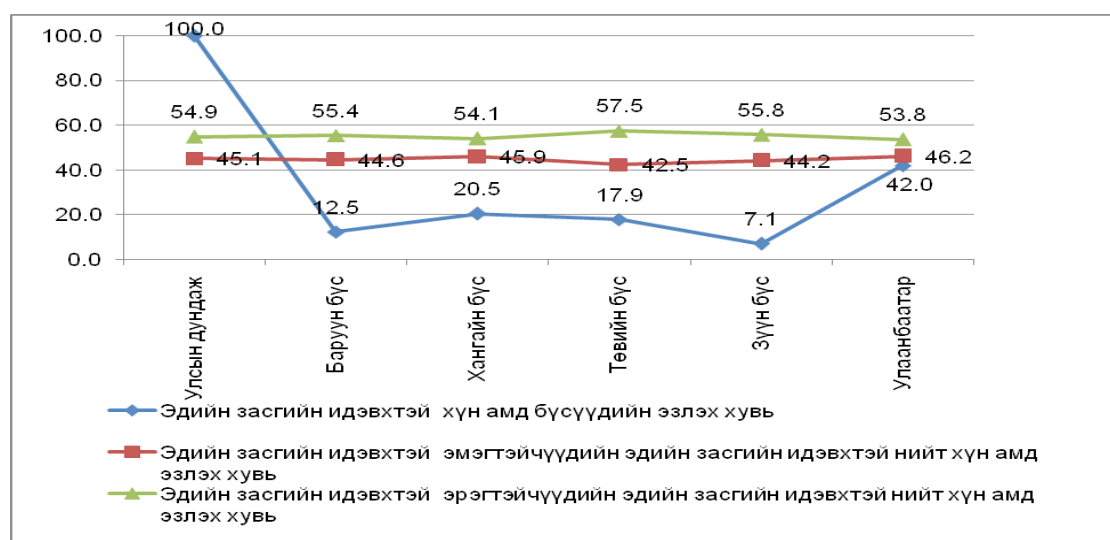
Хүснэгт 2. Эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын тоо, насны бүлэг, хүйсээр, 2000, 2010 он

Насны бүлэг	2000			2010		
	БҮГД	Эрэгтэй	Эмэгтэй	БҮГД	Эрэгтэй	Эмэгтэй
БҮГД	944.1	514.2	429.9	1075.8	590.1	485.6
15-19	108.6	63.9	44.7	37.1	25.9	11.2
20-24	159.6	88.0	71.6	161.3	94.4	66.9
25-34	309.3	162.4	146.8	357.3	195.6	161.6
35-44	236.7	120.5	116.2	295.2	151.7	143.4
45-54	91.3	52.7	38.6	186.2	96.1	90.1
55-59	23.3	17.0	6.4	26.1	17.9	8.2
60+	15.3	9.7	5.6	12.6	8.5	4.1

Эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын тоо 2010 онд 2000 оныхоос 131.7 мянган хүнээр буюу 14 хувиар өссөн байна. Эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын 48.2 хувь нь 20-34 насны залуучууд байна.

Эдийн засгийн идэвхтэй эмэгтэйчүүд, эрэгтэйчүүдийн эдийн засгийн идэвхтэй нийт хүн амд эзлэх хувийн зөрүү нь улсын түвшинд 9.7 пункт байна. Энэ зөрүү Төвийн бүсэд хамгийн өндөр буюу 15.0 пункт байхад Улаанбаатар хотод хамгийн бага буюу 7.6 пункт байна. Эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын дийлэнх буюу 42.0 хувь нь Улаанбаатар хотод амьдарч байна.

Зураг 1. Эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын зарим үзүүлэлт, бүс нутаг, хувиар, 2010 он

Ажиллах хүчний оролцооны түвшин

Монгол улс ажиллах хүчний оролцооны түвшинг 2015 он гэхэд 70.0 хувьд хүргэх зорилт тавьсан. Тооллогын дүнгээс тооцсон ажиллах хүчний оролцооны түвшин 2010 онд улсын дунджаар 56.4 хувь, үүнээс эмэгтэйчүүдийнх 50.1 хувь, эрэгтэйчүүдийнх 63.0 хувьтай байна.

Хүснэгт 3. Ажиллах хүчний оролцооны түвшин, бүс нутаг, хувиар

Бүс	Явц		Зорилт	
	2000	2005*	2010	2015
Улсын дундаж	61.9	63.5	56.4	70.0
Баруун бүс	68.3	72.9	58.0	
Хангайн бүс	70.1	73.0	61.7	
Төвийн бүс	64.9	65.6	61.2	
Зүүн бүс	63.6	61.3	58.4	
Улаанбаатар	51.8	54.4	51.9	

Мэдээллийн эх үүсвэр: * ҮСХ. Хүн амын ажил эрхлэлтийн жилийн тайлан

Улсын хэмжээнд ажиллах хүчний оролцооны түвшин нэмэгдэхгүй, харин ч 2000 оныхоос 5.5 пунктээр, 2005 оныхоос 7.1 пунктээр буурсан байна. Хөдөлмөрийн насны хүн амын өсөлт өндөр байгаа хэдий ч Монгол улсын эдийн засаг дахь хөдөлмөрийн зах зээлийн багтаамж бага байгаа нь ажиллах хүчний оролцооны түвшин буурахад нөлөөлж байна.

Хүснэгт 4. Ажиллах хүчний оролцооны түвшин, бүс нутаг, аймаг, нийслэл, хүйс, хувиар, 2000, 2010 он

	2000			2010		
	БҮГД	Эрэгтэй	Эмэгтэй	БҮГД	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Улсын дундаж	61.9	68.6	55.5	56.4	63.0	50.1
Баруун бүс	68.3	76.0	60.7	58.0	64.6	51.4
Баян-Өлгий	63.8	72.5	55.0	54.2	62.5	46.0
Говь-Алтай	76.1	82.2	70.2	62.4	68.7	56.1
Завхан	69.9	77.0	63.0	58.8	64.3	53.4
Увс	67.8	75.3	60.3	60.4	66.1	54.7
Ховд	65.5	74.6	56.6	55.9	62.8	49.1
Хангайн бүс	70.1	76.2	64.1	61.7	67.2	56.3
Архангай	69.1	75.3	62.8	63.9	69.5	58.4
Баянхонгор	74.8	80.6	69.2	65.2	69.5	60.8
Булган	67.4	73.8	60.8	65.3	69.7	60.7
Орхон	62.4	68.8	56.1	56.5	62.8	50.6
Өвөрхангай	75.1	80.5	69.8	62.1	67.9	56.3
Хөвсгөл	69.4	76.0	63.1	60.1	65.8	54.6
Төвийн бүс	64.9	71.6	58.2	61.2	67.7	54.1
Говьсүмбэр	59.8	64.7	54.7	62.7	67.3	57.8
Дархан-Уул	54.6	61.2	48.4	52.5	59.0	46.4
Дорноговь	71.4	79.0	63.5	63.9	71.3	56.4
Дундговь	76.4	81.5	71.3	65.8	69.8	61.7
Өмнөговь	77.6	83.2	72.0	74.7	81.9	64.1
Сэлэнгэ	57.4	64.5	49.8	57.7	63.5	51.6
Төв	67.2	74.0	59.8	60.3	66.0	54.0
Зүүн бүс	63.6	70.7	56.6	58.4	64.2	52.4
Дорнод	56.3	63.4	49.3	53.3	59.5	47.0
Сүхбаатар	70.5	77.7	63.0	63.6	69.6	57.4
Хэнтий	66.1	72.7	59.4	59.6	64.8	54.3
Улаанбаатар	51.8	57.7	46.3	51.9	58.6	45.8

Ажиллах хүчний оролцооны түвшин 2000 онд Хангайн бүсэд хамгийн өндөр 70.1 хувь байсан бол Улаанбаатар хотод хамгийн бага 51.8 хувь байв. Энэ түвшин 2010 онд хэвээр хадгалагдаж, Хангайн бүсэд ажиллах хүчний оролцооны түвшин хамгийн өндөр буюу 61.7 хувь, Улаанбаатар хотод хамгийн бага буюу 51.9 хувь байна.

Эндээс хотын хүн амын тоо болон ажиллах хүчний оролцооны түвшний хооронд хамаарал байгааг харж болно. Өөрөөр хэлбэл хотын хүн амын тоо өндөр байхад ажиллах хүчний оролцооны түвшин нь доогуур байна. Хотжилт өндөртэй Орхон, Дархан-Уул, Сэлэнгэ, Дорнод аймгуудад ажиллах

ХҮН АМ, ОРОН СУУЦНЫ 2010 ОНЫ УЛСЫН ТООЛЛОГО: МЯНГАНЫ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТЫН ЗАРИМ ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

хүчний оролцоо бусад аймагтай харьцуулахад нэлээд доогуур байна.

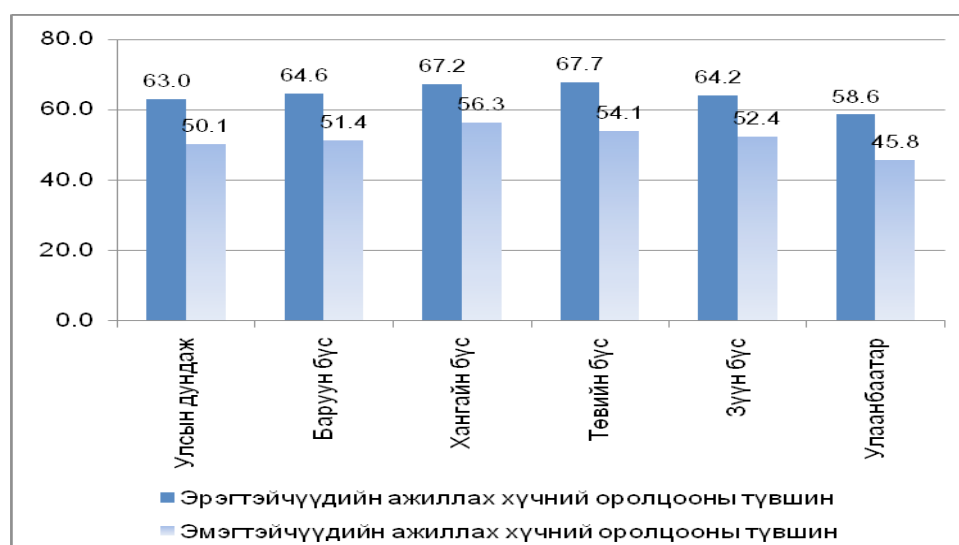
Ажиллах хүчний оролцооны түвшин 2010 онд Өмнөговь аймагт хамгийн өндөр 74.7 хувьтай байгаа нь тус аймагт хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшин өндөр байгааг илтгэж байна. Үүнийг тус аймагт хэрэгжиж байгаа дэлхийд нөөцөөрөө тэргүүлж буй алт, зэсийн Оюу толгой төслийн үйл ажиллагаатай буюу энэ төсөлд хамгийн түрүүнд Өмнөговь аймгийн иргэд ажлын байраар хангагдаж байгаатай холбон тайлбарлаж болох юм.

Хүснэгт 5. Ажиллах хүчний оролцооны түвшин, насны бүлэг, хүйс, хувиар, 2000, 2010 он

Насны бүлэг	2000			2010		
	БҮГД	Эрэгтэй	Эмэгтэй	БҮГД	Эрэгтэй	Эмэгтэй
БҮГД	61.9	68.6	55.5	56.4	63.0	50.1
15-19	41.2	48.0	34.4	14.4	19.8	8.8
20-24	67.7	74.5	60.8	55.2	64.0	46.2
25-34	76.5	81.0	72.0	75.9	82.8	69.1
35-44	78.9	81.7	76.3	77.3	80.2	74.5
45-54	64.9	77.1	53.3	66.3	70.9	62.0
55-59	41.8	62.0	22.3	36.3	53.7	21.3
60+	12.3	17.7	8.0	8.4	13.1	4.8

Ажиллах хүчний оролцооны түвшин 2010 онд 2000 оныхоос 45-54 насны бүлгээс бусад бүх насны бүлэгт буурсан байна. Үүний дотор 15-19 болон 20-24 насны залуучуудын ажиллах хүчний оролцооны түвшин 26.8 болон 12.5 пунктээр буурсан нь энэ насны залуучуудын сургуульд хамрагдалт нэмэгдсэнтэй холбоотой гэж үзэж болох юм. Харин 45-54 насны эмэгтэйчүүдийн ажиллах хүчний оролцоо 8.7 пунктээр нэмэгдсэн нь эмэгтэйчүүдийн 10 жилийн өмнөх эдийн засгийн идэвх хадгалагдаж байна гэж үзэж болохоор байна.

Зураг 2. Эрэгтэйчүүд, эмэгтэйчүүдийн ажиллах хүчний оролцооны түвшин, бүс нутаг, хувиар, 2010 он

Эрэгтэйчүүд, эмэгтэйчүүдийн ажиллах хүчний оролцооны түвшин 2010 онд Улаанбаатар хотод хамгийн бага 58.6 болон 45.8 хувьтай байхад эрэгтэйчүүдийн ажиллах хүчний оролцооны түвшин Төвийн бүсэд хамгийн өндөр 67.7 хувьтай, харин эмэгтэйчүүдийн ажиллах хүчний оролцооны түвшин Хангайн бүсэд хамгийн өндөр 56.3 хувьтай байна.

Хүснэгт 6. Ажиллах хүчний оролцооны түвшин, хот, хөдөө, хүйсээр, 2000, 2010 он

	БҮГД	Хот		БҮГД	Хөдөө	
		Эрэгтэй	Эмэгтэй		Эрэгтэй	Эмэгтэй
АХОТ, 2000 он	53.8	60.2	47.9	73.6	80.1	66.9
АХОТ, 2010 он	52.3	58.5	46.5	66.1	72.4	59.3

Ажиллах хүчний оролцооны түвшин хөдөөд хотоос 13.8 пунктээр илүү байгаа нь манай улсын онцлог гэж хэлж болно. Тооллогоор хөдөөгийн малчин өрхийн 15, түүнээс дээш настай хүн амыг үндсэнд нь ажил эрхэлдэг гэж үздэгээс шалтгаалан хөдөөгийн ажиллах хүчний оролцооны түвшин өндөр гарсан байна. Хөдөөгийн хүн амын ажиллах хүчний оролцооны түвшин 2010 онд 2000 оны тооллогын үеийнхээс 7.5 пунктээр буурчээ.

Хүйсээр авч үзэхэд эрэгтэй, эмэгтэйчүүдийн аль алиных нь ажиллах хүчний оролцоо хөдөөд хотынхоос өндөр байна. Хөдөөгийн эрэгтэйчүүдийн ажиллах хүчний оролцооны түвшин 2000 болон 2010 онд 80.1 болон 72.4 хувь байгаа нь хотын эрэгтэйчүүдийн ажиллах хүчний оролцооны түвшнээс 19.9 болон 13.9 пунктээр илүү байна.

Хөдөлмөрийн насны эмэгтэйчүүд, эрэгтэйчүүдийн хүйсийн харьцаа 2010 онд улсын хэмжээнд 1.03 байхад харин эдийн засгийн идэвхтэй эмэгтэйчүүд, эрэгтэйчүүдийн харьцаа 0.82 байна. Түүнчлэн эмэгтэйчүүдийн ажиллах хүчний оролцооны түвшин эрэгтэйчүүдийнхээс 12.9 пунктээр доогуур байна. Энэ нь эмэгтэйчүүд хүүхэд асрах, гэрийн ажил хийх, эрэгтэйчүүдээс эрт тэтгэвэрт гарах зэрэг хүчин зүйлсийн нөлөөллөөр эмэгтэйчүүдийн эдийн засгийн идэвх нь эрэгтэйчүүдийнхээс доогуур байгааг илтгэж байна.

2015 он хүртэл үлдсэн 5 жилийн хугацаанд ажиллах хүчний оролцооны түвшний тавьсан зорилтод хүрэхэд даруй 13.6 пункт дутуу байна. Энэ нь 2015 онд уг үзүүлэлтийг 70 хувьд хүргэх зорилтыг хангахад онцгой анхаарах шаардлагатайг харуулж байна.

Тиймээс Монгол Улсын Засгийн газраас ажлын байрны хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, ялангуяа хангалттай цалинтай ажлын байрыг бий болгох талаар хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтөд тусгаж хэрэгжүүлэх явдлыг эрчимжүүлэх шаардлагатай байна.

2

БҮХ НИЙТЭЭР
АНХАН ШАТНЫ
БОЛОВСРОЛ
ЭЗЭМШИХ

ЗОРИЛГО ХОЁР. БҮХ НИЙТЭЭР АНХАН ШАТНЫ БОЛОВСРОЛ ЭЗЭМШИХ

ЗОРИЛТ 5: 2015 ОН ГЭХЭД БҮХ ХҮҮХДЭД БАГА
БОЛОВСРОЛ ОЛГОХ

ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД:

- 2.1 Бага боловсролын хамран сургалт
- 2.3 15-24 насны залуучуудын бичиг үсэг тайлагдалтын түвшин

2.1 БАГА БОЛОВСРОЛЫН ХАМРАН СУРГАЛТ

ОЙЛГОЛТ, ТОДОРХОЙЛОЛТ, ТООЦОХ АРГА ЗҮЙ

Бага боловсролын хамран сургалтын цэвэр жин нь бага боловсролд хамрагдвал зохих насны нийт хүүхдүүдээс бага боловсролд хамрагдаж буй хүүхдийн тоог хувиар илэрхийлсэн үзүүлэлт юм. Бага боловсролд хамрагдвал зохих насны хүн амд 6-11 насны нийт хүүхдүүдийг хамруулна.

Уг үзүүлэлтээр бага боловсролд хамрагдвал зохих насны хүүхдүүдийн сургуульд бүрэн хамрагдаж байгаа эсэхийг өөрөөр хэлбэл, бага боловсролын үйлчилгээний хүртээмжийг хянана. Энэ шалгуур үзүүлэлтийн утга нь 100-д ойрхон байх тусам хамран сургалт өндөр байгааг илэрхийлнэ.

Бага боловсролын хамран сургалтыг бага боловсролд хамрагдвал зохих буюу 6-11 насандаа хамрагдсан хүүхдийн тоог 6-11 насны нийт хүн амын тоонд харьцуулж тооцно.

ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ

Монгол улс сургуулийн насны хүүхдийг сургуульд бүрэн хамруулах, улмаар сургуульд суралцаж байгаа хүүхдүүдийг сургуулиас завсардуулахгүйгээр зохих түвшний боловсрол эзэмшүүлэх талаар ихээхэн анхаарч ирсэн. Монгол улсын нийгэм, эдийн засгийн хөгжил болоод олон улсын боловсролын тогтолцоотой уялдуулан 2008-2009 оны хичээлийн жилээс эхлэн ерөнхий боловсролын сургуулийг 12 жилийн сургалтын тогтолцоонд шилжүүлэх хөтөлбөрийн дагуу 6 настай хүүхдийг 1 дүгээр ангид элсүүлэх болсон билээ.

Монгол улс 2015 он гэхэд бага боловсролын хамран сургалтын цэвэр жинг 100 хувьд хүргэх зорилт тавьсан. Бага боловсролын хамран сургалтын цэвэр жин 1995 онд 97.5 хувьтай байсан бол 2000 онд 95.0 хувь, 2005 онд 93.3 хувь болж буурах хандлагатай байснаа 2010 оны тооллогын дүнгээр 97.4 хувь болж өсчээ. Энд 2008-2009 оноос өмнөх онуудын бага боловсролын хамран сургалтын цэвэр жинг тухайн үеийн “Бага, дунд боловсролын тухай” хуульд заасан ерөнхий боловсролын сургуульд хүүхэд элсүүлэх насны бүтцээр тооцсон гэдгийг тэмдэглэж байна.

Тиймээс 2000 болон 2010 оны тооллогын дүнгээр тооцсон бага боловсролын хамран сургалтын цэвэр жинг харьцуулах боломжгүй учир энэ бүлэгт 2000 оны тооллогын дүнгээр тооцсон бага боловсролын хамран сургалтын цэвэр жингийн үзүүлэлтийг оруулсангүй.

Хүн ам, орон сууцны 2010 оны тооллогын дүнгээр бага боловсролын хамран сургалтын цэвэр жин 97.4 хувь болж нэмэгдсэн нь Монгол улсын Засгийн газраас хэрэгжүүлж байгаа сурагчдын “Үдийн цай” хөтөлбөр, бага ангиудад сурах бичгийг төрөөс үнэгүй хангаж байгаагийн нөлөө гэж үзэж болно. Монгол улсын бага боловсролын хамран сургалтын цэвэр жин 2015 онд тавьсан зорилтод хүрэхэд 2.6 пунктээр дутуу байна.

Улаанбаатар хот, Төвийн болон Зүүн бүсэд бага боловсролын хамран сургалтын жин 2010 оны тооллогын дүнгээр хамгийн их буюу 98.0-аас дээш хувь байгаа бол Баруун бүсэд хамгийн бага буюу 95.4 хувь байна.

Хүснэгт 7. Бага боловсролын хамран сургалтын цэвэр жин, хувиар

	Суурь		Явц		Зорилт
	1995*	2000**	2005**	2010	2015
Улсын дундаж	97.5	95.0	93.3	97.4	100.0

Мэдээллийн эх үүсвэр:

*УИХ-ын тогтоол #13, Монгол Улсын МХЗ-уудыг батлах тухай, 2008

** БСШУЯ. Ерөнхий боловсролын сургуулийн суралцагчдын тайлан

Хүснэгт 8. Бага боловсролын хамран сургалтын цэвэр жин, бүс нутаг, аймаг, нийслэл, хүйс, хувиар, 2010 он

	БҮГД	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Улсын дундаж	97.4	97.1	97.7
Баруун бүс	95.4	94.8	96.0
Баян-Өлгий	90.8	90.0	91.7
Говь-Алтай	98.1	97.9	98.4
Завхан	97.8	97.5	98.2
Увс	95.8	94.9	96.8
Ховд	97.0	96.7	97.3
Хангайн бүс	97.1	96.6	97.6
Архангай	96.9	96.3	97.5
Баянхонгор	97.0	96.5	97.6
Булган	97.7	97.4	98.1
Орхон	98.6	98.7	98.5
Өвөрхангай	96.5	95.7	97.3
Хөвсгөл	96.7	96.2	97.2
Төвийн бүс	98.0	97.7	98.3
Говьсүмбэр	98.3	97.9	98.7
Дархан-Уул	98.3	98.2	98.5
Дорноговь	98.1	97.8	98.5
Дундговь	98.2	98.0	98.4
Өмнөговь	98.2	97.9	98.6
Сэлэнгэ	97.8	97.5	98.1
Төв	97.4	97.0	97.9
Зүүн бүс	98.1	97.8	98.4
Дорнод	98.3	98.1	98.5
Сүхбаатар	97.5	97.1	98.0
Хэнтий	98.4	98.1	98.7
Улаанбаатар	98.1	98.0	98.3

Бага боловсролын хамран сургалтын цэвэр жинг аймгуудаар авч үзэхэд Орхон, Дархан-Уул, Говьсүмбэр, Дорноговь, Дундговь, Өмнөговь, Дорнод, Хэнтий, Говь-Алтай аймгуудын бага боловсролын хамран сургалтын цэвэр жин 2010 оны тооллогын дүнгээр 98.0-аас дээш хувь байгаа бол Баян-Өлгий аймаг хамгийн бага буюу 90.8 хувь байна. Сургуульд хамрагдаагүй энэ насны хүүхдүүдийн 16.4 хувь нь зөвхөн Баян-Өлгий аймагт ногдож байна.

Бага боловсролын хамран сургалтын цэвэр жинг хүйсээр авч үзэхэд улсын дунджаар эрэгтэй хүүхдүүдийнх 97.1 хувь, эмэгтэй хүүхдүүдийнх 97.7 хувь болж зөрүү нь 0.6 пункт байна.

Хүн ам, орон сууцны 2010 оны тооллогоор 6-11 насны нийт 268703 хүүхэд тоологдсоноос эрэгтэй хүүхдийн тоо 136601, эмэгтэй хүүхдийн тоо 132102-д хүрч, эрэгтэй хүүхдийн тоо эмэгтэй хүүхдийн тооноос 4499 хүүхдээр буюу 3.4 хувиар илүү байна. 6-11 насны эрэгтэй, эмэгтэй хүүхдийн 6-11 насны нийт хүн амд эзлэх хувь улсын түвшинд 50.8 болон 49.2 хувь байна.

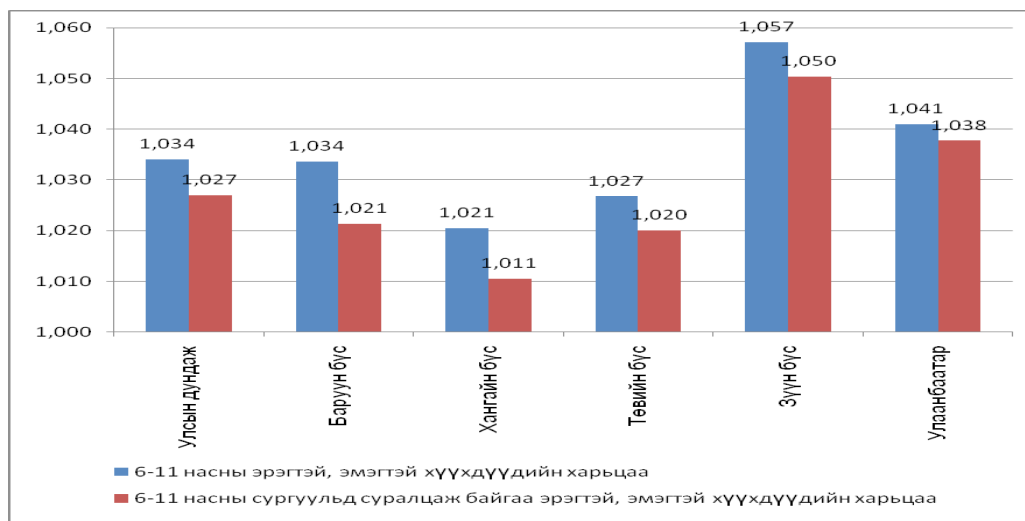
Хүснэгт 9. Бага боловсролын хамран сургалтын үзүүлэлтүүд, бүс нутаг, хүйс, хувиар, 2010 он

Бүс	Бага боловсролын хамран сургалтын цэвэр жин		6-11 насны нийт хүн амд эзлэх хувь		6-11 насны сургуульд суралцагчдын тоонд эзлэх хувь	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Улсын дундаж	97.1	97.7	50.8	49.2	50.7	49.3
Баруун бүс	94.8	96.0	50.8	49.2	50.5	49.5
Хангайн бүс	96.6	97.6	50.3	49.7	50.3	49.7
Төвийн бүс	97.7	98.3	50.5	49.5	50.5	49.5
Зүүн бүс	97.8	98.4	51.2	48.8	51.2	48.8
Улаанбаатар	98.0	98.3	50.9	49.1	50.9	49.1

Харин энэ насны сургуульд хамрагдсан хүүхдийн тоо 261720 болж, үүнээс эрэгтэй хүүхдүүдийн тоо 132601, эмэгтэй хүүхдүүдийн тоо 129119 болсон байна. 6-11 насны сургуульд хамрагдсан эрэгтэй, эмэгтэй хүүхдүүдийн хувийн жин 50.7 болон 49.3 хувь байна.

Дээрх хүснэгтээс харахад 6-11 насны нийт хүн амд эзлэх эрэгтэй, эмэгтэй хүүхдүүдийн болон сургуульд хамрагдсан 6-11 насны хүүхдүүдийн дүнд эзлэх эрэгтэй, эмэгтэй хүүхдүүдийн хувийн жин нь бараг тэнцүү байна.

Зураг 3. 6-11 насны нийт болон сургуульд суралцаж байгаа эрэгтэй, эмэгтэй хүүхдийн хүйсийн харьцаа, бүс нутаг, хувиар, 2010 он

6-11 насны нийт болон сургуульд хамрагдсан эрэгтэй, эмэгтэй хүүхдүүдийн хүйсийн харьцаа 1.03 байна. Энэ нь уг насны суралцагчдын хүйсийн харьцаа бараг тэгш байгааг илтгэн харуулж байна.

Монгол улс зах зээлийн эдийн засагт шилжсэн эхэн үед сургуульд суралцагчдын хүйсийн харьцаа алдагдаж, ялангуяа эрэгтэй хүүхдүүд сургууль завсардах явдал ихээхэн гарч байсан билээ.

Монгол Улсын Засгийн газраас үлдсэн 5 жилийн хугацаанд энэ насны хүүхдүүдийг аль болох сургуульд бүрэн хамруулах үүднээс хамран сургалтын цэвэр жингээр хамгийн доогуур үзүүлэлттэй байгаа аймгууд болох Баян-Өлгий аймаг (90.8), Увс аймаг (95.8), Хөвсгөл аймаг (96.7)-т анхаарлыг голлон хандуулж, эдгээр аймгийн хүүхдүүдийг хуулиар сургуульд элсэх насанд нь аль болох бүрэн элсүүлэх явдлыг нэмэгдүүлэх шаардлагатай байна.

Дээрх аймгуудад бага боловсролын хамран сургалтын цэвэр жин бусад аймгийг бодвол доогуур байгааг өрхийн амьжиргаа буюу ядууралтай холбон авч үзэж болохоор байна. Ядуу, нэн ядуу өрхүүд хүүхдүүдээ сургуульд хамруулахгүй орлого олох янз бүрийн хөдөлмөрт татан оролцуулж байж болно. Тухайлбал, 2000 оны ХАОСТ болон 2002-2003 оны ӨОЗС/АТТС-нд үндэслэн тооцсон ядуурлын тооцоогоор ядуурлын хамрах хүрээ Баян-Өлгий аймагт 43.4 хувь, Увс аймагт 46.7 хувь, Хөвсгөл аймагт 47.5 хувь байгаа нь улсын дунджаас (36.1 хувь) өндөр байна.

2.3 15-24 НАСНЫ ЗАЛУУЧУУДЫН БИЧИГ ҮСЭГ ТАЙЛАГДАЛТЫН ТҮВШИН

ОЙЛГОЛТ, ТОДОРХОЙЛОЛТ, ТООЦОХ АРГА ЗҮЙ

15-24 насны залуучуудын бичиг үсэг тайлагдалтын түвшин нь өдөр тутмын амьдралд богино хэмжээний өгүүлбэрийг уншиж, бичиж, ойлгох чадвартай 15-24 насны хүн амын тоог хувиар илэрхийлсэн үзүүлэлт болно. Аль нэг хэлээр (бичгийн төрөл, хэлбэрээс үл хамааран) хамгийн энгийн богино өгүүлбэрийг уншиж, ойлгож, бичиж чаддаг, энэ чадвар нь тодорхой хугацаа өнгөрсөн ч хэвээр хадгалагдаж үлдсэн хүнийг **бичиг үсэг мэддэг хүн** гэж үзнэ. Харин аль нэг хэлээр (бичгийн төрөл, хэлбэрээс үл хамааран) хамгийн энгийн богино өгүүлбэрийг уншиж, ойлгож, бичиж чаддаггүй, түүнчлэн унших, бичих чадвараа тодорхой хугацааны дараа алдсан хүнийг **бичиг үсэг мэддэггүй хүн** гэж үзнэ.

Энэ үзүүлэлт нь хүн амын боловсролын түвшинг илэрхийлж, бага боловсролын хамралтын байдал болон бага боловсролын үр ашгийг тооцоход ашиглагдана.

15-24 насны залуучуудын бичиг үсэг тайлагдалтын түвшинг бичиг үсэгт тайлагдсан 15-24 насны залуучуудын тоог тухайн насны нийт хүн амын тоонд харьцуулж тооцно.

ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ

Бичиг үсгийн мэдлэг нь хүний хөгжлийг илэрхийлдэг үндсэн үзүүлэлтүүдийн нэг билээ. Монгол улс нь бичиг үсэг тайлагдалтын түвшингээр бусад улс оронтой харьцуулахад нэлээд дээгүүр байранд ордог.

Манай улс 1921 оноос ард иргэдийнхээ бичиг үсэг үл мэдэх явдлыг арилгах зорилтыг дэвшүүлж, энэ ажлын хүрээнд сургуулийн насны хүүхдийг сургуульд бүрэн хамруулах, улмаар боловсролыг шат дараалан зохих насанд нь эзэмшүүлэх, насанд хүрэгчдийн бичиг үсэг үл мэдэх явдлыг арилгах талаар олон төрлийн арга хэмжээ авсан.

Үүний үр дүнд 1960-аад он гэхэд ард иргэдийн бичиг үсэг үл мэдэх явдлыг үндсэнд нь арилгасан тухайн үеийн цөөн орнуудын тоонд багтсан юм.

Монгол улсын хүн амын бичиг үсэг тайлагдалтын түвшинг зөвхөн хүн ам, орон сууцны тооллогын дүнгээр тооцож байна. Хүн ам, орон сууцны 1989 оны тооллогын дүнгээр 15-24 насны залуучуудын бичиг үсэг тайлагдалтын түвшин 99.0 хувьтай байсан бол 2000 оны тооллогоор 97.7 хувь болж, 1.3 пунктээр буурсан.

Харин хүн ам, орон сууцны 2010 оны тооллогын дүнгээр энэ үзүүлэлт 98.5 хувь болж, 2000 оны тооллогын дүнгээс 0.8 пунктээр нэмэгдсэн байна. Манай улс энэ үзүүлэлтээр 2015 оны зорилтдоо хүрэхэд 1.5 пункт дутуу байна.

Хүснэгт 10. Бичиг үсэг тайлагдалтын түвшин, хувиар

	Суурь		Явц		Зорилт
	1990*	2000	2005**	2010	2015
Улсын дундаж	99.0	97.7	97.7	98.5	100.0

Мэдээллийн эх үүсвэр: *ҮСХ. ХАОСТ-1989

** ҮСХ. ХАОСТ-2000

Тооллогоор 2010 онд манай улсад 15-24 насны 549.8 мянган залуучууд тоологдсон, үүний 541.2 мянга нь бичиг үсэгт тайлагдаж, харин 8.5 мянган энэ насны залуучууд бичиг үсэг мэддэггүй байна. Үүний 5.5 мянга нь эрэгтэйчүүд, 3.0 мянга нь эмэгтэйчүүд байна.

Хүснэгт 11. Бичиг үсэг тайлагдалтын түвшин, бүс нутаг, аймаг, нийслэл, хувиар, 2000, 2010 он

	2000	2010	Зөрүү
Улсын дундаж	97.7	98.5	0.8
Баруун бүс	97.0	97.3	0.3
Баян-Өлгий	98.1	97.8	-0.3
Говь-Алтай	96.9	97.7	0.7
Завхан	96.6	96.9	0.3
Увс	96.3	96.8	0.5
Ховд	96.9	97.5	0.5
Хангайн бүс	96.5	97.0	0.5
Архангай	96.1	96.1	0.0
Баянхонгор	95.8	96.7	0.9
Булган	97.0	98.1	1.0
Орхон	98.9	99.2	0.3
Өвөрхангай	95.7	96.3	0.6
Хөвсгөл	96.6	96.2	-0.5
Төвийн бүс	97.5	98.3	0.8
Говьсүмбэр	97.1	98.6	1.5
Дархан-Уул	99.1	99.3	0.2
Дорноговь	96.8	98.0	1.2
Дундговь	95.8	96.0	0.3
Өмнөговь	96.8	98.3	1.5
Сэлэнгэ	98.1	98.3	0.2
Төв	97.2	97.8	0.7
Зүүн бүс	95.1	95.9	0.8
Дорнод	95.7	97.2	1.5
Сүхбаатар	93.6	93.3	-0.3
Хэнтий	95.6	96.5	0.9
Улаанбаатар	99.5	99.5	0.1

Бичиг үсэг тайлагдалтын түвшинг 2000 болон 2010 оны тооллогын дүнгээр аймгийн түвшинд харьцуулан авч үзвэл Баян-Өлгий, Хөвсгөл, Сүхбаатар аймгуудаас бусад бүх аймаг, Улаанбаатар хотод бичиг үсэг тайлагдалтын түвшин нэмэгдсэн байна.

Харин дээрх 3 аймагт энэ үзүүлэлт 0.3-0.5 пунктээр буурсан байгаа нь 2000 онд буюу 10 жилийн өмнө бага боловсролын хамран сургалтын жин Баян-Өлгий аймагт улсын дунджаас 6.5 пункт, Хөвсгөл аймагт 4.4 пункт, Сүхбаатар аймагт 1.1 пунктээр доогуур байсантай холбон үзэж болох юм.

Бичиг үсэг тайлагдалтын түвшинг хот, хөдөөгөөр, хүйсээр авч үзэхэд хотод 15-24 насны залуучуудын бичиг үсэг тайлагдалтын түвшин 99.3 хувь байгаа бол хөдөөд 96.0 хувь байна.

Хөдөөд бичиг үсэг үл мэдэгчид хотынхоос өндөр байгаа нь хөдөөгийн хүмүүсийн амьдралын хэвшил, эрхэлж байгаа аж ахуйтай нь холбоотой юм. Хөгжиж байгаа орнуудын жишгээр хөдөөгийн хүн амын боловсролын түвшин хотынхоос бага байдаг нь манай орны хувьд ч ижил байна.

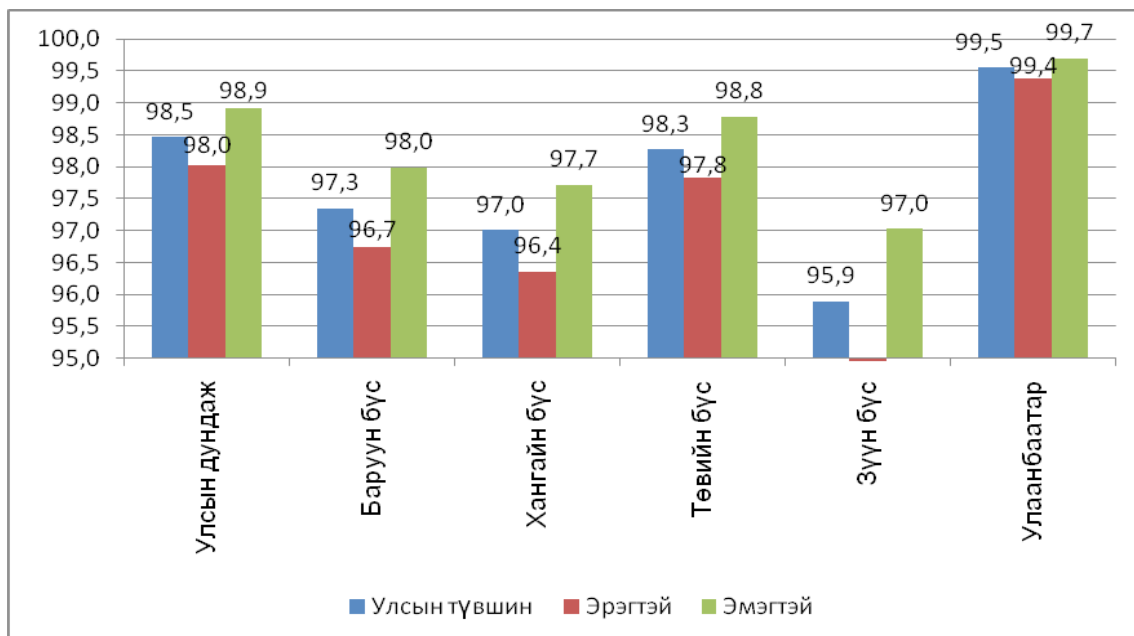
Хүснэгт 12. Бичиг үсэг тайлагдалтын түвшин, бүс нутаг, хот, хөдөө, хүйс, хувиар, 2010 он

Бүс	Улсын түвшин			Хот			Хөдөө		
	Нийт	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Нийт	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Нийт	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Улсын дундаж	98.5	98.0	98.9	99.3	99.0	99.5	96.0	95.4	96.8
Баруун бүс	97.3	96.7	98.0	98.7	98.2	99.2	96.3	95.8	97.0
Хангайн бүс	97.0	96.4	97.7	98.6	98.2	99.0	95.5	94.9	96.4
Төвийн бүс	98.3	97.8	98.8	99.0	98.8	99.3	97.4	96.9	98.1
Зүүн бүс	95.9	94.9	97.0	98.0	97.3	98.7	93.9	92.9	95.2
Улаанбаатар	99.5	99.4	99.7	99.5	99.4	99.7	-	-	-

15-24 насны залуучуудын бичиг үсэг тайлагдалтын түвшинг бүсээр, хүйсээр авч үзэхэд аль ч бүсэд энэ насны эрэгтэйчүүдийн бичиг үсэг тайлагдалтын түвшин эмэгтэйчүүдийнхээс доогуур байна.

Улсын түвшинд 15-24 насны эрэгтэйчүүдийн бичиг үсэг тайлагдалтын түвшин 98.0 хувь, эмэгтэйчүүдийнх 98.9 хувь байна. Хотод 15-24 насны эрэгтэйчүүдийн бичиг үсэг тайлагдалтын түвшин 99.0 хувь, эмэгтэйчүүдийнх 99.5 хувьтай байгаа бол хөдөөд эрэгтэйчүүдийнх 95.4 хувь, эмэгтэйчүүдийнх 96.8 хувь байна.

Зураг 4. Бичиг үсэг тайлагдалтын түвшин, бүс нутаг, хүйс, хувиар, 2010 он

15-24 насны залуучуудын бичиг үсэг тайлагдалтын түвшингээр Улаанбаатар хот (99.5), Дархан-Уул (99.3), Орхон (99.2) аймгууд хамгийн өндөр үзүүлэлттэй байгаа бол Сүхбаатар (93.3), Дундговь (96.0), Архангай (96.1), Хөвсгөл (96.2), Өвөрхангай (96.3) аймгууд хамгийн доогуур үзүүлэлттэй байна. Хамгийн өндөр үзүүлэлттэй Улаанбаатар хот, хамгийн доогуур үзүүлэлттэй Сүхбаатар аймгийн 15-24 насны залуучуудын бичиг үсэг тайлагдалтын түвшний ялгаа 6.3 пункт байна.

Хрмррд твр зрхэм. Тлрд хрмррн эрдэнэ

3

ЖЕНДЕРИЙН ТЭГШ БАЙДЛЫГ
ДЭМЖИН ХӨГЖҮҮЛЖ
ШИЙДВЭР ГАРГАХ ТҮВШИНД
ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН ОРОЛЦООГ
НЭМЭГДҮҮЛЭХ

ЗОРИЛГО ГУРАВ. ЖЕНДЭРИЙН ТЭГШ БАЙДЛЫГ ДЭМЖИН ХӨГЖҮҮЛЖ, ШИЙДВЭР ГАРГАХ ТҮВШИНД ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН ОРОЛЦООГ НЭМЭГДҮҮЛЭХ

ЗОРИЛТ 6: 2009 ОН ГЭХЭД БАГА БОЛОН ДУНД
БОЛОВСРОЛ ЭЗЭМШИГЧДИЙН ДУНД, 2015 ОН
ГЭХЭД БҮХ ШАТНЫ БОЛОВСРОЛЫН БАЙГУУЛЛАГАД
СУРАЛЦАГЧДЫН ХҮЙСИЙН ЗОХИСТОЙ ХАРЬЦААГ
ХАНГАХ

ҮЗҮҮЛЭЛТ:

3.1 Бага боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн
тооны харьцаа

3.2 Дунд боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн
тооны харьцаа

3.1 БАГА БОЛОВСРОЛ ЭЗЭМШИЖ БАЙГАА ОХИД, ХӨВГҮҮДИЙН ТООНЫ ХАРЬЦАА

ОЙЛГОЛТ, ТОДОРХОЙЛОЛТ, ТООЦОХ АРГА ЗҮЙ

Бага боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн тооны харьцаа нь бага шатны боловсролын сургуульд элссэн эмэгтэй хүүхдийн тоог эрэгтэй хүүхдийн тоонд харьцуулсан харьцаа юм.

ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ

Улс орны хөгжил, дэвшилд эрэгтэйчүүд, эмэгтэйчүүдийн эрх тэгш оролцоог хангаж, тэднийг нийгмийн баялгийн үр шимээс адил тэгш хүртэх таатай орчинг бүрдүүлэх нь хүн амын амьдралын чанарыг сайжруулах, нийгэм дэх сөрөг үзэгдлийг арилгахад ач холбогдолтой.

Бага боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн тооны харьцааг Хүн ам, орон сууцны тооллогын мэдээллээр анх удаа гаргаж байна. Ингэхдээ дээрх аргачлалын дагуу тооллогын асуулгын хуудсанд тусгагдсан 14 дүгээр асуулт болох “Та одоо сургуульд сурдаг (цэцэрлэгт хүмүүждэг үү) уу” болон зөвхөн 6 ба түүнээс дээш насны хүнээс асуусан 15 дугаар асуулт болох “Та эзэмшсэн боловсролынхоо дээд түвшинг хэлнэ үү” гэсэн 2 асуултад үндэслэн шууд бус аргаар тооцооллоо. Тиймээс бага сургуульд одоо сурч байгаа 6-гаас доош насны болон 12, түүнээс дээш насны хүүхэд энд хамрагдаагүй болохыг тэмдэглэж байна.

БСШУЯ-ны захиргааны статистикийн мэдээллээр бага боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн харьцаа 2000 онд 1.01 хувь байна. Нэгэнт энэхүү сэдэвчилсэн танилцуулгад тооллогын мэдээллээр тооцсон МХЗ-ын шалгуур үзүүлэлтийг авч үзэж байгаа тул Хүн ам, орон сууцны 2000 оны тооллогын мэдээллийн санг ашиглан дээр дурдсан шууд бус аргаар бага боловсрол эзэмшиж байгаа охид хөвгүүдийн харьцааг тооцоолоход БСШУЯ-ны мэдээлэлтэй ижил үр дүн гарч байна. Бага боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдэд 8-11 насны хүүхдүүдийг хамруулсан болно.

Хүснэгт 13. Бага боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн харьцаа

	Суурь		Явц		Зорилт
	1995*	2000	2005*	2010	2015
Улсын дундаж	1.03	1.01	0.98	0.97	1.0

Мэдээллийн эх үүсвэр: * БСШУЯ. Ерөнхий боловсролын сургуулийн суралцагчдын тайлан

Бага боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн харьцаа 1995 онд 1.03 байсан бол 2000 онд 1.01, 2005 онд 0.98, 2010 онд 0.97 болж буурчээ. Өөрөөр хэлбэл, бага боловсрол эзэмшиж байгаа охидын тоо хөвгүүдийн тооноос өндөр байсан бол сүүлийн жилүүдэд хөвгүүдийн тоо нь охидын тооноос илүү болсон байна. Монгол улс 2015 онд энэ үзүүлэлтийг 1.0 хувьд хүргэх зорилт дэвшүүлсэн бөгөөд зорилтдоо хүрэхэд 0.03-хан пункт дутуу байна.

Хүснэгт 14. Бага боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн тоо, харьцаа, бүс нутаг, аймаг, нийслэлээр, 2000, 2010 он

Аймаг, бүс	2000			2010		
	Харьцаа	Охидын тоо	Хөвгүүдийн тоо	Харьцаа	Охидын тоо	Хөвгүүдийн тоо
БҮГД	1.01	103 458	102 425	0.97	113 153	117 196
Баруун бүс	0.99	18 443	18 626	0.97	19 853	20 399
Баян-Өлгий	1.01	3 921	3 867	1.00	5 224	5 228
Говь-Алтай	0.97	2 873	2 970	0.97	2 981	3 087
Завхан	0.98	3 590	3 651	0.93	3 219	3 469
Увс	0.99	3 975	4 028	0.97	4 180	4 319
Ховд	0.99	4 084	4 110	0.99	4 249	4 296
Хангайн бүс	1.03	24 718	24 019	0.98	24 488	25 022
Архангай	1.04	4 305	4 144	0.96	3 949	4 114
Баянхонгор	1.02	4 251	4 167	1.02	3 941	3 876
Булган	1.05	2 879	2 749	0.91	2 221	2 452
Орхон	0.98	3 274	3 348	0.97	3 638	3 746
Өвөрхангай	1.04	5 049	4 834	0.98	5 126	5 243
Хөвсгөл	1.04	4 960	4 777	1.00	5 613	5 591
Төвийн бүс	1.00	21 136	21 078	0.97	19 517	20 083
Говьсүмбэр	0.99	612	618	0.98	588	600
Дархан-Уул	0.93	3 860	4 133	0.97	3 512	3 628
Дорноговь	1.10	2 451	2 223	1.03	2 777	2 698
Дундговь	1.03	2 325	2 250	0.95	1 891	1 992
Өмнөговь	0.99	2 173	2 197	0.97	2 567	2 654
Сэлэнгэ	0.96	4 902	5 081	0.97	4 566	4 717
Төв	1.05	4 813	4 576	0.95	3 616	3 794
Зүүн бүс	1.02	9 249	9 074	0.94	8 803	9 324
Дорнод	1.01	3 379	3 357	0.94	2 876	3 068
Сүхбаатар	1.02	2 605	2 545	0.95	2 499	2 639
Хэнтий	1.03	3 265	3 172	0.95	3 428	3 617
Улаанбаатар	1.01	29 912	29 628	0.96	40 492	42 368

Хүн ам, орон сууцны 2000 оны тооллогын үед улсын хэмжээнд 103.4 мянган охид, 102.4 мянган хөвгүүд бага шатны боловсролын сургуульд хамрагдаж байсан бол 2010 оны тооллогын үед 113.5 мянган охид, 117.2 мянган хөвгүүд бага шатны боловсролын сургуульд хамрагдсан байна.

Бага боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн харьцаа улсын түвшинд 2010 онд 2000 оныхоос 0.04 пунктээр, Баруун бүсэд 0.02 пунктээр, Хангайн бүсэд 0.05 пунктээр, Төвийн бүсэд 0.03 пунктээр, Зүүн бүсэд 0.08 пунктээр, Улаанбаатар хотод 0.05 пунктээр буурсан байна.

ХҮН АМ, ОРОН СУУЦНЫ 2010 ОНЫ УЛСЫН ТООЛЛОГО: МЯНГАНЫ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТЫН ЗАРИМ ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Энэ үзүүлэлтийг аймгийн түвшинд авч үзэхэд Дархан-Уул, Сэлэнгэ аймагт бага боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн харьцаа 2010 онд 2000 оныхоос 0.01-0.04 пунктээр нэмэгдсэн бол Говь-Алтай, Ховд, Баян-Өлгий аймагт энэ үзүүлэлт өмнөх тооллогын түвшинд байна. Харин бусад аймагт уг үзүүлэлт 0.01-0.14 пунктээр буурчээ.

Хүснэгт 15. Бага боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн харьцаа, бүс нутаг, хот, хөдөөгөөр, 2010 он

Бүс	Улсын түвшин	Хот	Хөдөө
Улсын дундаж	0.97	0.97	0.96
Баруун бүс	0.97	1.00	0.96
Хангайн бүс	0.98	0.99	0.97
Төвийн бүс	0.97	0.97	0.97
Зүүн бүс	0.94	0.95	0.94
Улаанбаатар	0.96	0.96	-

Бага боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн харьцаа 2010 онд хот, хөдөөд адилхан байна. Энэ үзүүлэлт Хангайн бүсэд хамгийн өндөр 0.97, Зүүн бүсэд хамгийн бага 0.94 байна. Түүнчлэн Баруун бүсийн хот, суурин газарт энэ харьцаа 1.00 болж, 2015 оны зорилтдоо хүрсэн байна. Зүүн бүсийн хот, хөдөөд бага боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн харьцаа хоёулаа улсын дунджаас доогуур байна.

3.2 ДУНД БОЛОВСРОЛ ЭЗЭМШИЖ БАЙГАА ОХИД, ХӨВГҮҮДИЙН ТООНЫ ХАРЬЦАА

ОЙЛГОЛТ, ТОДОРХОЙЛОЛТ, ТООЦОХ АРГА ЗҮЙ

Дунд боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн тооны харьцаа нь дунд шатны боловсролын сургуульд элссэн эмэгтэй, эрэгтэй хүүхдийн тооны харьцаа юм.

ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ

Дунд боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн тооны харьцааг мөн Хүн ам, орон сууцны тооллогын мэдээллээр анх удаа гаргаж байна. Ингэхдээ бага боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн тооны харьцааг тооцсоны адилаар тооллогын асуулгын хуудсанд тусгагдсан 14 дүгээр асуулт болох “Та одоо сургуульд сурдаг (цэцэрлэгт хүмүүждэг үү) уу ” болон зөвхөн 6 ба түүнээс дээш насны хүнээс асуусан 15 дугаар асуулт болох “Та эзэмшсэн боловсролынхоо дээд түвшинг хэлнэ үү” гэсэн 2 асуултад үндэслэн шууд бус аргаар тооцооллоо. БСШУЯ-ны захиргааны статистикийн мэдээллээр дунд боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн харьцаа 2000 онд 1.20 хувь байна. Дээр дурдсанаар энэхүү сэдэвчилсэн танилцуулгад нэгэнт тооллогын мэдээллээр тооцсон МХЗ-ын шалгуур үзүүлэлтийг авч үзэж байгаа тул Хүн ам, орон сууцны 2000 оны тооллогын мэдээллийн санг ашиглан дунд боловсрол эзэмшиж байгаа охид хөвгүүдийн харьцааг шууд бус аргаар тооцоолоход 1.14 гэсэн үр дүн гарлаа. Энэ нь БСШУЯ-ны мэдээллээс 0.06 пунктээр доогуур байна.

Хүснэгт 16. Дунд боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн харьцаа

	Суурь		Явц		Зорилт
	1995*	2000	2005*	2010	2015
Улсын дундаж	1.12	1.14	1.11	1.02	1.0

Мэдээллийн эх үүсвэр: * БСШУЯ. Ерөнхий боловсролын сургуулийн суралцагчдын тайлан

Дунд шатны боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн харьцаа 1995 онд 1.12 байсан бол 2000 онд 1.14, 2005 онд 1.11, 2010 онд 1.02 болж буурсан нь бага боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн харьцаатай адил зүй тогтолтой байна. Монгол улс 2015 онд энэ үзүүлэлтийг 1.0 хувьд хүргэх зорилт дэвшүүлсэн бөгөөд зорилтыг хангах боломжтой гэж дүгнэж болохоор байна.

Хүснэгт 17. Дунд боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн тоо, тэдний харьцаа, бүс нутаг, аймаг, нийслэлээр, 2000, 2010 он

Аймаг, бүс	2000			2010		
	Харьцаа	Охидын тоо	Хөвгүүдийн тоо	Харьцаа	Охидын тоо	Хөвгүүдийн тоо
БҮГД	1.14	137 032	120 072	1.02	142 177	139 109
Баруун бүс	1.17	22 359	19 051	1.05	24 857	23 614
Баян-Өлгий	1.07	4 784	4 474	1.06	5 996	5 681
Говь-Алтай	1.19	3 359	2 830	1.04	3 275	3 149
Завхан	1.19	5 082	4 272	1.01	4 258	4 232
Увс	1.27	4 238	3 333	1.10	5 669	5 157
Ховд	1.18	4 896	4 142	1.05	5 659	5 395
Хангайн бүс	1.23	29 640	24 185	1.05	32 409	30 744
Архангай	1.26	5 304	4 209	1.08	5 487	5 099
Баянхонгор	1.19	4 005	3 359	1.06	4 949	4 648
Булган	1.22	3 621	2 978	1.01	3 323	3 304
Орхон	1.13	5 590	4 959	1.00	5 101	5 112
Өвөрхангай	1.34	4 988	3 729	1.06	6 301	5 961
Хөвсгөл	1.24	6 132	4 951	1.09	7 248	6 620
Төвийн бүс	1.18	26 689	22 630	1.00	24 636	24 640
Говьсүмбэр	1.21	813	670	0.85	769	910
Дархан-Уул	1.10	5 469	4 981	0.99	5 236	5 286
Дорноговь	1.23	2 857	2 329	1.06	3 130	2 946
Дундговь	1.40	2 679	1 918	1.01	2 513	2 491
Өмнөговь	1.32	2 596	1 964	1.00	2 959	2 956
Сэлэнгэ	1.13	6 628	5 855	1.01	5 338	5 295
Төв	1.15	5 647	4 913	0.99	4 691	4 756
Зүүн бүс	1.19	11 380	9 539	1.00	10 770	10 761
Дорнод	1.18	4 674	3 966	1.01	4 086	4 053
Сүхбаатар	1.18	2 671	2 256	1.05	2 879	2 754
Хэнтий	1.22	4 035	3 317	0.96	3 805	3 954
Улаанбаатар	1.05	46 964	44 667	1.00	49 505	49 350

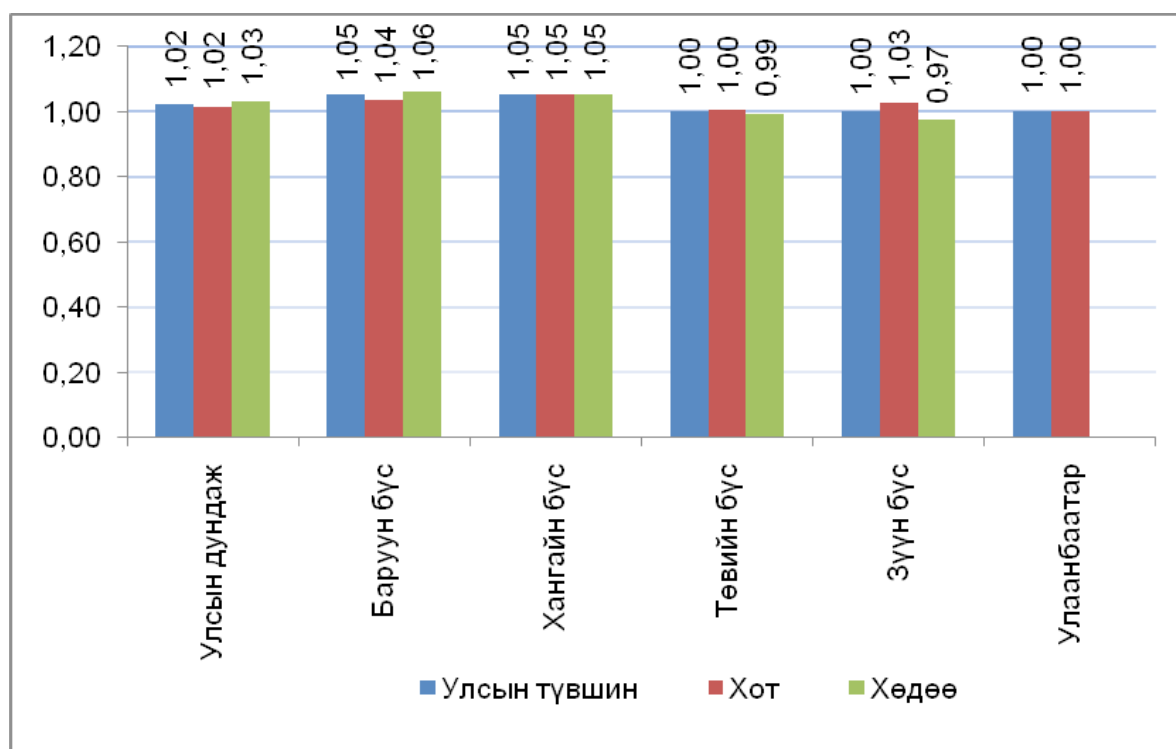
Хүн ам, орон сууцны 2000 оны тооллогын үед улсын хэмжээнд 137.0 мянган охид, 120.1 мянган хөвгүүд дунд шатны боловсролын сургуульд хамрагдаж байсан бол 2010 оны тооллогын үед 142.2 мянган охид, 139.1 мянган хөвгүүд дунд шатны боловсролын сургуульд хамрагдсан байна.

Дунд боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн харьцаа улсын түвшинд 2010 онд 2000 оныхоос 0.12 пунктээр, Баруун бүсэд 0.12 пунктээр, Хангайн бүсэд 0.17 пунктээр, Төвийн бүсэд 0.18 пунктээр, Зүүн бүсэд 0.19 пунктээр, Улаанбаатар хотод 0.05 пунктээр буурсан байна.

ХҮН АМ, ОРОН СУУЦНЫ 2010 ОНЫ УЛСЫН ТООЛЛОГО: МЯНГАНЫ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТЫН ЗАРИМ ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Энэ үзүүлэлтийг аймгийн түвшинд авч үзэхэд Дундговь аймагт дунд боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн харьцаа 2010 онд 2000 оныхоос хамгийн их буюу 0.39 пунктээр буурсан бол Баян-Өлгий аймагт хамгийн бага 0.01 пунктээр буурчээ.

Зураг 5. Дунд шатны боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн харьцаа, бүс нутаг, хот, хөдөөгөөр, 2010 он

Дунд боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн харьцаа хот, хөдөөд ижил байна. Дунд боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн харьцаа Хангайн болон Баруун бүсэд 1.05 байгаа бол Төвийн болон Зүүн бүс, Улаанбаатар хотод 1.00 болж зорилтот түвшинд хүрсэн байна.

Төвийн болон Зүүн бүсийн хөдөөд энэ харьцаа 0.99 болон 0.97-тэй байгаа бол бусад бүсэд энэ харьцаа 1.00 болон түүнээс дээш байна.

Хрмррд твр зрхэм. Тлрд хрмррн эрдэнэ

ЗОРИЛТ 7: ЦАЛИНТАЙ АЖИЛ ЭРХЭЛЖ БАЙГАА ХҮН АМЫН
ЖЕНДЕРИЙН ТЭГШ БАЙДЛЫГ ХАНГАХ

ҮЗҮҮЛЭЛТ:

*3.4 ХАА-гаас бусад салбарт цалинтай ажил эрхэлж байгаа
хүн амд эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь*

3.4 ХАА-ГААС БУСАД САЛБАРТ ЦАЛИНТАЙ АЖИЛ ЭРХЭЛЖ БАЙГАА ХҮН АМД ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН ЭЗЛЭХ ХУВЬ

ОЙЛГОЛТ, ТОДОРХОЙЛОЛТ, ТООЦОХ АРГА ЗҮЙ

Хөдөө аж ахуйгаас бусад салбарт цалинтай ажил эрхэлж байгаа хүн амд эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь нь хөдөө аж ахуйгаас бусад салбарт цалинтай ажил эрхэлж байгаа хүн амын дунд энэ салбаруудад цалинтай ажил эрхэлж байгаа эмэгтэйчүүдийн тоог хувиар илэрхийлсэн үзүүлэлт болно. Хөдөө аж ахуйн бус салбарт аж үйлдвэр, барилга болон үйлчилгээг хамруулна.

Уг үзүүлэлт нь хөдөлмөрийн насны эмэгтэйчүүдэд хөдөлмөрийн зах зээлийг хэр нээлттэй байгааг харуулах бөгөөд зөвхөн эмэгтэйчүүдийн хөдөлмөр эрхлэх боломж бус мөн хөдөлмөрийн зах зээлийн уян хатан байдал, эдийн засгийн үр ашиг, өөрчлөлтөд дасан зохицох чадварыг илэрхийлнэ. Эмэгтэйчүүд нь эрэгтэйчүүдтэй харьцуулахад өрхийн бизнест цалин хөлсгүй оролцох, албан бус секторт хамрагдах нь илүү түгээмэл байдаг.

ХАА-гаас бусад салбарт цалинтай ажил эрхэлж байгаа хүн амд эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувийг ХАА-н бус салбарт цалинтай ажиллагч эмэгтэйчүүдийн тоог ХАА-н бус салбарт цалинтай ажиллагчдын тоонд харьцуулж тооцно.

ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ

Монгол Улс жендерийн тэнцвэртэй байдлыг хамгаалсан хууль, эрх зүйн тогтолцоог бүрдүүлж байна. Эмэгтэйчүүд, эрэгтэйчүүдийн тэгш эрхийг хангах төрийн бодлогыг Монгол улсын “Үндсэн хууль”, “Жендерийн эрх тэгш байдлыг хангах тухай хууль” болон бусад хуулиудад тусган хэрэгжүүлж байна.

ХАА-гаас бусад салбарт цалинтай ажил эрхэлж байгаа хүн амд эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь 2005 онд 53.1 байгаа нь 1990 оныхоос 2.0 пунктээр, 1995 оныхоос 5.2 пунктээр, 2000 оныхоос болон 5.4 пунктээр тус тус дээгүүр байна.

Хүн ам, орон сууцны 2010 оны тооллогын дүнгээр ХАА-н бус салбарт цалинтай ажиллагчдын тоо 670.6 мянга, үүнээс эмэгтэй ажиллагчдын тоо 315.0 мянгад хүрч, энэ үзүүлэлт өмнөх онуудын түвшнээс нэлээд буурч, 47.0 хувьд хүрсэн байна.

Хүснэгт 18. Хөдөө аж ахуйгаас бусад салбарт цалинтай ажил эрхэлж байгаа хүн амд эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь

	Суурь		Явц			Зорилт
	1990*	1995*	2000	2005*	2010	2015
Улсын дундаж	51.1	47.9	47.7	53.1	47.0	50.0

Мэдээллийн эх үүсвэр: * ҮСХ. Хүн амын ажил эрхлэлтийн жилийн тайлан

Дээрх хүснэгтэд харуулсан хөдөө аж ахуйгаас бусад салбарт цалинтай ажил эрхэлж байгаа хүн амд эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувийн 1990-2005 оны гүйцэтгэл нь “Хүн амын ажил эрхлэлтийн жилийн тайлан”-гаас тооцсон үзүүлэлт юм. Жил

ХҮН АМ, ОРОН СУУЦНЫ 2010 ОНЫ УЛСЫН ТООЛЛОГО: МЯНГАНЫ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТЫН ЗАРИМ ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

бүрийн динамик тасралтгүй байх, харьцуулалт хийх үүднээс энэ тайлангаар тооцсон үр дүнг албан ёсны үзүүлэлт болгон авч байсан.

Энэхүү сэдэвчилсэн танилцуулгад Хүн ам, орон сууцны тооллогын үр дүнгээр тооцсон МХЗ-ын үзүүлэлтийг авч үзэж байгаа тул 2000 оны тооллогын мэдээллийн санг ашиглан хөдөө аж ахуйгаас бусад салбарт цалинтай ажил эрхэлж байгаа хүн амд эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувийг тооцож 2010 оны тооллогын үр дүнтэй харьцуулахад дараах байдалтай байна.

Хүснэгт 19. Хөдөө аж ахуйгаас бусад салбарт цалинтай ажил эрхэлж байгаа хүн амд эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, бүс нутаг, аймаг, нийслэлээр, 2000, 2010 он

Аймаг, бүс	2000			2010		
	ХАА-н бус салбарт цалинтай ажил эрхэлж байгаа хүний тоо	Үүнээс: Эмэгтэйчүүдийн тоо	Эзлэх хувь	ХАА-н бус салбарт цалинтай ажил эрхэлж байгаа хүний тоо	Үүнээс: Эмэгтэйчүүдийн тоо	Эзлэх хувь
Улсын дундаж	401 925	191 570	47.7	670 647	314 974	47.0
Баруун бүс	37 805	16 994	45.0	53 192	25 740	48.4
Баян-Өлгий	7 390	2 913	39.4	10 452	4 911	47.0
Говь-Алтай	6 164	2 979	48.3	9 252	4 404	47.6
Завхан	7 679	3 796	49.4	10 189	5 198	51.0
Увс	8 013	3 574	44.6	11 717	5 571	47.5
Ховд	8 559	3 732	43.6	11 582	5 656	48.8
Хангайн бүс	59 235	28 429	48.0	88 448	43 747	49.5
Архангай	7 267	3 598	49.5	9 690	5 134	53.0
Баянхонгор	7 173	3 634	50.7	11 604	5 913	51.0
Булган	6 230	3 156	50.7	8 160	4 091	50.1
Орхон	18 306	8 474	46.3	28 071	13 114	46.7
Өвөрхангай	10 153	4 758	46.9	15 477	7 632	49.3
Хөвсгөл	10 106	4 809	47.6	15 446	7 863	50.9
Төвийн бүс	74 532	34 386	46.1	109 640	47 344	43.2
Говьсүмбэр	2 652	1 227	46.3	3 916	1 768	45.1
Дархан-Уул	19 679	9 438	48.0	25 951	12 100	46.6
Дорноговь	10 976	4 577	41.7	16 292	7 071	43.4
Дундговь	4 450	2 326	52.3	6 434	3 237	50.3
Өмнөговь	6 211	2 778	44.7	21 625	6 481	30.0
Сэлэнгэ	17 062	8 021	47.0	21 056	9 886	47.0
Төв	13 502	6 019	44.6	14 366	6 801	47.3
Зүүн бүс	24 284	11 340	46.7	33 218	16 047	48.3
Дорнод	10 079	4 608	45.7	13 837	6 734	48.7
Сүхбаатар	5 338	2 357	44.2	7 717	3 593	46.6
Хэнтий	8 867	4 375	49.3	11 664	5 720	49.0
Улаанбаатар	206 069	100 421	48.7	386 149	182 096	47.2

Хүн ам, орон сууцны 2000 оны тооллогын дүнгээр хөдөө аж ахуйгаас бусад салбарт цалинтай ажил эрхэлж байгаа нийт хүн амын тоо 401.9 мянга, үүний дотор эмэгтэй ажиллагчдын тоо 191.6 мянга, эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь улсын түвшинд 47.7 хувь байсан. Харин 2010 оны тооллогын дүнгээр ХАА-гаас бусад салбарт ажил эрхэлж байгаа хүний тоо 670.6 мянга болж, 2000 оныхоос 268.7 мянган хүнээр буюу 66.9 хувиар нэмэгдсэн бол үүний дотор эмэгтэй ажиллагчдын тоо 315.0 болж, өмнөх тооллогын үеийнхээс 123.4 мянган хүнээр буюу 64.4 хувиар дээгүүр байна. Эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь 47.0 болж, 2000 оны тооллогынхоос 0.7 пунктээр буурлаа.

ХАА-гаас бусад салбарт цалинтай ажил эрхэлж байгаа хүн амд эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь 2010 онд 2000 оныхоос Баруун, Хангай, Зүүн бүсэд 1.5-3.4 пунктээр нэмэгдсэн бол харин Төвийн бүс болон Улаанбаатар хотод 1.6-3.0 пунктээр буурсан байна.

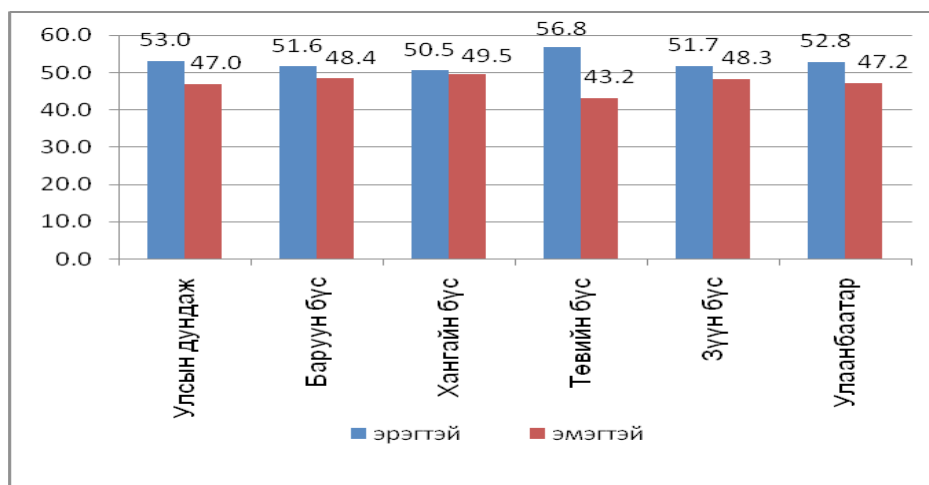
Энэ үзүүлэлт Өмнөговь аймагт хамгийн бага буюу 30.0 хувь болж өмнөх тооллогын үеийнхээс 14.8 пунктээр буурчээ. Хэдийгээр Өмнөговь аймаг нь ажиллах хүчний оролцоо хамгийн өндөртэй, ажилгүйдлийн түвшин багатай аймаг хэдий ч аймгийн эрэгтэйчүүд, эмэгтэйчүүдийн тооны зөрүү их байгаагаас дээрх үзүүлэлт хамгийн бага байна.

Хүн ам, орон сууцны 2010 оны тооллогын дүнгээр Өмнөговь аймаг хөдөлмөрийн насны нийт хүн амын 40.4 хувь нь, эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын 34.7 хувь нь эмэгтэйчүүд байна. Өмнөговь аймгийн хөдөлмөрийн насны хүн ам 2010 онд 2000 оныхоос 13.1 мянгаар нэмэгдсэний 11.2 мянга буюу 85.4 хувь нь эрэгтэйчүүд, эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын тоо 11.4 мянгаар нэмэгдсэний 10.1 мянга буюу 89.0 хувь нь эрэгтэйчүүд байна. Ийнхүү эрэгтэйчүүдийн тоо ихээхэн нэмэгдэж байгааг уг аймагт хэрэгжиж байгаа Оюу Толгой төслийн үйл ажиллагаатай холбон тайлбарлаж болох юм.

ХАА-н бус салбарт цалинтай ажиллаж байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувийг бүсүүдээр авч үзэхэд 2010 онд Хангайн бүсэд ХАА-н бус салбарт ажиллаж байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь хамгийн их 49.5 хувь байгаа бол Төвийн бүсийнх хамгийн бага 43.2 хувь байна. Төвийн бүсэд ХАА-н бус салбарт ажиллаж байгаа эрэгтэйчүүдийн эзлэх хувь эмэгтэйчүүдийнхээс 13.6 пунктээр дээгүүр байна.

Аймгуудаар авч үзэхэд Завхан, Архангай, Баянхонгор, Булган, Хөвсгөл, Дундговь аймгуудад ХАА-н бус салбарт цалинтай ажиллаж байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь 50-аас дээш байна.

Зураг 6. ХАА-н бус салбарт цалинтай ажил эрхэлж байгаа эрэгтэйчүүд, эмэгтэйчүүдийн харьцаа, бүс нутаг, хувиар, 2010 он

ХАА-гаас бусад салбарт ажиллаж буй эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувийг эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбараар авч үзэхэд эмэгтэйчүүд боловсруулах үйлдвэрлэл, бөөний болон жижиглэн худалдаа, зочид буудал, зоогийн газар, төрийн удирдлага, боловсрол, эрүүл мэндийн салбарт түлхүү ажиллаж байна.

Хүснэгт 20. Хөдөө аж ахуйгаас бусад салбарт цалинтай ажил эрхэлж байгаа эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбараар, 2000, 2010 он

	2000	2010
БҮГД	100.0	100.0
Уул уурхай, олборлолт	2.4	3.1
Боловсруулах үйлдвэрлэл	16.1	9.5
Цахилгаан, хий, уур, усан хангамж	2.1	2.0
Барилга	1.8	3.8
Бөөний, жижиглэн худалдаа, машин мотоциклийн засвар үйлчилгээ	18.4	20.8
Зочид буудал, зоогийн газар	4.1	7.0
Тээвэр ба агуулахын аж ахуй, холбоо, хуурай замын тээвэр	6.2	5.4
Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа	1.4	3.1
Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа	2.5	1.4
Төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах үйл ажиллагаа	8.6	10.8
Боловсрол	19.1	18.5
Хүний эрүүл мэнд ба нийгмийн үйл ажиллагаа	12.8	9.1
Нийгэм бие хүнд үзүүлэх бусад үйл ажиллагаа	4.2	4.8
Хүн хөлслөн ажиллуулдаг өрхийн үйл ажиллагаа	0.1	0.2
Олон улсын байгууллагын үйл ажиллагаа	0.2	0.5

Хрмррд твр зрхэм. Тлрд хрмррн эрдэнэ

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
ТОГТВОРТОЙ
БАЙДЛЫГ ХАНГАХ

ЗОРИЛГО ДОЛОО. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТОГТВОРТОЙ БАЙДЛЫГ ХАНГАХ

ЗОРИЛТ 16: 2015 ОН ГЭХЭД БАТАЛГААТ УНДНЫ УСНЫ
ХАНГАМЖГҮЙ, САЙЖРУУЛСАН АРИУН ЦЭВРИЙН
БАЙГУУЛАМЖИД ХАМРАГДААГҮЙ ХҮН АМЫН ЭЗЛЭХ
ХУВИЙГ БУУРУУЛАХ

ҮЗҮҮЛЭЛТ:

7.8 *Баталгаат ундны усны хангамжгүй хүн амын эзлэх хувь*

7.8 БАТАЛГААТ УНДНЫ УСНЫ ХАНГАМЖГҮЙ ХҮН АМЫН ЭЗЛЭХ ХУВЬ

ОЙЛГОЛТ, ТОДОРХОЙЛОЛТ, ТООЦОХ АРГА ЗҮЙ

Баталгаат ундны усны хангамжгүй хүн амын эзлэх хувь нь нийт хүн амын дунд төвлөрсөн болон төвлөрсөн бус усан хангамж, хамгаалагдсан худаг, булаг шанднаас ундны усаа авч хэрэглэж чадахгүй байгаа хүн амын тоог хувиар илэрхийлсэн үзүүлэлт бөгөөд энэ нь баталгаат ундны усны хангамжийг сайжруулах бодлого боловсруулахад ашиглагдана. Баталгаагүй ундны ус нь олон төрлийн өвчнийг үүсгэх эх үүсвэр болно.

Баталгаат ундны усны хангамжгүй хүн амын эзлэх хувийг баталгаат ундны усны хангамжгүй хүн амын тоог тухайн жилийн хүн амын дундаж тоонд харьцуулж тооцно.

ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ

Монгол улс нь усны нөөцөөр хүрэлцээтэй орны тоонд ордог. Гэвч гадаргын болон гүний усны хуваарилалт Монгол орны нутаг бүрт харилцан адилгүйгээс усны дутагдал байнга гардаг байна. Тухайлбал: говь, тал хээрийн бүсүүдэд ундны цэвэр усны хангамж дутагдалтай байсаар байна.

Хүн ам, орон сууцны 2010 оны тооллогын дүнгээр Монгол улсын хүн амын 27.4 хувь нь төвлөрсөн болон төвлөрсөн бус усан хангамж, хамгаалагдсан худаг, булаг шанднаас ундны усаа авч хэрэглэж чадахгүй байна.

Баталгаат ундны усны хангамжгүй хүн амын тоог тооллогын орон сууцны асуулгын хуудсанд тусгагдсан 11 дүгээр асуулт болох “Танай ундны усны эх үүсвэр юу вэ” гэсэн асуултад зөөврийн ус болон гол, мөрөн, нуур, хамгаалагдаагүй худаг, булаг шанд гэж хариулсан хүн амын тоон дээр үндэслэн тооцов.

Баталгаат ундны усны хангамжгүй хүн амын эзлэх хувь 2000 онд 33.8 хувь, 2005 онд 28.4 хувь байсан бол 2010 онд 27.4 хувь болж 2000 оныхоос 6.4, 2005 оныхоос 1.0 пунктээр буурсан байна.

Хүснэгт 21. Баталгаат ундны усны хангамжгүй хүн амын эзлэх хувь

	Явц		Зорилт	
	2000	2005*	2010	2015
Улсын дундаж	33.8	28.4	27.4	40.0

Мэдээллийн эх үүсвэр: * УСГ. Хүүхэд хөгжил түүвэр судалгаа - 2005

Тооллогын дүнгээр Монгол улсын нийт хүн амын 23.5 хувь нь төвлөрсөн усан хангамжийн системээс, 12.4 хувь нь төвлөрсөн системд холбогдсон ус түгээх байрнаас, 16.4 хувь нь хамгаалагдсан худаг, булаг, шанднаас, 0.1 хувь нь цэвэршүүлэн савласан уснаас, 20.3 хувь нь төвлөрсөн системд холбогдоогүй ус түгээх байрнаас ундны усаа авч хэрэглэж байгаа бол 6.2 хувь нь зөөврийн уснаас, 21.2 хувь нь гол, мөрөн, нуур, хамгаалагдаагүй худаг, булаг, шанднаас ундны усаа авч хэрэглэж байна. Нийт хүн амын 72.6 хувь нь баталгаат ундны усны хангамжтай байна.

ХҮН АМ, ОРОН СУУЦНЫ 2010 ОНЫ УЛСЫН ТООЛЛОГО: МЯНГАНЫ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТЫН ЗАРИМ ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

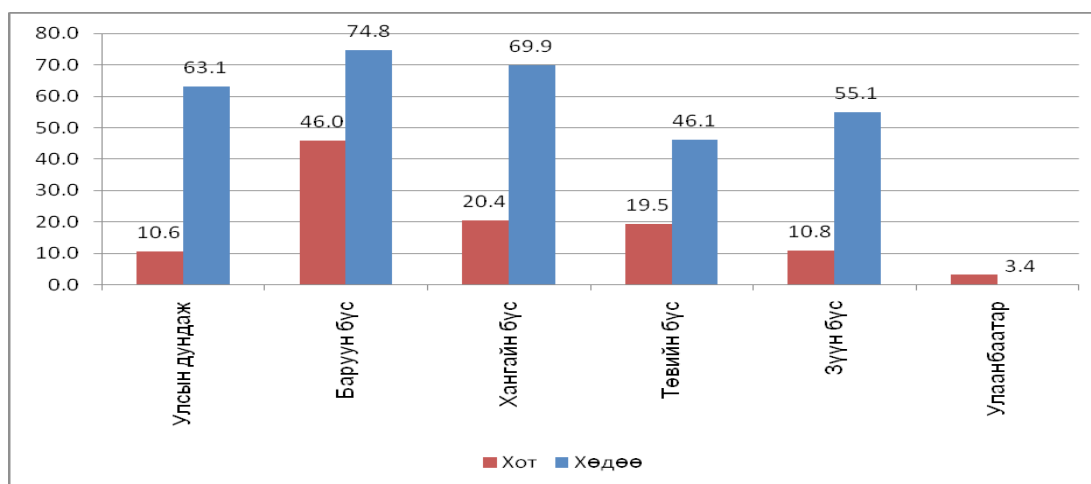
Хүснэгт 22. Хүн амын ундны усны эх үүсвэр, бүс нутгаар, 2010 он

	Улсын дундаж	Баруун бүс	Хангайн бүс	Төвийн бүс	Зүүн бүс	Улаанбаатар хот
Нийт	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Төвлөрсөн систем	23.4	4.8	9.0	21.1	14.6	37.8
Төвлөрсөн системд холбогдсон ус түгээх байр	12.4	0.9	0.4	9.7	16.3	21.6
Хамгаалагдсан худаг, булаг, шанд	16.4	27.7	22.6	26.2	29.0	4.5
Цэвэршүүлэн савласан ус	0.1	0.0	0.0	0.3	0.0	0.0
Төвлөрсөн системд холбогдоогүй ус түгээх байр	20.3	1.8	19.8	9.3	5.3	32.7
Зөөврийн ус	6.2	7.2	8.9	10.7	6.8	2.9
Гол, мөрөн, нуур, хамгаалагдаагүй худаг, булаг, шанд	21.2	57.6	39.3	22.7	28.0	0.5

Улсын дунджаар 2010 онд хотын хүн амын 10.6 хувь, хөдөөгийн хүн амын 63.1 хувь нь баталгаат ундны усны хангамжгүй байна. Улаанбаатар хотыг оруулахгүйгээр хотод баталгаат ундны усны хангамжгүй хүн амын эзлэх хувь Баруун бүсэд хамгийн их 46.0 хувь байгаа бол Зүүн бүсэд хамгийн бага 10.8 хувь байна.

Харин хөдөөд баталгаат ундны усны хангамжгүй хүн амын эзлэх хувь мөн адил Баруун бүсэд хамгийн өндөр 74.8 хувь байгаа бол Төвийн бүсэд хамгийн бага 46.1 хувь байна.

Зураг 7. Баталгаат ундны усны хангамжгүй хүн амын эзлэх хувь, бүс нутаг, хот, хөдөөгөөр, 2010 он

Баталгаат ундны усны хангамжгүй хүн амын эзлэх хувийг бүсээр авч үзэхэд Баруун бүсийн хүн амын 64.8 хувь, Хангайн бүсийн хүн амын 48.2 хувь, Төвийн бүсийн хүн амын 33.3 хувь, Зүүн бүсийн хүн амын 34.8 хувь, Улаанбаатар хотын хүн амын 3.4 хувь нь баталгаат ундны усны эх үүсвэрээс усаа авч хэрэглэж чадахгүй байна.

Хүснэгт 23. Баталгаат ундны усны хангамжгүй хүн амын эзлэх хувь, бүс нутаг, аймаг, нийслэлээр, 2000, 2010 он

	2000	2010	Зөрүү
Улсын дундаж	33.8	27.4	-6.4
Баруун бүс	62.8	64.8	2.0
Баян-Өлгий	64.7	86.5	21.8
Говь-Алтай	48.5	63.4	14.9
Завхан	75.9	63.5	-12.4
Увс	65.9	50.2	-15.7
Ховд	53.1	56.2	3.1
Хангайн бүс	57.5	48.2	-9.3
Архангай	78	61.9	-16.1
Баянхонгор	53.4	69.8	16.4
Булган	59.9	53.3	-6.6
Орхон	9.9	5.5	-4.4
Өвөрхангай	59.1	43.3	-15.8
Хөвсгөл	69.1	58.4	-10.7
Төвийн бүс	17.5	33.3	15.8
Говьсүмбэр	15.5	34.8	19.3
Дархан-Уул	7.4	10.4	3.0
Дорноговь	10.8	33.5	22.7
Дундговь	6.1	43.7	37.6
Өмнөговь	9.0	35.4	26.4
Сэлэнгэ	24.5	48.3	23.8
Төв	32.7	34.4	1.7
Зүүн бүс	35.1	34.8	-0.3
Дорнод	22.7	30.8	8.1
Сүхбаатар	33.6	43.0	9.4
Хэнтий	48.4	32.6	-15.8
Улаанбаатар	7.5	3.4	-4.1

Баталгаат ундны усны хангамжгүй хүн амын эзлэх хувийг, аймгаар, бүсээр, 2000 болон 2010 оны тооллогын дүнгээр харьцуулж үзэхэд Баруун болон Төвийн бүсийн баталгаат ундны усны хангамжгүй хүн амын эзлэх хувь 2010 онд 2000 оноос 2.0 болон 15.8 пунктээр нэмэгдсэн бол харин бусад бүсэд 0.3-9.3 пунктээр буурсан байна.

Энэ үзүүлэлтийг аймгаар авч үзэхэд Баян-Өлгий (21.8), Ховд (3.1), Говь-Алтай (14.9), Баянхонгор (16.4), Говьсүмбэр (19.3), Дархан-Уул (3.0), Дорноговь (22.7), Дундговь (37.6), Өмнөговь (26.4), Сэлэнгэ (23.8), Төв (1.7), Дорнод (8.1), Сүхбаатар (9.4) аймагт нэмэгдэж, харин Завхан (-12.4), Увс (-15.7), Архангай (-16.1), Булган (-6.6), Орхон (-4.4), Өвөрхангай (-15.8), Хөвсгөл (-10.7), Хэнтий (-15.8) аймаг, Улаанбаатар (-4.1) хотод буурсан байна.

Хэдийгээр улсын түвшинд баталгаат ундны усны хангамжгүй хүн амын эзлэх хувь 2010 онд 2000 оныхоос буурсан хэдий ч нийт 13 аймгийн түвшинд энэ үзүүлэлт нэмэгдсэн байна.

Хүн амыг эрүүл ахуйн шаардлага хангасан усаар хангах хүрээнд төвлөрсөн ус хангамжийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх, хот, суурин газрын ус хангамжийн тоног төхөөрөмж, барилга байгууламжийг өргөтгөх, сэргээн засварлах, дэвшилтэт технологи нэвтрүүлэх, байгалийн усны нөөцийг үр ашигтай ашиглах шаардлагатай байна.

Хрмррд твр зрхэм. Тлрд хрмррн эрдэнэ

**ЗОРИЛТ 17: 2015 ОН ГЭХЭД ХҮН АМЫН ОРОН СУУЦНЫ НӨХЦЛИЙГ
САЙЖРУУЛАХ**

ҮЗҮҮЛЭЛТ:

*7.10 Инженерийн шугам сүлжээтэй орон сууцанд амьдарч
байгаа хүн амын эзлэх хувь*

7.10 ИНЖЕНЕРИЙН ШУГАМ СҮЛЖЭЭТЭЙ ОРОН СУУЦАНД АМЬДАРЧ БАЙГАА ХҮН АМЫН ЭЗЛЭХ ХУВЬ

ОЙЛГОЛТ, ТОДОРХОЙЛОЛТ, ТООЦОХ АРГА ЗҮЙ

Инженерийн шугам сүлжээтэй орон сууцанд амьдарч байгаа хүн амын эзлэх хувь нь нийт хүн амаас төвлөрсөн шугам сүлжээ бүхий орон сууцанд амьдарч байгаа хүн амын тоог хувиар илэрхийлсэн үзүүлэлт болно. Төвлөрсөн шугам сүлжээ гэж хот, суурин газрын хүн амыг цэвэр ус, дулаан, цахилгаанаар хангах, бохир усыг татан зайлуулах, цэвэрлэх зориулалт бүхий шугам сүлжээ, барилга, байгууламжийг ойлгоно. Шугам сүлжээ гэсэн ойлголтод цэвэр ус дамжуулах, хуваарилах, хэрэглэгчдэд хүргэх, хэрэглээнээс гарсан бохир усыг татан зайлуулах байгууламжийг хамааруулна.

Энэ үзүүлэлт нь хүн амын эрүүл ахуйн шаардлага хангасан сууцны хангамжийн түвшинг илэрхийлж, хот, суурингийн агаарын бохирдол, хүн амын дундах халдварт өвчний дэгдэлт, өвчлөлөөс сэргийлэх зэрэг олон талт арга хэмжээг хэрэгжүүлэх нөхцөлийн нэг нь болно.

Инженерийн шугам сүлжээтэй орон сууцанд амьдарч байгаа хүн амын эзлэх хувийг инженерийн шугам сүлжээтэй орон сууцанд амьдарч байгаа хүн амын тоог жилийн эцсийн хүн амын тоонд харьцуулж тооцно.

ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ

Монгол улс 2015 он гэхэд эрүүл ахуйн шаардлага хангасан орон сууц буюу инженерийн шугам сүлжээтэй орон сууцанд амьдарч байгаа хүн амын эзлэх хувийг 30.0 хувьд хүргэх зорилтыг дэвшүүлсэн. Манай улсын иргэдийг оршин сууж буй орон байрны төрлөөс хамааран гэрт амьдардаг малчид, хот, суурин газрын орон сууц болон гэр хороололд амьдарч буй иргэд гэж 3 төрөлд хувааж байна.

Хүснэгт 24. Инженерийн шугам сүлжээтэй орон сууцанд амьдарч байгаа хүн амын эзлэх хувь

	Явц		Зорилт	
	2000*	2006*	2010	2015
Улсын дундаж	22.7	21.4	21.2	30.0

Мэдээллийн эх үүсвэр: * УИХ-ын тогтоол #13, Монгол Улсын МХЗ-уудыг батлах тухай, 2008

Тооллогын дүнгээр 2010 онд Монгол улсад нийт 553.8 мянган хүн буюу нийт хүн амын 21.2 хувь нь инженерийн шугам сүлжээнд холбогдсон орон сууцанд амьдарч байна. Энэ нь Монгол улсын нийт хүн амын дөнгөж тавны нэг нь халаалт, халуун, хүйтэн, бохирын усны шугам сүлжээнд холбогдсон орон сууцанд амьдарч байгааг харуулж байна.

Хүснэгт 25. Инженерийн шугам сүлжээтэй орон сууцанд амьдарч байгаа хүн амын эзлэх хувь, бүс нутаг, аймаг, нийслэл, хот, хөдөөгөөр, 2010 он

	Улсын түвшин	Хот	Хөдөө
БҮГД	21.2	30.5	1.4
Баруун бүс	2.4	6.8	0.0
Баян-Өлгий	2.1	5.8	0.0
Говь-Алтай	0.2	0.6	0.0
Завхан	0.1	0.4	0.0
Увс	3.2	8.6	0.0
Ховд	5.3	13.8	0.0
Хангайн бүс	8.4	18.9	0.2
Архангай	2.0	8.0	0.0
Баянхонгор	3.9	9.8	0.0
Булган	2.0	7.3	0.0
Орхон	38.8	39.6	17.1
Өвөрхангай	2.1	5.5	0.0
Хөвсгөл	1.3	3.9	0.0
Төвийн бүс	18.2	32.6	4.9
Говьсүмбэр	36.2	32.8	46.0
Дархан-Уул	46.2	50.7	24.1
Дорноговь	19.7	28.3	7.6
Дундговь	5.0	14.2	0.0
Өмнөговь	3.9	12.1	0.2
Сэлэнгэ	13.6	20.9	6.5
Төв	5.9	30.3	1.3
Зүүн бүс	13.1	28.2	0.3
Дорнод	20.7	36.9	0.1
Сүхбаатар	5.7	16.4	0.8
Хэнтий	10.8	23.4	0.0
Улаанбаатар	35.0	35.0	-

Инженерийн шугам сүлжээнд холбогдсон орон сууцанд амьдарч байгаа хүн амын эзлэх хувь хотод нийт хүн амын 30.5 хувь, хөдөөд нийт хүн амын 1.4 хувь нь эрүүл ахуйн шаардлага хангасан орон сууцанд амьдарч байна.

Энэ үзүүлэлт Орхон (38.8), Дархан-Уул (46.2), Говьсүмбэр (36.2), Дорнод (20.7) зэрэг аймгуудад нийт хүн амынх нь 20-оос дээш хувьтай байгаа юм.

Монгол Улсын нийт өрх 2010 онд 713.8 мянга болж, түүний 302.2 мянга буюу 42.3 хувь нь Улаанбаатар хотод амьдарч байна. Улаанбаатар хотын хүн ам 2000 онд 760.1 мянга байсан бол 2010 онд 1240.0 мянгад хүрч тус улсын нийт хүн амын 45.0 хувь нь нийслэл хотод амьдарч байна.

Инженерийн шугам сүлжээтэй орон сууцанд амьдарч байгаа нийт хүн амын 400.5 мянга нь буюу 72.3 хувь нь Улаанбаатар хотод ногдож, нийслэлийн нийт хүн амын 35.0 хувь нь инженерийн шугам сүлжээтэй орон сууцанд амьдарч байна.

Хүснэгт 26. Инженерийн шугам сүлжээтэй орон сууцанд амьдарч байгаа хүн ам, сууцны төрлөөр, бүс нутаг, аймаг, нийслэлээр, 2010 он

	Орон сууцны байшин	Бие даасан тохилог сууц	Сууцны тусдаа байшин	Оюутан, сурагчдын нийтийн байр	Ажиллагчдын нийтийн байр
Улсын дундаж	95.2	2.1	0.8	0.4	1.5
Баруун бүс	87.2	8.0	2.8	0.4	1.6
Баян-Өлгий	74.4	21.6	4.0	0.0	0.0
Говь-Алтай	48.7	19.8	21.6	8.1	1.8
Завхан	81.1	13.5	5.4	0.0	0.0
Увс	92.5	4.8	1.4	0.3	1.0
Ховд	91.2	3.4	2.4	0.4	2.6
Хангайн бүс	93.9	3.1	0.6	0.5	1.9
Архангай	91.2	6.0	1.2	0.6	1.0
Баянхонгор	91.0	6.1	1.5	0.6	0.8
Булган	92.4	1.4	3.5	0.2	2.5
Орхон	95.2	2.5	0.3	0.4	1.6
Өвөрхангай	85.4	5.2	1.8	4.1	3.5
Хөвсгөл	83.2	6.1	1.5	0.1	9.1
Төвийн бүс	92.3	3.5	1.9	0.2	2.1
Говьсүмбэр	95.3	2.0	2.0	0.1	0.6
Дархан-Уул	96.0	1.7	0.6	0.1	1.6
Дорноговь	89.3	3.1	2.6	0.6	4.4
Дундговь	80.9	8.0	10.3	0.8	0.0
Өмнөговь	83.1	9.4	4.3	0.4	2.8
Сэлэнгэ	90.7	5.2	3.3	0.2	0.6
Төв	78.6	11.9	3.2	0.2	6.1
Зүүн бүс	90.9	1.5	3.1	0.3	4.2
Дорнод	87.7	1.4	4.5	0.2	6.2
Сүхбаатар	92.3	4.1	1.2	0.1	2.3
Хэнтий	96.9	0.7	1.1	0.4	0.9
Улаанбаатар	96.3	1.7	0.4	0.5	1.1

Монгол Улсын нийт өрхийн 45.2 хувь нь гэрт, 53.6 хувь нь байшинд, 1.1 хувь нь зориулалтын бус сууцанд амьдарч байна. Инженерийн шугам сүлжээтэй орон сууцанд амьдарч байгаа хүн амыг сууцны төрлөөр нь авч үзвэл 95.2 хувь нь орон сууцны байшинд, 2.1 хувь нь бие даасан тохилог сууцанд, 0.8 хувь нь сууцны тусдаа байшинд, 0.4 хувь нь оюутан, сурагчдын нийтийн байранд, 1.5 хувь нь ажиллагчдын нийтийн байранд амьдарч байна.

Хүн амын нилээд хувь нь хот, суурин газар амьдарч байгаа хэдий ч орон сууцны нөхцөл байдал ялгаатай, ихэнх нь инженерийн болон нийгмийн дэд бүтэц, хангамж, түүний найдвартай үйлчилгээгээр хангагдаж чадахгүй байна. Монгол улсын Засгийн газраас хүн амыг орон сууцжуулах бодлогын хүрээнд “40000 айлын орон сууц”, “100000 айлын орон сууц” зэрэг хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлж байгаа хэдий ч хот, суурин газар дахь хүн амын шилжилт хөдөлгөөн ихээхэн нэмэгдэж байгаа тул хот суурин газарт амьдарч буй оршин суугчдыг орон сууцаар хангах, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх ажлыг эрчимжүүлэх шаардлагатай байна.

Түүнчлэн гэр хорооллын оршин суугчдын амьдрах орчин, сууцны нөхцөлийг сайжруулах бодлого, хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэх шаардлагатай. Эрүүл ахуйн шаардлага хангахуйц нөхцөлд амьдарч байгаа хүн амын эзлэх хувь Хүн ам орон сууцны тооллогын мэдээллээр гарч буй учраас тооллого хоорондын онуудаар хэрэгжилтийг хэмжих, дүгнэх боломжгүйг энд тэмдэглэж байна.

Хрмррд твр зрхэм. Тлрд хрмррн эрдэнэ

ЗОРИЛГО НАЙМ. ХӨГЖЛИЙН ТӨЛӨӨ ДЭЛХИЙ НИЙТИЙН ТҮНШЛЭЛИЙГ ХӨГЖҮҮЛЭХ

ЗОРИЛТ 21: МЭДЭЭЛЭЛ ХОЛБООНЫ ШИНЭ ТЕХНОЛОГИЙГ ХӨГЖҮҮЛЭХ, "МЭДЭЭЛЭЛЖСЭН НИЙГЭМ БАЙГУУЛАХ"

ҮЗҮҮЛЭЛТ:

8.13 Интернет байнгын хэрэглэгчдийн тоо (1000 хүн тутамд)

8.14 Үүрэн телефон хэрэглэгчдийн тоо (1000 хүн тутамд)

8.13 ИНТЕРНЕТ БАЙНГЫН ХЭРЭГЛЭГЧДИЙН ТОО (1000 ХҮН ТУТАМД)

ОЙЛГОЛТ, ТОДОРХОЙЛОЛТ, ТООЦОХ АРГА ЗҮЙ

Интернет байнгын хэрэглэгчдийн тоо нь 1000 хүн тутамд ногдох интернет байнгын хэрэглэгч нарын тоог илэрхийлнэ. Интернет нь дэлхий дахины мэдээллийн нэгдсэн сүлжээ бөгөөд сүлжээний төгсгөлийн төхөөрөмж нь компьютер байна. Dial-up болон түрээсийн шугам, өргөн зурвасын хэрэглэгчдийг нийтэд нь интернетийн байнгын хэрэглэгч гэнэ. Dial-up нь телефон шугам ба модемоор дамжин интернетэд холбогдох боломж юм.

Хөгжлийн процесст оролцож байгаа хүмүүсийн харилцаа холбоог шаардлагатай дэд бүтэцгүйгээр төсөөлөхийн аргагүй. Энэ үзүүлэлтээр мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн хүртээмж, хүн амд мэдээлэл, мэдлэгийг олгох боломжоор хэр хангагдаж байгааг хянана.

1000 хүн тутамд ногдох интернет байнгын хэрэглэгчдийн тоог интернет хэрэглэгчдийн тооны нийлбэрийг хүн амын жилийн дундаж тоонд харьцуулж 1000-аар үржүүлэн промилиэр илэрхийлнэ.

ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ

Сүүлийн жилүүдэд мэдээлэл, харилцаа холбоо, технологийн салбарт хурдацтайгаар өөрчлөлт, дэвшилт гарч байна. Нийгэм, эдийн засгийн бүхий л салбар мэдээллийн технологийн хөгжлийн үр шимийг хүртэж, түүний хэрэгцээ шаардлага байнга өссөөр байна. Монгол улсад 10 гаруйхан жилийн өмнө нэвтэрч эхэлсэн үүрэн холбоо, интернет нь өнөөдөр хүмүүсийн өдөр тутмын хэрэглээ болж, хэрэглэгчдийн тоо нь улам бүр нэмэгдсээр байна.

Манай улс 2004 оныг хүртэл интернетийн нэг гарцтай, 78 Мб/с багтаамжтай байсан бол 2010 оны байдлаар 6 гарцтай болж 11.2 Гб/с буюу 14 дахин нэмэгдсэн өндөр хурдаар дэлхийн мэдээллийн сүлжээнд холбогдож байна. Мэдээлэл, шуудан, харилцаа холбоо, технологийн газрын мэдээллээр 2010 оны байдлаар интернетийн үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагын тоо 77 болжээ.

Интернет байнгын хэрэглэгчдийн тоог анх удаа Хүн ам, орон сууцны тооллогоор гэртээ болон бусад газар интернетийг байнга хэрэглэдэг 6 болон түүнээс дээш насны хүний тоогоор гаргасан бөгөөд интернетийг зөвхөн шаардлагатай үедээ хэрэглэдэг хэрэглэгчийн тоог энд оруулаагүй болно.

Өмнөх онуудын мэдээлэл нь Мэдээлэл, шуудан, харилцаа холбоо, технологийн газрын мэдээлэлд үндэслэн гарч байсан бөгөөд интернетийн байнгын хэрэглэгчийн тоог гаргахдаа сар бүр тодорхой хэмжээний төлбөр төлж интернетийг тогтмол хэрэглэдэг хэрэглэгчийн тоогоор авч байв. Энд хэрэглэгч нь интернетийн үйлчилгээ үзүүлэгч оператортай гэрээ хийж, төлбөр төлдөг өрх болон байгууллагын тоог хамарч байсан бөгөөд тухайн өрх болон байгууллагад хэдэн хүн хэрэглэгч байгааг бүрэн тодорхойлж байгаагүй болно.

Хүснэгт 27. Интернет байнгын хэрэглэгчдийн тоо (1000 хүн тутамд)

	Явц		Зорилт	
	2000*	2005*	2010	2015
Улсын дундаж	2.2	8.6	141.2	30.0

Мэдээллийн эх үүсвэр: * МШХХТГ

Монгол улс 1000 хүн тутамд ногдох интернетийн байнгын хэрэглэгчийн тоог 2015 он гэхэд 30 хүнд хүргэх зорилт тавьсан. Гэтэл 2010 оны тооллогын мэдээллээр энэ үзүүлэлт 141.2 хүнд хүрч, 2015 оны зорилтоос даруй 4.7 дахин өндөр байгаа нь манай улс энэ зорилтоо бүрэн хангасныг илтгэж байна.

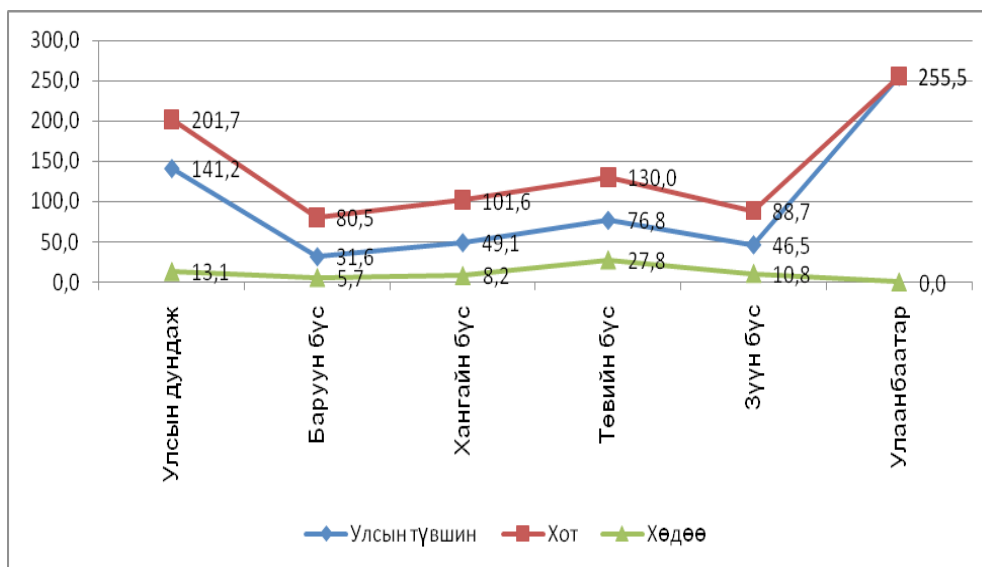
Хүснэгт 28. Интернет байнгын хэрэглэгчдийн тоо (1000 хүн тутамд), бүс нутаг, аймаг, нийслэл, хүйсээр, 2010 он

	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Улсын дундаж	141.2	132.3	150.0
Баруун бүс	31.6	29.5	33.8
Баян-Өлгий	27.0	27.8	26.3
Говь-Алтай	30.4	27.3	33.4
Завхан	34.1	30.3	38.0
Увс	30.3	28.2	32.4
Ховд	36.9	33.7	40.1
Хангайн бүс	49.1	44.1	54.0
Архангай	22.4	18.5	26.2
Баянхонгор	31.9	26.9	36.9
Булган	33.3	28.7	38.2
Орхон	148.5	142.2	154.6
Өвөрхангай	30.8	25.7	35.9
Хөвсгөл	27.6	24.2	31.1
Төвийн бүс	76.8	70.9	83.2
Говьсүмбэр	91.7	83.2	100.6
Дархан-Уул	141.2	134.0	148.2
Дорноговь	82.0	73.3	90.9
Дундговь	43.2	36.0	50.6
Өмнөговь	78.7	80.3	76.7
Сэлэнгэ	55.4	49.8	61.2
Төв	40.0	34.7	45.8
Зүүн бүс	46.5	41.1	52.0
Дорнод	61.4	52.0	71.0
Сүхбаатар	34.6	31.7	37.6
Хэнтий	40.0	37.2	42.9
Улаанбаатар	255.5	245.8	264.6

Интернет байнгын хэрэглэгчдийн тоо (1000 хүн тутамд)-гоор Архангай аймаг 22.4 хүнтэйгээр хамгийн бага хэрэглэгчтэй бол Улаанбаатар хот 255.5 хэрэглэгчтэйгээр хамгийн их хэрэглэгчтэй байна.

1000 хүн тутамд ногдох интернет байнгын хэрэглэгчийн тоог хүйсээр авч үзэхэд 1000 эрэгтэйд ногдох интернет хэрэглэгчдийн тоо 132.3, 1000 эмэгтэйд ногдох интернет хэрэглэгчдийн тоо 150.0-д хүрчээ. Аль ч бүсийн түвшинд 1000 хүн тутамд ногдох интернет байнгын хэрэглэгчийн тоогоор эмэгтэйчүүд эрэгтэйчүүдээс илүү байна.

Зураг 8. Интернет байнгын хэрэглэгчдийн тоо (1000 хүн тутамд), бүс нутаг, хот, хөдөө, хувиар, 2010 он

Тооллогын дүнгээр 1000 хүн тутамд ногдох интернетийн байнгын хэрэглэгчийн тоо улсын түвшинд Улаанбаатар (255.5), Дархан-Уул (141.2), Орхон (148.5) аймгаас бусад аймгуудад 100 хүнд хүрэхгүй буюу 27.0-91.7 хүн байна.

Хүснэгт 29. Интернет байнгын хэрэглэгчдийн тоо, мян.хүн, бүс нутаг, хот, хөдөө, хүйсээр, 2010 он

Бүс	Улсын түвшин			Хот			Хөдөө		
	Нийт	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Нийт	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Нийт	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Улсын дундаж	373.8	173.8	200.0	362.7	168.1	194.6	11.1	5.7	5.4
Баруун бүс	11.2	5.2	5.9	9.9	4.6	5.3	1.3	0.6	0.7
Хангайн бүс	25.3	11.3	13.9	22.9	10.3	12.6	2.4	1.0	1.4
Төвийн бүс	33.9	16.1	17.7	27.5	12.6	14.9	6.4	3.5	2.9
Зүүн бүс	8.6	3.9	4.7	7.5	3.3	4.2	1.1	0.5	0.6
Улаанбаатар	295.0	137.2	157.7	295.0	137.2	157.7	-	-	-

Хүн ам, орон сууцны 2010 оны тооллогын дүнгээр интернет байнгын хэрэглэгчийн тоо 373.8 мянгад хүрч, үүний 78.9 хувь буюу 295.0 мянган хэрэглэгч нь Улаанбаатар хотод амьдарч байна. Интернет байнгын хэрэглэгчийн тоо хот, хөдөөд ихээхэн ялгавартай байгаа бөгөөд хотод 96.9 хувь буюу 362.7 мянган хүн, хөдөөд 3.1 хувь буюу 11.1 мянган хүн ногдож байна.

8.14 ҮҮРЭН ТЕЛЕФОН ХЭРЭГЛЭГЧДИЙН ТОО (1000 ХҮН ТУТАМД)

ОЙЛГОЛТ, ТОДОРХОЙЛОЛТ, ТООЦОХ АРГА ЗҮЙ

Үүрэн технологид суурилсан, нийтийн телефон сүлжээнд холбогдсон авсаархан зөөврийн телефон /гар утас/ хэрэглэгчийг үүрэн телефоны хэрэглэгч гэнэ.

Харилцаа холбооны дэвшлийг хот, хөдөөгийн хүн ам хүртэж, ашигласнаар бараа, бүтээгдэхүүний зах зээлийн үнийг мэдэрч, худалдан авах бараа бүтээгдэхүүнээ зах зээлийн өрсөлдөөнт үнээр худалдах боломжтой төдийгүй мөн е-сургалтад хамрагдах, интернетээс ном, хэвлэлээ шууд унших зэргээр боловсролын түвшинг хөгжүүлэх арга хэрэгсэл болж байна.

Үүрэн телефон хэрэглэгчдийн тоо (1000 хүн тутамд)-г үүрэн телефоны урьдчилсан болон дараа төлбөрт хэрэглэгчдийн тоог хүн амын жилийн дундаж тоонд харьцуулж, промилиэр илэрхийлнэ.

ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ

Үүрэн телефон Монгол улсад нэвтэрсэн цагаас хойш хэрэглэгчдийн тоо жил бүр өсөн нэмэгдсээр өнөөгийн байдлаар бүх аймгийн сумдад үүрэн телефоны үйлчилгээ нэвтэрч, нийт хүн амын 65 хувь нь үүрэн телефон хэрэглэж байна. Үүрэн телефоны хэрэглэгчдийн тоо 2010 оны тооллогоор 1.7 саяд хүрчээ.

Үүрэн телефоны хэрэглэгчдийн тоог анх удаа Хүн ам, орон сууцны тооллогоор гаргаж байгаа бөгөөд тэдгээрийн талаарх өмнөх онуудын мэдээлэл нь Мэдээлэл, шуудан, харилцаа холбоо, технологийн газрын мэдээлэлд үндэслэн гарч байв. Нэг хэрэглэгч нэгээс дээш операторын үүрэн телефоныг ашиглах боломжтой тул дээрх газрын мэдээллээр хэрэглэгчийн тоо давхардсан тоогоор гарч байсныг тэмдэглэж байна.

Харин Хүн ам, орон сууцны тооллогын мэдээллээр хэрэглэгч хэдэн ч операторын үүрэн телефоныг ашиглаж байгаагаас үл хамааран тухайн хэрэглэгч нь үүрэн телефоны нэг хэрэглэгч гэж тоологдсон байгаа тул хэрэглэгчийн тоонд давхардал гараагүй юм.

Хүснэгт 30. Үүрэн телефон хэрэглэгчдийн тоо (6, түүнээс дээш насны хүн ам), бүс нутаг, аймаг, нийслэл, хүйсээр, 2010 он

	2010	Эрэгтэй	Эмэгтэй
БҮГД	1 714 645	826 860	887 785
Баруун бүс	161 523	83 185	78 338
Баян-Өлгий	27 113	14 704	12 409
Говь-Алтай	29 219	14 741	14 478
Завхан	33 524	16 991	16 533
Увс	33 968	17 802	16 166
Ховд	37 699	18 947	18 752
Хангайн бүс	279 699	136 048	143 651
Архангай	38 757	18 735	20 022
Баянхонгор	39 811	19 374	20 437
Булган	29 006	14 482	14 524
Орхон	63 544	30 257	33 287
Өвөрхангай	53 011	25 897	27 114
Хөвсгөл	55 570	27 303	28 267
Төвийн бүс	288 100	144 069	144 031
Говьсүмбэр	8 568	4 276	4 292
Дархан-Уул	65 581	31 083	34 498
Дорноговь	37 319	17 945	19 374
Дундговь	22 459	10 779	11 680
Өмнөговь	42 256	24 533	17 723
Сэлэнгэ	61 553	30 215	31 338
Төв	50 364	25 238	25 126
Зүүн бүс	100 489	49 003	51 486
Дорнод	40 334	19 351	20 983
Сүхбаатар	23 751	12 025	11 726
Хэнтий	36 404	17 627	18 777
Улаанбаатар	884 834	414 555	470 279

Тооллогоор 1.7 сая хүн үүрэн телефон хэрэглэж байгаагийн 0.8 сая нь эрэгтэйчүүд, 0.9 сая нь эмэгтэйчүүд байна. Үүрэн телефон хэрэглэгчийн тоогоороо Зүүн бүс хамгийн бага 100.5 мянган хэрэглэгчтэй байгаа бол Улаанбаатар хот хамгийн их 884.8 мянган хэрэглэгчтэй байна.

Хүснэгт 31. Үүрэн телефон хэрэглэгчдийн тоо (1000 хүн тутамд)

	Явц		Зорилт	
	2000*	2005*	2010	2015
Улсын дундаж	31.2	224.0	647.6	350.0

Мэдээллийн эх үүсвэр: * МШХХТГ

2010 оны тооллогын мэдээллээр 1000 хүнд ногдох үүрэн телефон хэрэглэгчийн тоо 647.6 болж 2015 оны зорилтот түвшнээс 297.6 хэрэглэгчээр илүү буюу 1.9 дахин өндөр байгаа нь энэ үзүүлэлт зорилтот түвшиндээ хүрснийг харуулж байна. Өнөөгийн үүрэн холбооны үйлчилгээ эрхэлж байгаа компаниудын үзүүлж байгаа үйлчилгээ, үнэ тарифын хямдрал зэргээс шалтгаалан цаашид үүрэн телефон хэрэглэгчдийн тоо мэдэгдэхүйц нэмэгдэх хандлагатай байна. Өнөөдөр Монгол улсын бүх аймаг, сумдын төв, суурин газрууд үүрэн телефоны сүлжээнд холбогдож байна.

Хүснэгт 32. Үүрэн телефон хэрэглэгчдийн тоо (1000 хүн тутамд), бүс нутаг, хот, хөдөө, хүйсээр, 2010 он

Бүс	Улсын түвшин			Хот			Хөдөө		
	Нийт	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Нийт	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Нийт	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Улсын дундаж	647.6	629.3	665.7	731.2	706.3	754.7	470.8	476.8	464.3
Баруун бүс	458.2	470.9	445.4	599.6	586.7	611.7	383.0	412.7	352.1
Хангайн бүс	543.4	528.7	558.1	677.9	650.5	703.8	438.8	438.4	439.1
Төвийн бүс	653.7	633.3	675.6	711.2	681.7	740.0	600.7	592.2	610.6
Зүүн бүс	542.3	519.9	565.5	630.7	598.0	662.3	467.6	458.0	478.1
Улаанбаатар	766.6	742.6	789.0	766.6	742.6	789.0	-	-	-

Харин 1000 хүнд ногдох үүрэн телефоны хэрэглэгчийн тоогоороо Улаанбаатар хот хамгийн өндөр буюу 766.6 хэрэглэгчтэй байгаа бол Баруун бүс 458.2 хэрэглэгчийн тоогоороо хамгийн багд орж байна. Баруун бүсийн үүрэн телефон хэрэглэгчийн нийт тоо нь хамгийн цөөн хэрэглэгчийн тоотой Зүүн бүсээс 61.0 мянган хэрэглэгчээр илүү байгаа ч 1000 хүнд ногдох хэрэглэгчийн тоогоороо ийнхүү хамгийн багд орж байна.

Аймгаар авч үзэхэд Баян-Өлгий аймгийн 1000 хүнд ногдох үүрэн холбооны хэрэглэгчийн тоо 318.1 байгаа нь улсын дунджаас даруй 2.0 дахин бага байна. Харин Орхон (729.4), Дархан-Уул (723.5), Өмнөговь (694.4) аймгууд хэрэглэгчийн тоогоороо улсын дунджаас дээгүүр байна.

1000 хүнд ногдох үүрэн телефон хэрэглэгчийн тоо хот, хөдөөд нэлээд ялгавартай байгаа ба улсын түвшинд хотод 731.2 хүн үүрэн телефоны хэрэглэгч байгаа бол хөдөөд 470.8 хэрэглэгч байгаа нь хотын хэрэглэгч хөдөөгийнхөөс даруй 1.6 дахин илүү байна.

1000 хүнд ногдох үүрэн телефон хэрэглэгчийн тоогоороо хотод эмэгтэйчүүд нь эрэгтэйчүүдээсээ их болж байгаа бол хөдөөд эрэгтэйчүүд нь эмэгтэйчүүдээсээ илүү байна.

БҮЛЭГ II. ДҮГНЭЛТ, ЦААШИД АНХААРАХ АСУУДАЛ

Үндэсний статистикийн хорооноос толилуулж буй “МХЗ-ын зарим шалгуур үзүүлэлтүүд” гэсэн энэхүү товхимол нь Монгол улсын Хүн ам, орон сууцны тооллогын 2000 болон 2010 оны үр дүнд үндэслэн тооцсон МХЗ-ын зарим үзүүлэлтүүдийн хэрэгжилтийн өнөөгийн байдалд үнэлэлт, дүгнэлт өгсөн анхны судалгаа юм.

Тооллогын үр дүнгээр Монгол улсын МХЗ-ын зарим үзүүлэлтүүдийн хэрэгжилтэд ахиц, дэвшил гарсан бол зарим нэгэн үзүүлэлтийн хэрэгжилт удаашралтай, хангалтгүй байна.

Дүгнэлт

Монгол улсын суурин хүн амын тоо 2010 оны 11 сарын 10-ны байдлаар 2754.7 мянга, хөдөлмөрийн насны (15, түүнээс дээш насны) хүн амын тоо 1906.0 мянга, эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын тоо 1075.8 мянга болжээ. Хөдөлмөрийн насны нийт хүн амын тоо 2010 онд 2000 оныхоос даруй 25 хувиар өсчээ.

Улаанбаатараас бусад бүсийн хөдөлмөрийн насны хүн амын хөдөлмөрийн насны нийт хүн амд эзлэх хувь 2010 онд 2000 оныхоос 1.5-4.3 пунктээр буурсан байна. Харин Улаанбаатар хотын хөдөлмөрийн насны хүн амын тоо 64.1 хувиар, хөдөлмөрийн насны нийт хүн амд эзлэх хувь 10.9 пунктээр нэмэгдсэн байна. Эдийн засгийн идэвхтэй эрэгтэйчүүдийн тоо нь эмэгтэйчүүдийнхээс 21.5 хувиар их буюу 104.5 мянган хүнээр илүү байгаа нь манай улсад ажил хөдөлмөр эрхэлж байгаа болон ажил хөдөлмөр идэвхтэй эрж хайж, бүртгүүлсэн хүмүүсийн дийлэнх нь эрэгтэйчүүд байгааг илтгэж байна.

Ажиллах хүчний оролцооны түвшин 2010 онд улсын дунджаар 56.4 хувь, үүнээс эмэгтэйчүүдийнх 50.1 хувь, эрэгтэйчүүдийнх 63.0 хувь байна. Ажиллах хүчний оролцооны түвшин 2010 онд 2000 оныхоос 45-54 наснаас бусад насны бүлэгт буурчээ. Хөдөлмөрийн насны хүн амын өсөлт өндөр байгаа хэдий ч манай улсын эдийн засаг дахь хөдөлмөрийн зах зээлийн багтаамж бага байгаа нь ажиллах хүчний оролцооны түвшин буурахад нөлөөлж байна.

Хотжилт өндөртэй Орхон, Дархан-Уул, Сэлэнгэ, Дорнод аймагт ажиллах хүчний оролцоо бусад аймагтай харьцуулахад нэлээд доогуур байна. Ажиллах хүчний оролцооны түвшин хөдөөд хотынхоос 13.8 пунктээр илүү байна. Эмэгтэйчүүдийн ажиллах хүчний оролцооны түвшин эрэгтэйчүүдийнхээс 12.9 пунктээр доогуур байгаа нь эмэгтэйчүүд хүүхэд асрах, гэрийн ажил хийх, эрэгтэйчүүдээс эрт тэтгэвэрт гарах зэрэг хүчин зүйлээр тайлбарлагдаж байна.

Ажиллах хүчний оролцооны түвшин 2015 онд тавьсан зорилтдоо хүрэхэд даруй 13.6 пункт дутуу байна. Энэ нь 2015 онд уг үзүүлэлтийг 70 хувьд хүргэх зорилтыг хангахад онцгой анхаарах шаардлагатайг харуулж байна. Иймд Монгол Улсын Засгийн газраас ажлын байрны хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, ялангуяа хангалттай цалинтай ажлын байрыг бий болгоход анхаарах шаардлагатай байна.

Хүн ам, орон сууцны 2010 оны тооллогын дүнгээр бага боловсролын хамран сургалтын цэвэр жин 97.4 хувь болж нэмэгдсэн нь Монгол улсын Засгийн газраас хэрэгжүүлж байгаа сурагчдын “Үдийн цай” хөтөлбөр, бага ангиудад сурах бичгийг төрөөс үнэгүй хангаж байгаагийн үр нөлөө гэж үзэж болох юм. Манай улсын бага боловсролын хамран сургалтын цэвэр жин 2015 онд тавьсан зорилтод хүрэхэд 2.6 пунктээр дутуу байна.

Бага боловсролын хамран сургалтын цэвэр жинг аймгуудаар авч үзэхэд Орхон, Дархан-Уул, Говьсүмбэр, Дорноговь, Дундговь, Өмнөговь, Дорнод, Хэнтий Говь-Алтай аймгуудын бага боловсролын хамран сургалтын цэвэр жин 2010 оны тооллогын дүнгээр 98.0-аас дээш хувь байгаа бол Баян-Өлгий аймаг хамгийн бага буюу 90.8 хувь байна.

Монгол улсын Засгийн газраас үлдсэн 5 жилийн хугацаанд 6-11 насны хүүхдүүдийг аль болох сургуульд бүрэн хамруулах үүднээс хамран сургалтын цэвэр жингээр хамгийн доогуур үзүүлэлттэй байгаа аймгууд болох Баян-Өлгий (90.8), Увс (95.8), Хөвсгөл аймаг (96.7)-т анхаарлаа голлон хандуулж, эдгээр аймагт хүүхдүүдийг хуулиар сургуульд элсэх насанд нь аль болох бүрэн элсүүлэх арга хэмжээг авах шаардлагатай байна.

Хүн ам, орон сууцны 2010 оны тооллогын дүнгээр 15-24 насны залуучуудын бичиг үсэг тайлагдалтын түвшин 98.5 хувь болж, 2000 оныхоос 0.8 пунктээр нэмэгдсэн байна. Хотод 15-24 насны залуучуудын бичиг үсэг тайлагдалтын түвшин 99.3 хувь байгаа бол хөдөөд 96.0 хувь байна. Хөдөөд бичиг үсэг үл мэдэгчид хотынхоос илүү байгаа нь хөдөөгийн хүмүүсийн амьдралын хэвшил, эрхэлж байгаа аж ахуйтай нь холбоотой юм.

15-24 насны залуучуудын бичиг үсэг тайлагдалтын түвшинг зөвхөн хүн ам, орон сууцны тооллогоор 10 жилд нэг удаа тооцож байна. Тиймээс тооллого хоорондын завсрын оноор энэ үзүүлэлтийг гаргахгүй байгаа тул цаашид судалгааны болон бусад эх үүсвэрээр тооцож гаргахад анхаарах шаардлагатай байна.

Бага болон дунд боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн харьцаа 2010 онд 0.97 болон 1.02 болж, харьцангуй тэнцвэржих хандлагатай байна. Бага, дунд боловсрол эзэмшигчдийн дунд хүйсийн харьцаа тэнцвэржвэл улмаар дээд боловсрол эзэмшигчдийн дунд хүйсийн ялгаа арилж, МХЗ биелэгдэх боломжтой юм.

ХАА-гаас бусад салбарт цалинтай ажил эрхэлж байгаа хүн амд эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь 2005 онд 53.1 байгаа нь 1990 оныхоос 2.0 пунктээр, 1995 оныхоос 5.2 пунктээр, 2000 оныхоос болон 5.4 пунктээр тус тус дээгүүр байна. Хүн ам, орон сууцны 2010 оны тооллогын дүнгээр энэ үзүүлэлт нэлээд буурч 47.0 хувь болсон байна. Монгол улс 2015 он гэхэд уг үзүүлэлтийг 50.0 хувьд хүргэх зорилт тавьсан бөгөөд энэ үзүүлэлт цаашид буурах хандлагаар үргэлжилбэл хүйсийн тэнцвэрт байдал алдагдах магадлалтай юм.

ХАА-гаас бусад салбарт цалинтай ажил эрхэлж буй хүн амд эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувийг эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбараар авч үзэхэд эмэгтэйчүүд боловсруулах үйлдвэрлэл, бөөний болон жижиглэн худалдаа, зочид буудал, зоогийн газар, төрийн удирдлага, боловсрол, эрүүл мэндийн салбарт түлхүү ажиллаж байна. Хэдийгээр Монгол улсад эмэгтэйчүүд нь боловсрол, эрүүл мэнд, худалдаа, үйлчилгээний салбарт олноороо ажиллаж байгаа нь тэдний ажил эрхлэлтийн түвшинг эрэгтэйчүүдийн түвшинд харагдуулж байгаа хэдий ч цаашид уул уурхай, олборлох аж үйлдвэр, тээвэр, агуулах зэрэг салбаруудад өндөр цалин, ажлын таатай орчин, уян хатан цагийн хуваарьтай ажил эрхлэх нөхцөлийг эмэгтэйчүүдэд бүрдүүлэх хэрэгтэй байна.

Хүн ам, орон сууцны 2010 оны тооллогын дүнгээр Монгол улсын хүн амын 27.4 нь төвлөрсөн болон төвлөрсөн бус усан хангамж, хамгаалагдсан худаг, булаг шанднаас ундны усаа авч хэрэглэж чадахгүй байна. Нийт хүн амын 23.5 хувь нь төвлөрсөн усан хангамжийн системээс, 12.4 хувь нь төвлөрсөн системд холбогдсон ус түгээх байрнаас, 16.4 хувь нь хамгаалагдсан худаг, булаг, шанднаас, 0.1 хувь

ХҮН АМ, ОРОН СУУЦНЫ 2010 ОНЫ УЛСЫН ТООЛЛОГО: МЯНГАНЫ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТЫН ЗАРИМ ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

нь цэвэршүүлэн савласан уснаас, 20.3 хувь нь төвлөрсөн системд холбогдоогүй ус түгээх байрнаас ундны усаа авч хэрэглэж байгаа бол 6.2 хувь нь зөөврийн уснаас, 21.2 хувь нь гол, мөрөн, нуур, хамгаалагдаагүй худаг, булаг, шанднаас ундны усаа авч хэрэглэж байна.

Хүн амыг эрүүл ахуйн шаардлага хангасан усаар хангах хүрээнд төвлөрсөн ус хангамжийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх, хот, суурин газрын ус хангамжийн тоног төхөөрөмж, барилга байгууламжийг өргөтгөх, сэргээн засварлах, дэвшилтэт технологи нэвтрүүлэх, байгалийн усны нөөцийг үр ашигтай ашиглах шаардлагатай байна.

Тооллогын дүнгээр 2010 онд Монгол улсад нийт 553.8 мянган хүн буюу нийт хүн амын 21.2 хувь нь инженерийн шугам сүлжээнд холбогдсон орон сууцанд амьдарч байна. Өөрөөр хэлбэл Монгол улсын нийт хүн амын дөнгөж тавны нэг нь халаалт, халуун, хүйтэн, бохирын усны шугам сүлжээнд холбогдсон орон сууцанд амьдарч байна гэсэн үг юм.

Инженерийн шугам сүлжээтэй орон сууцанд амьдарч байгаа хүн амыг сууцны төрлөөр нь авч үзвэл 95.2 хувь нь орон сууцны байшинд, 2.1 хувь нь бие даасан тохилог сууцанд, 0.8 хувь нь сууцны тусдаа байшинд, 0.4 хувь нь оюутан, сурагчдын нийтийн байранд, 1.5 хувь нь ажиллагчдын нийтийн байранд амьдарч байна.

Хүн амын нэлээд хувь нь хот, суурин газар амьдарч байгаа хэдий ч орон сууцны нөхцөл байдал ялгаатай, ихэнх нь инженерийн болон нийгмийн дэд бүтэц, хангамж, түүний найдвартай үйлчилгээгээр хангагдаж чадахгүй байна. Монгол улсын Засгийн газраас хүн амыг орон сууцжуулах бодлогын хүрээнд "40000 айлын орон сууц", "100000 айлын орон сууц" зэрэг хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлж байгаа хэдий ч хот, суурин газар дахь хүн амын шилжилт хөдөлгөөн ихээхэн нэмэгдэж байгаа тул хот суурин газарт амьдарч буй оршин суугчдыг орон сууцаар хангах, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх ажлыг эрчимжүүлэх шаардлагатай байна. Түүнчлэн гэр хорооллын оршин суугчдын амьдрах орчин, сууцны нөхцлийг сайжруулах бодлого, хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэх шаардлагатай.

Монгол улсад 10 гаруйхан жилийн өмнө нэвтэрч эхэлсэн үүрэн телефон, интернет нь өнөөдөр хүмүүсийн өдөр тутмын хэрэглээ болж, хэрэглэгчдийн тоо нь улам бүр өссөөр байна. Монгол улс 1000 хүн тутамд ногдох интернет байнгын хэрэглэгчдийн тоог 2015 онд 30 хүнд хүргэх зорилт тавьсан бөгөөд 2010 оны тооллогын мэдээллээр энэ үзүүлэлт 141.2 хүнд хүрч, 2015 оны зорилтоос даруй 4.7 дахин илүү байна. 1000 хүн тутамд ногдох интернет байнгын хэрэглэгчийн тоо Улаанбаатар хот (255.5), Дархан-Уул (141.2), Орхон (148.5) аймгаас бусад аймагт 27.0-91.7 хүн байна.

Хөдөөд интернет байнгын хэрэглэгчийн тоо бага байгааг Монгол улсын Засгийн газар анхааралдаа авч, цаашид хөдөө, орон нутгийн айл өрхүүдийг компьютержүүлэх, интернетийн хэрэглээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх шаардлагатай байна.

Үүрэн телефон Монгол улсад нэвтэрсэн цагаас хойш хэрэглэгчдийн тоо жил бүр өсөн нэмэгдсээр өнөөгийн байдлаар бүх аймгийн сумдад үүрэн холбооны үйлчилгээ нэвтэрч, нийт хүн амын 65 хувь нь үүрэн телефон хэрэглэж байна. Үүрэн телефон хэрэглэгчдийн тоо 2010 оны тооллогоор 1.7 саяд хүрч, 1000 хүнд ногдох үүрэн телефоны хэрэглэгчийн тоо 647.6 болсон нь 2015 оны зорилтот түвшнээс 297.6 хэрэглэгчээр илүү буюу 1.9 дахин их байна.

Монгол улсын хот, хөдөөгийн хөгжлийн түвшин ялгаатай байгаагаас шалтгаалж МХЗ-уудын хэрэгжилт орон нутаг бүрт харилцан адилгүй байна. Тиймээс хот, хөдөөгийн хөгжлийн ялгааг арилгах, нийгмийн суурь үйлчилгээг хүн бүрт ижил тэгш хүргэхэд анхаарах шаардлагатай.

Цаашид анхаарах асуудал

15-24 насны залуучуудын бичиг үсэг тайлагдалтын түвшинг зөвхөн хүн ам, орон сууцны тооллогоор 10 жилд нэг удаа тооцож байна. Тиймээс тооллого хоорондын завсрын оноор энэ үзүүлэлтийг гаргахгүй байгаа тул цаашид судалгааны болон бусад эх үүсвэрээр тооцож гаргахад анхаарах шаардлагатай байна.

Бага боловсрол эзэмшиж байгаа охид, хөвгүүдийн тооны харьцааг Хүн ам, орон сууцны тооллогын мэдээллээр анх удаа тооцсон. Тооллогын асуулгын хуудсанд тусгагдсан 14 дүгээр асуулт болох “Та одоо сургуульд сурдаг (цэцэрлэгт хүмүүждэг үү) уу” болон зөвхөн 6 ба түүнээс дээш насны хүнээс асуусан 15 дугаар асуулт болох “Та эзэмшсэн боловсролынхоо дээд түвшинг хэлнэ үү” гэсэн 2 асуултад үндэслэн шууд бус аргаар тооцоолсон. Тиймээс бага сургуульд сурч байгаа 6-гаас доош насны болон 12, түүнээс дээш насны хүүхэд уг үзүүлэлтэд хамрагдаагүй тул бага сургуульд суралцаж байгаа хүүхдийг аль болох орхигдуулахгүй байх үүднээс дараагийн тооллогын асуулгад энэ асуудлыг анхаарах шаардлагатай.

АШИГЛАСАН НОМ, ТОВХИМОЛ

1. Монгол улсын хүн ам, орон сууцны 2000 оны тооллогын үндсэн үр дүн, ҮСГ, 2001
2. Монгол улсын хүн ам, орон сууцны 2010 оны тооллогын үндсэн үр дүн, ҮСХ, 2011
3. Монгол улсын Мянганы хөгжлийн зорилтын шалгуур үзүүлэлтүүдийг тооцох аргачлал, ҮСХ, 2009

ХАВСРАЛТ

Хавсралт 1. Арван тав, түүнээс дээш хөдөлмөрийн насны хүн амын тоо, аймаг, нийслэл, насны бүлэг, хүйсээр, 2010 он

Аймаг, нийслэл	Бүгд	Насны бүлэг									
		15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60+
БҮГД	1905969	257645	292183	247983	222522	202383	179267	158756	122082	71989	151159
Архангай	57668	7967	7428	6932	6929	6475	5873	4873	3792	2417	4982
Баян-Өлгий	53720	8947	6832	7264	6507	5844	4926	4098	3183	1822	4297
Баянхонгор	51541	7134	7104	6745	6391	5787	5097	4130	3157	1788	4208
Булган	37370	4212	3881	4335	4513	4407	4122	3561	3048	1818	3473
Говь-Алтай	36397	4742	4701	4810	4550	4290	3766	3032	2365	1314	2827
Дорноговь	40811	4698	5780	5974	5343	4563	3969	3513	2644	1527	2800
Дорнод	48987	6227	6838	6433	5874	5083	4498	4335	3611	2130	3958
Дундговь	26427	3242	3061	3366	3230	2872	2574	2325	1879	1097	2781
Завхан	44045	5625	4563	5482	5632	5320	4817	3873	2993	1630	4110
Өвөрхангай	68444	9123	8455	8672	8274	7867	7012	5826	4188	2694	6333
Өмнөговь	45222	4387	6610	6988	5931	5412	4853	3982	2501	1331	3227
Сүхбаатар	36068	4463	4600	4800	4720	3982	3554	3056	2541	1528	2824
Сэлэнгэ	67803	8039	8565	8512	8001	7610	7164	6453	5002	3017	5440
Төв	59667	7071	7294	7296	6990	6488	5917	5399	4512	2815	5885
Увс	46976	7454	5179	5829	5537	5289	5202	4138	3025	1651	3672
Ховд	49965	8061	6618	6079	5908	5506	4850	4170	3085	1785	3903
Хөвсгөл	78801	10335	9869	9741	9542	9140	8192	7133	5402	2993	6454
Хэнтий	44962	5619	5176	5721	5643	4891	4503	4194	3345	1976	3894
Дархан-Уул	66624	10026	10110	7680	7340	6940	6372	5803	4371	2591	5391
Улаанбаатар	871860	121019	159643	116322	97609	86563	74127	67613	52379	31323	65262
Орхон	63516	8132	8630	7757	6961	7011	6957	6487	4484	2410	4687
Говьсүмбэр	9095	1122	1246	1245	1097	1043	922	762	575	332	751
Эрэгтэй-Бүгд	937271	130560	147472	124490	111976	100819	88273	77475	58009	33384	64813

Архангай	28594	4042	3718	3508	3455	3241	2901	2488	1827	1157	2257
Баян-Өлгий	26764	4569	3483	3689	3260	2858	2462	1993	1562	843	2045
Баянхонгор	25774	3841	3754	3355	3224	2856	2571	2068	1486	811	1808
Булган	19280	2348	2109	2215	2342	2268	2107	1801	1529	920	1641
Говь-Алтай	18038	2373	2417	2472	2339	2177	1910	1512	1143	603	1092
Дорноговь	20703	2349	2991	3244	2768	2346	2010	1770	1318	760	1147
Дорнод	24646	3236	3653	3333	3043	2554	2226	2162	1763	1039	1637
Дундговь	13358	1753	1640	1694	1654	1401	1334	1199	911	511	1261
Завхан	21894	2978	2418	2756	2785	2675	2398	1921	1442	723	1798
Өвөрхангай	33974	4796	4417	4364	4133	3887	3427	2888	1955	1290	2817
Өмнөговь	26931	2456	4146	4218	3722	3415	3044	2400	1446	674	1410
Сүхбаатар	18392	2423	2440	2504	2509	2088	1815	1560	1252	721	1080
Сэлэнгэ	34521	4344	4700	4435	4171	3822	3491	3224	2385	1497	2452
Төв	31306	3944	4128	3889	3711	3374	3050	2717	2260	1424	2809
Увс	23645	3880	2862	3003	2812	2637	2562	2090	1509	800	1490
Ховд	24624	4034	3346	3139	2987	2693	2407	2064	1502	843	1609
Хөвсгөл	39087	5436	5131	4949	4779	4533	4117	3514	2596	1369	2663
Хэнтий	22897	3093	2792	2999	2883	2417	2252	2122	1701	957	1681
Дархан-Уул	32395	5134	5115	3825	3670	3362	3074	2655	2008	1189	2363
Улаанбаатар	414935	58632	77209	56452	47714	42319	35413	31885	23907	13927	27477
Орхон	30815	4239	4323	3804	3464	3361	3248	3053	2213	1172	1938
Говьсүмбэр	4698	660	680	643	551	535	454	389	294	154	338
Эмэгтэй-Бүгд	968698	127085	144711	123493	110546	101564	90994	81281	64073	38605	86346
Архангай	29074	3925	3710	3424	3474	3234	2972	2385	1965	1260	2725
Баян-Өлгий	26956	4378	3349	3575	3247	2986	2464	2105	1621	979	2252
Баянхонгор	25767	3293	3350	3390	3167	2931	2526	2062	1671	977	2400
Булган	18090	1864	1772	2120	2171	2139	2015	1760	1519	898	1832
Говь-Алтай	18359	2369	2284	2338	2211	2113	1856	1520	1222	711	1735
Дорноговь	20108	2349	2789	2730	2575	2217	1959	1743	1326	767	1653
Дорнод	24341	2991	3185	3100	2831	2529	2272	2173	1848	1091	2321
Дундговь	13069	1489	1421	1672	1576	1471	1240	1126	968	586	1520
Завхан	22151	2647	2145	2726	2847	2645	2419	1952	1551	907	2312
Өвөрхангай	34470	4327	4038	4308	4141	3980	3585	2938	2233	1404	3516
Өмнөговь	18291	1931	2464	2770	2209	1997	1809	1582	1055	657	1817
Сүхбаатар	17676	2040	2160	2296	2211	1894	1739	1496	1289	807	1744
Сэлэнгэ	33282	3695	3865	4077	3830	3788	3673	3229	2617	1520	2988
Төв	28361	3127	3166	3407	3279	3114	2867	2682	2252	1391	3076
Увс	23331	3574	2317	2826	2725	2652	2640	2048	1516	851	2182
Ховд	25341	4027	3272	2940	2921	2813	2443	2106	1583	942	2294
Хөвсгөл	39714	4899	4738	4792	4763	4607	4075	3619	2806	1624	3791
Хэнтий	22065	2526	2384	2722	2760	2474	2251	2072	1644	1019	2213
Дархан-Уул	34229	4892	4995	3855	3670	3578	3298	3148	2363	1402	3028
Улаанбаатар	456925	62387	82434	59870	49895	44244	38714	35728	28472	17396	37785
Орхон	32701	3893	4307	3953	3497	3650	3709	3434	2271	1238	2749
Говьсүмбэр	4397	462	566	602	546	508	468	373	281	178	413

Хавсралт 2. Арван тав, түүнээс дээш хөдөлмөрийн насны хүн амын тоо, аймаг, нийслэл, хот, хөдөө, хүйсээр, 2010 он

Аймаг, нийслэл	Бүгд			Хот			Хөдөө		
	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй
БҮГД	1905969	937271	968698	1 331 679	636 955	694 724	574 290	300 316	273 974
Архангай	57668	28594	29074	15 061	6 814	8 247	42 607	21 780	20 827
Баян-Өлгий	53720	26764	26956	20 265	9 825	10 440	33 455	16 939	16 516
Баянхонгор	51541	25774	25767	20 971	10 097	10 874	30 570	15 677	14 893
Булган	37370	19280	18090	10 335	5 158	5 177	27 035	14 122	12 913
Говь-Алтай	36397	18038	18359	12 925	5 940	6 985	23 472	12 098	11 374
Дорноговь	40811	20703	20108	24 251	11 897	12 354	16 560	8 806	7 754
Дорнод	48987	24646	24341	27 565	13 092	14 473	21 422	11 554	9 868
Дундговь	26427	13358	13069	9 663	4 779	4 884	16 764	8 579	8 185
Завхан	44045	21894	22151	12 435	5 895	6 540	31 610	15 999	15 611
Өвөрхангай	68444	33974	34470	26 740	12 775	13 965	41 704	21 199	20 505
Өмнөговь	45222	26931	18291	13 344	6 635	6 709	31 878	20 296	11 582
Сүхбаатар	36068	18392	17676	11 896	5 907	5 989	24 172	12 485	11 687
Сэлэнгэ	67803	34521	33282	33 879	16 711	17 168	33 924	17 810	16 114
Төв	59667	31306	28361	9 863	4 807	5 056	49 804	26 499	23 305
Увс	46976	23645	23331	18 428	8 936	9 492	28 548	14 709	13 839
Ховд	49965	24624	25341	20 213	9 401	10 812	29 752	15 223	14 529
Хөвсгөл	78801	39087	39714	27 240	13 075	14 165	51 561	26 012	25 549
Хэнтий	44962	22897	22065	20 867	10 252	10 615	24 095	12 645	11 450
Дархан-Уул	66624	32395	34229	55 649	26 793	28 856	10 975	5 602	5 373
Улаанбаатар	871860	414935	456925	871 860	414 935	456 925	-	-	-
Орхон	63516	30815	32701	61 423	29 735	31 688	2 093	1 080	1 013
Говьсүмбэр	9095	4698	4397	6 806	3 496	3 310	2 289	1 202	1 087

Хавсралт 3. Эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын тоо, аймаг, нийслэл, насны бүлгээр, 2010 он

Аймаг, нийслэл	Бүгд	Насны бүлэг									
		15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60+
БҮГД	1075780	37123	161264	186231	171081	157058	138097	114685	71470	26149	12622
Архангай	36841	1811	5030	5805	5900	5468	4899	3823	2484	1040	581
Баян-Өлгий	29107	1212	4227	5409	4855	4300	3660	2859	1803	616	166
Баянхонгор	33587	1944	5370	5456	5241	4748	4158	3235	2089	811	535
Булган	24414	907	2939	3594	3814	3700	3377	2776	2027	859	421
Говь-Алтай	22701	807	2936	3769	3615	3441	3011	2403	1686	638	395
Дорноговь	26087	996	3898	4789	4313	3776	3132	2636	1610	629	308
Дорнод	26098	1137	4377	4587	4227	3535	3000	2690	1682	628	235
Дундговь	17393	653	2402	2860	2740	2465	2194	1912	1280	555	332
Завхан	25918	876	3096	4245	4287	4085	3694	2900	1795	586	354
Өвөрхангай	42478	2095	6268	6916	6598	6352	5516	4374	2579	1102	678
Өмнөговь	33794	1409	5536	6115	5240	4822	4245	3332	1824	735	536
Сүхбаатар	22952	1315	3514	3892	3750	3201	2749	2173	1498	605	255
Сэлэнгэ	39101	1403	5398	6323	6034	5761	5361	4529	2780	998	514
Төв	35977	1361	4694	5500	5475	5119	4643	4116	2975	1302	792
Увс	28384	1232	3844	4575	4360	4226	4114	3159	1864	687	323
Ховд	27909	1086	3820	4628	4521	4256	3793	3053	1793	705	254
Хөвсгөл	47377	2429	7096	7402	7264	7027	6269	5146	3117	1118	509
Хэнтий	26818	1226	3615	4330	4316	3739	3375	2960	1990	789	478
Дархан-Уул	34988	895	4655	5575	5616	5399	5004	4291	2433	792	328
Улаанбаатар	452255	11209	72915	83796	72773	65392	55803	47124	29116	9953	4174
Орхон	35897	978	4797	5653	5238	5391	5315	4609	2691	869	356
Говьсүмбэр	5704	142	837	1012	904	855	785	585	354	132	98
Эрэгтэй- Бүгд	590132	25877	94362	103093	92591	81957	69752	57707	38365	17925	8503
Архангай	19867	1330	2925	3023	3012	2758	2450	1983	1312	696	378
Баян-Өлгий	16719	855	2462	3003	2719	2329	2023	1572	1114	501	141
Баянхонгор	17911	1357	2997	2756	2684	2376	2117	1670	1095	539	320
Булган	13439	703	1727	1891	2012	1947	1732	1420	1126	577	304
Говь-Алтай	12400	582	1744	2030	1956	1792	1547	1209	885	412	243
Дорноговь	14751	675	2388	2811	2395	2003	1615	1332	918	430	184
Дорнод	14655	794	2707	2545	2286	1849	1513	1376	943	474	168
Дундговь	9328	490	1367	1476	1422	1207	1137	989	690	354	196
Завхан	14085	662	1796	2229	2229	2112	1891	1470	1012	427	257
Өвөрхангай	23055	1478	3571	3678	3426	3238	2761	2262	1377	809	455
Өмнөговь	22061	990	3770	3917	3403	3135	2739	2084	1170	499	354
Сүхбаатар	12808	919	2015	2101	2055	1718	1432	1140	842	415	171
Сэлэнгэ	21923	1024	3341	3611	3349	3015	2683	2319	1526	721	334
Төв	20649	1055	3017	3154	3008	2717	2418	2123	1667	937	553
Увс	15633	953	2227	2454	2304	2189	2081	1623	1095	496	211

Ховд	15469	818	2261	2541	2398	2176	1947	1557	1055	534	182
Хөвсгөл	25700	1653	3973	3996	3815	3555	3216	2615	1764	793	320
Хэнтий	14843	897	2188	2419	2303	1872	1678	1532	1097	542	315
Дархан-Уул	19108	649	2873	3166	3099	2749	2495	2032	1287	542	216
Улаанбаатар	243208	7229	41685	46545	39389	34022	27309	22826	14727	6546	2930
Орхон	19357	664	2824	3185	2849	2741	2573	2268	1455	593	205
Говьсүмбэр	3163	100	504	562	478	457	395	305	208	88	66
Эмэгтэй- Бүгд	485 648	11 246	66 902	83 138	78 490	75 101	68 345	56 978	33 105	8 224	4 119
Архангай	16 974	481	2 105	2 782	2 888	2 710	2 449	1 840	1 172	344	203
Баян-Өлгий	12 388	357	1 765	2 406	2 136	1 971	1 637	1 287	689	115	25
Баянхонгор	15 676	587	2 373	2 700	2 557	2 372	2 041	1 565	994	272	215
Булган	10 975	204	1 212	1 703	1 802	1 753	1 645	1 356	901	282	117
Говь-Алтай	10 301	225	1 192	1 739	1 659	1 649	1 464	1 194	801	226	152
Дорноговь	11 336	321	1 510	1 978	1 918	1 773	1 517	1 304	692	199	124
Дорнод	11 443	343	1 670	2 042	1 941	1 686	1 487	1 314	739	154	67
Дундговь	8 065	163	1 035	1 384	1 318	1 258	1 057	923	590	201	136
Завхан	11 833	214	1 300	2 016	2 058	1 973	1 803	1 430	783	159	97
Өвөрхангай	19 423	617	2 697	3 238	3 172	3 114	2 755	2 112	1 202	293	223
Өмнөговь	11 733	419	1 766	2 198	1 837	1 687	1 506	1 248	654	236	182
Сүхбаатар	10 144	396	1 499	1 791	1 695	1 483	1 317	1 033	656	190	84
Сэлэнгэ	17 178	379	2 057	2 712	2 685	2 746	2 678	2 210	1 254	277	180
Төв	15 328	306	1 677	2 346	2 467	2 402	2 225	1 993	1 308	365	239
Увс	12 751	279	1 617	2 121	2 056	2 037	2 033	1 536	769	191	112
Ховд	12 440	268	1 559	2 087	2 123	2 080	1 846	1 496	738	171	72
Хөвсгөл	21 677	776	3 123	3 406	3 449	3 472	3 053	2 531	1 353	325	189
Хэнтий	11 975	329	1 427	1 911	2 013	1 867	1 697	1 428	893	247	163
Дархан-Уул	15 880	246	1 782	2 409	2 517	2 650	2 509	2 259	1 146	250	112
Улаанбаатар	209 047	3 980	31 230	37 251	33 384	31 370	28 494	24 298	14 389	3 407	1 244
Орхон	16 540	314	1 973	2 468	2 389	2 650	2 742	2 341	1 236	276	151
Говьсүмбэр	2 541	42	333	450	426	398	390	280	146	44	32

Хавсралт 4. Эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын тоо, аймаг, нийслэл, хот, хөдөө, хүйсээр, 2010 он

Аймаг, нийслэл	Бүгд			Хот			Хөдөө		
	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй
БҮГД	1 075 780	590 132	485 648	695 900	372 658	323 242	379 880	217 474	162 406
Архангай	36 841	19 867	16 974	7 317	3 727	3 590	29 524	16 140	13 384
Баян-Өлгий	29 107	16 719	12 388	10 308	5 589	4 719	18 799	11 130	7 669
Баянхонгор	33 587	17 911	15 676	11 004	5 689	5 315	22 583	12 222	10 361
Булган	24 414	13 439	10 975	5 780	2 986	2 794	18 634	10 453	8 181
Говь-Алтай	22 701	12 400	10 301	6 563	3 372	3 191	16 138	9 028	7 110
Дорноговь	26 087	14 751	11 336	14 336	8 003	6 333	11 751	6 748	5 003
Дорнод	26 098	14 655	11 443	12 841	6 677	6 164	13 257	7 978	5 279
Дундговь	17 393	9 328	8 065	5 493	2 855	2 638	11 900	6 473	5 427
Завхан	25 918	14 085	11 833	5 990	2 994	2 996	19 928	11 091	8 837
Өвөрхангай	42 478	23 055	19 423	14 401	7 478	6 923	28 077	15 577	12 500
Өмнөговь	33 794	22 061	11 733	7 789	4 165	3 624	26 005	17 896	8 109
Сүхбаатар	22 952	12 808	10 144	6 544	3 597	2 947	16 408	9 211	7 197
Сэлэнгэ	39 101	21 923	17 178	18 382	9 986	8 396	20 719	11 937	8 782
Төв	35 977	20 649	15 328	5 040	2 673	2 367	30 937	17 976	12 961
Увс	28 384	15 633	12 751	9 680	5 103	4 577	18 704	10 530	8 174
Ховд	27 909	15 469	12 440	9 439	4 944	4 495	18 470	10 525	7 945
Хөвсгөл	47 377	25 700	21 677	14 233	7 455	6 778	33 144	18 245	14 899
Хэнтий	26 818	14 843	11 975	11 223	5 939	5 284	15 595	8 904	6 691
Дархан-Уул	34 988	19 108	15 880	28 517	15 379	13 138	6 471	3 729	2 742
Улаанбаатар	452 255	243 208	209 047	452 255	243 208	209 047	-	-	-
Орхон	35 897	19 357	16 540	34 550	18 585	15 965	1 347	772	575
Говьсүмбэр	5 704	3 163	2 541	4 215	2 254	1 961	1 489	909	580

Хавсралт 5. Арван тав, түүнээс дээш насны ажил эрхэлдэг суурин хүн амын тоо, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангилал, хот, хөдөө, хүйсээр, 2010 он

Эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангилал	Бүгд			Хот			Хөдөө		
	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй
БҮГД	911 664	495 101	416 563	581 329	306 728	274 601	330 335	188 373	141 962
ХАА, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуур	241 017	139 428	101 589	23 492	14 288	9 204	217 525	125 140	92 385
Уул уурхай, олборлолт	48 897	39 223	9 674	32 916	26 291	6 625	15 981	12 932	3 049
Боловсруулах үйлдвэрлэл	63 391	33 586	29 805	57 704	30 331	27 373	5 687	3 255	2 432
Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалтын хангамж	14 257	10 770	3 487	12 220	9 064	3 156	2 037	1 706	331
Усан хангамж, бохир ус, хог, хаягдлын менежмент болон цэвэрлэх үйл ажиллагаа	6 451	3 794	2 657	5 875	3 409	2 466	576	385	191
Барилга	58 517	46 704	11 813	51 217	40 140	11 077	7 300	6 564	736
Бөөний, жижиглэн худалдаа, машин мотоциклийн засвар үйлчилгээ	117 040	51 077	65 963	106 898	47 117	59 781	10 142	3 960	6 182
Тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагаа	52 681	42 059	10 622	45 930	36 348	9 582	6 751	5 711	1 040
Зочид буудал, байр, сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээ	28 446	6 315	22 131	25 831	5 792	20 039	2 615	523	2 092
Мэдээлэл, холбоо	13 646	7 206	6 440	12 976	6 798	6 178	670	408	262
Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа	15 841	6 083	9 758	13 317	5 255	8 062	2 524	828	1 696
Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа	7 689	3 390	4 299	7 644	3 362	4 282	45	28	17
Мэргэжлийн, шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа	10 498	5 142	5 356	8 664	4 253	4 411	1 834	889	945
Удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа	12 276	8 779	3 497	10 587	7 794	2 793	1 689	985	704
Төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгаалал	74 581	49 269	25 312	54 132	34 385	19 747	20 449	14 884	5 565
Боловсрол	79 552	21 318	58 234	56 263	14 730	41 533	23 289	6 588	16 701
Хүний эрүүл мэнд ба нийгмийн үйл ажиллагаа	35 710	6 981	28 729	27 301	4 822	22 479	8 409	2 159	6 250
Урлаг, үзвэр, тоглоом наадам	8 463	4 628	3 835	7 377	4 118	3 259	1 086	510	576
Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа	19 285	8 092	11 193	17 876	7 293	10 583	1 409	799	610
Хүн хөлслөн ажиллуулдаг өрхийн үйл ажиллагаа	683	182	501	634	169	465	49	13	36
Олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа	2 743	1 075	1 668	2 475	969	1 506	268	106	162

ХҮН АМ, ОРОН СУУЦНЫ 2010 ОНЫ УЛСЫН ТООЛЛОГО: МЯНГАНЫ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТЫН ЗАРИМ ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Хавсралт 6. Арван тав, түүнээс дээш насны ажил эрхэлдэг суурин хүн амын тоо, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангилал, ажил эрхлэлтийн байдлаар, 2010 он

Эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангилал	Ажил эрхлэлтийн байдлаар						
	Бүгд	Цалин хөлстэй ажиллагч	Ажил олгогч	Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч	Нөхөрлөл, хоршооллын гишүүн	Өрхийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд цалин хөлсгүй оролцогч	Бусад
БҮГД	911 664	512 628	23 005	252 715	1 854	117 764	3 698
ХАА, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуур	241 017	9 682	2 212	119 311	493	108 882	437
Уул уурхай, олборлолт	48 897	41 528	1 211	5 506	100	351	201
Боловсруулах үйлдвэрлэл	63 391	44 736	2 967	13 795	227	1 574	92
Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалтын хангамж	14 257	13 847	172	210	11	6	11
Усан хангамж, бохир ус, хог, хаягдлын менежмент болон цэвэрлэх үйл ажиллагаа	6 451	5 644	109	558	18	48	74
Барилга	58 517	44 989	2 408	10 698	88	228	106
Бөөний, жижиглэн худалдаа, машин мотоциклийн засвар үйлчилгээ	117 040	46 441	5 626	59 572	223	4 932	246
Тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагаа	52 681	28 911	508	22 548	219	343	152
Зочид буудал, байр, сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээ	28 446	22 493	1 941	3 376	44	543	49
Мэдээлэл, холбоо	13 646	12 028	538	1 004	7	45	24
Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа	15 841	14 414	485	841	36	51	14
Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа	7 689	5 237	255	2 083	33	57	24
Мэргэжлийн, шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа	10 498	8 273	495	1 484	96	73	77
Удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа	12 276	9 954	786	1 402	24	88	22
Төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгаалал	74 581	71 928	811	453	36	67	1 286
Боловсрол	79 552	77 803	817	746	37	45	104
Хүний эрүүл мэнд ба нийгмийн үйл ажиллагаа	35 710	34 297	551	724	24	56	58
Урлаг, үзвэр, тоглоом наадам	8 463	6 568	263	1 493	14	64	61
Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа	19 285	10 793	781	6 712	115	292	592
Хүн хөлслөн ажиллуулдаг өрхийн үйл ажиллагаа	683	512	9	139	2	9	12
Олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа	2 743	2 550	60	60	7	10	56

Хавсралт 7. Зургаа, түүнээс дээш насны хүн амын тоо, насны бүлэг, хүйс, бичиг үсгийн мэдлэг, хот, хөдөөгөөр, 2010 он

Насны бүлэг	6, түүнээс дээш насны хүн ам			Бичиг үсэг мэддэг			Бичиг үсэг мэддэггүй		
	Бүгд	Хот	Хөдөө	Бүгд	Хот	Хөдөө	Бүгд	Хот	Хөдөө
БҮГД	2 315 698	1 582 077	733 621	2 258 905	1 557 583	701 322	56 793	24 494	32 299
6-9	172 864	106 552	66 312	152 590	95 394	57 196	20 274	11 158	9 116
10-14	236 865	143 846	93 019	233 567	142 438	91 129	3 298	1 408	1 890
15-19	257 645	188 334	69 311	253 504	186 931	66 573	4 141	1 403	2 738
20-24	292 183	221 784	70 399	287 858	220 242	67 616	4 325	1 542	2 783
25-29	247 983	171 685	76 298	242 498	169 922	72 576	5 485	1 763	3 722
30-34	222 522	149 461	73 061	219 358	148 389	70 969	3 164	1 072	2 092
35-39	202 383	136 034	66 349	200 111	135 180	64 931	2 272	854	1 418
40-44	179 267	120 105	59 162	176 690	119 201	57 489	2 577	904	1 673
45-49	158 756	108 736	50 020	156 242	107 869	48 373	2 514	867	1 647
50-54	122 082	83 084	38 998	120 499	82 517	37 982	1 583	567	1 016
55-59	71 989	49 342	22 647	70 999	48 970	22 029	990	372	618
60-64	49 453	34 724	14 729	48 730	34 467	14 263	723	257	466
65-69	38 232	26 004	12 228	37 169	25 608	11 561	1 063	396	667
70+	63 474	42 386	21 088	59 090	40 455	18 635	4 384	1 931	2 453
Эрэгтэй-Бүгд	1 145 286	763 382	381 904	1 115 537	750 743	364 794	29 749	12 639	17 110
6-9	87 951	54 183	33 768	77 252	48 305	28 947	10 699	5 878	4 821
10-14	120 064	72 244	47 820	118 122	71 466	46 656	1 942	778	1 164
15-19	130 560	92 124	38 436	127 848	91 222	36 626	2 712	902	1 810
20-24	147 472	107 751	39 721	144 684	106 733	37 951	2 788	1 018	1 770
25-29	124 490	83 922	40 568	121 136	82 815	38 321	3 354	1 107	2 247
30-34	111 976	73 525	38 451	110 073	72 882	37 191	1 903	643	1 260
35-39	100 819	66 149	34 670	99 567	65 697	33 870	1 252	452	800
40-44	88 273	57 388	30 885	86 938	56 921	30 017	1 335	467	868
45-49	77 475	51 528	25 947	76 235	51 098	25 137	1 240	430	810
50-54	58 009	38 547	19 462	57 290	38 282	19 008	719	265	454
55-59	33 384	22 373	11 011	32 942	22 209	10 733	442	164	278
60-64	22 106	15 234	6 872	21 872	15 140	6 732	234	94	140
65-69	17 262	11 578	5 684	16 975	11 472	5 503	287	106	181
70+	25 445	16 836	8 609	24 603	16 501	8 102	842	335	507
Эмэгтэй-Бүгд	1 170 412	818 695	351 717	1 143 368	806 840	336 528	27 044	11 855	15 189
6-9	84 913	52 369	32 544	75 338	47 089	28 249	9 575	5 280	4 295
10-14	116 801	71 602	45 199	115 445	70 972	44 473	1 356	630	726
15-19	127 085	96 210	30 875	125 656	95 709	29 947	1 429	501	928
20-24	144 711	114 033	30 678	143 174	113 509	29 665	1 537	524	1 013
25-29	123 493	87 763	35 730	121 362	87 107	34 255	2 131	656	1 475
30-34	110 546	75 936	34 610	109 285	75 507	33 778	1 261	429	832
35-39	101 564	69 885	31 679	100 544	69 483	31 061	1 020	402	618
40-44	90 994	62 717	28 277	89 752	62 280	27 472	1 242	437	805
45-49	81 281	57 208	24 073	80 007	56 771	23 236	1 274	437	837
50-54	64 073	44 537	19 536	63 209	44 235	18 974	864	302	562
55-59	38 605	26 969	11 636	38 057	26 761	11 296	548	208	340
60-64	27 347	19 490	7 857	26 858	19 327	7 531	489	163	326
65-69	20 970	14 426	6 544	20 194	14 136	6 058	776	290	486
70+	38 029	25 550	12 479	34 487	23 954	10 533	3 542	1 596	1 946

8. Зургаа, түүнээс дээш насны хүн амын тоо, аймаг, нийслэл, бичиг үсгийн мэдлэг, хүйсээр, 2010 он

Аймаг, нийслэл	6, түүнээс дээш насны хүн ам			Бичиг үсэг мэддэг			Бичиг үсэг мэддэггүй		
	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй
БҮГД	2 315 698	1 145 286	1 170 412	2 258 905	1 115 537	1 143 368	56 793	29 749	27 044
Архангай	73 352	36 580	36 772	70 055	34 819	35 236	3 297	1 761	1 536
Баян-Өлгий	72 233	36 117	36 116	69 419	34 727	34 692	2 814	1 390	1 424
Баянхонгор	65 709	32 883	32 826	62 979	31 507	31 472	2 730	1 376	1 354
Булган	46 393	23 941	22 452	44 935	23 156	21 779	1 458	785	673
Говь-Алтай	46 289	23 071	23 218	44 719	22 313	22 406	1 570	758	812
Дорноговь	50 200	25 326	24 874	48 745	24 551	24 194	1 455	775	680
Дорнод	59 787	30 180	29 607	57 653	29 014	28 639	2 134	1 166	968
Дундговь	33 514	16 985	16 529	32 043	16 192	15 851	1 471	793	678
Завхан	56 042	28 084	27 958	53 796	26 958	26 838	2 246	1 126	1 120
Өвөрхангай	87 096	43 493	43 603	83 884	41 784	42 100	3 212	1 709	1 503
Өмнөговь	54 250	31 526	22 724	52 818	30 746	22 072	1 432	780	652
Сүхбаатар	44 838	22 882	21 956	41 972	21 345	20 627	2 866	1 537	1 329
Сэлэнгэ	83 616	42 536	41 080	81 607	41 421	40 186	2 009	1 115	894
Төв	73 055	38 181	34 874	70 712	36 852	33 860	2 343	1 329	1 014
Увс	62 205	31 413	30 792	59 497	30 018	29 479	2 708	1 395	1 313
Ховд	65 428	32 451	32 977	62 845	31 162	31 683	2 583	1 289	1 294
Хөвсгөл	98 929	49 119	49 810	95 209	47 237	47 972	3 720	1 882	1 838
Хэнтий	56 724	28 971	27 753	54 583	27 794	26 789	2 141	1 177	964
Дархан-Уул	79 887	39 074	40 813	78 659	38 406	40 253	1 228	668	560
Улаанбаатар	1 018 124	489 177	528 947	1 006 077	482 936	523 141	12 047	6 241	5 806
Орхон	76 751	37 479	39 272	75 691	36 929	38 762	1 060	550	510
Говьсүмбэр	11 276	5 817	5 459	11 007	5 670	5 337	269	147	122

Хавсралт 9. Гар утас хэрэглэдэг зургаа, түүнээс дээш насны хүн амын тоо, аймаг, нийслэл, хүйс, хувиар, 2010 он

Аймаг, нийслэл	Гар утас хэрэглэдэг хүн ам			Гар утас хэрэглэдэг хүн амын эзлэх хувь		
	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй
БҮГД	1 714 645	826 860	887 785	74.0	72.2	75.9
Архангай	38 757	18 735	20 022	52.8	51.2	54.4
Баян-Өлгий	27 113	14 704	12 409	37.5	40.7	34.4
Баянхонгор	39 811	19 374	20 437	60.6	58.9	62.3
Булган	29 006	14 482	14 524	62.5	60.5	64.7
Говь-Алтай	29 219	14 741	14 478	63.1	63.9	62.4
Дорноговь	37 319	17 945	19 374	74.3	70.9	77.9
Дорнод	40 334	19 351	20 983	67.5	64.1	70.9
Дундговь	22 459	10 779	11 680	67.0	63.5	70.7
Завхан	33 524	16 991	16 533	59.8	60.5	59.1
Өвөрхангай	53 011	25 897	27 114	60.9	59.5	62.2

ХҮН АМ, ОРОН СУУЦНЫ 2010 ОНЫ УЛСЫН ТООЛЛОГО: МЯНГАНЫ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТЫН ЗАРИМ ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Өмнөговь	42 256	24 533	17 723	77.9	77.8	78.0
Сүхбаатар	23 751	12 025	11 726	53.0	52.6	53.4
Сэлэнгэ	61 553	30 215	31 338	73.6	71.0	76.3
Төв	50 364	25 238	25 126	68.9	66.1	72.0
Увс	33 968	17 802	16 166	54.6	56.7	52.5
Ховд	37 699	18 947	18 752	57.6	58.4	56.9
Хөвсгөл	55 570	27 303	28 267	56.2	55.6	56.7
Хэнтий	36 404	17 627	18 777	64.2	60.8	67.7
Дархан-Уул	65 581	31 083	34 498	82.1	79.5	84.5
Улаанбаатар	884 834	414 555	470 279	86.9	84.7	88.9
Орхон	63 544	30 257	33 287	82.8	80.7	84.8
Говьсүмбэр	8 568	4 276	4 292	76.0	73.5	78.6

Хавсралт 10. Интернет байнгын хэрэглэдэг зургаа , түүнээс дээш насны хүн амын тоо, аймаг, нийслэл, хүйс, хувиар, 2010 он

Аймаг, нийслэл	Интернет байнгын хэрэглэдэг хүн ам			Интернет байнгын хэрэглэдэг хүн амын эзлэх хувь		
	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй
БҮГД	373 846	173 802	200 044	16.1	15.2	17.1
Архангай	1 880	778	1 102	2.6	2.1	3.0
Баян-Өлгий	2 305	1 187	1 118	3.2	3.3	3.1
Баянхонгор	2 411	1 022	1 389	3.7	3.1	4.2
Булган	1 768	784	984	3.8	3.3	4.4
Говь-Алтай	1 616	726	890	3.5	3.1	3.8
Дорноговь	4 753	2 144	2 609	9.5	8.5	10.5
Дорнод	4 229	1 808	2 421	7.1	6.0	8.2
Дундговь	1 664	705	959	5.0	4.2	5.8
Завхан	2 214	985	1 229	4.0	3.5	4.4
Өвөрхангай	3 095	1 295	1 800	3.6	3.0	4.1
Өмнөговь	4 791	2 800	1 991	8.8	8.9	8.8
Сүхбаатар	1 767	825	942	3.9	3.6	4.3
Сэлэнгэ	5 306	2 427	2 879	6.3	5.7	7.0
Төв	3 351	1 517	1 834	4.6	4.0	5.3
Увс	2 206	1 037	1 169	3.5	3.3	3.8
Ховд	2 814	1 279	1 535	4.3	3.9	4.7
Хөвсгөл	3 161	1 377	1 784	3.2	2.8	3.6
Хэнтий	2 612	1 242	1 370	4.6	4.3	4.9
Дархан-Уул	12 799	5 971	6 828	16.0	15.3	16.7
Улаанбаатар	294 965	137 243	157 722	29.0	28.1	29.8
Орхон	12 940	6 089	6 851	16.9	16.2	17.4
Говьсүмбэр	1 199	561	638	10.6	9.6	11.7

Хавсралт 11. Хүн амын ундны усны эх үүсвэр, аймаг, нийслэл, хот, хөдөө, хувиар, 2010 он

Аймаг, нийслэл	Ундны усны эх үүсвэрээр								
	Бүгд	Төвлөрсөн систем	Төвлөрсөн системд холбогдсон ус түгээх байр	Хамгаалагдсан худаг	Хамгаалагдсан булаг, шанд	Цэвэршүүлэн савласан ус	Төвлөрсөн системд холбогдоогүй ус түгээх байр	Зөөврийн ус	Гол, мөрөн, нуур, хамгаалагдаагүй худаг, булаг, шанд
БҮГД	100.0	23.5	12.4	15.7	0.7	0.1	20.3	6.2	21.2
Архангай	100.0	2.6	0.3	18.9	2.2	-	14.2	5.2	56.7
Баян-Өлгий	100.0	2.9	0.1	9.9	0.5	-	0.1	2.7	83.8
Баянхонгор	100.0	4.4	0.3	19.0	2.3	-	4.3	26.8	43.0
Булган	100.0	2.7	0.8	33.4	2.1	-	7.7	13.4	39.9
Говь-Алтай	100.0	7.9	0.3	24.9	1.7	-	1.8	19.1	44.3
Дорноговь	100.0	22.9	16.9	17.0	0.2	1.0	8.6	15.3	18.1
Дорнод	100.0	22.6	20.3	17.9	0.7	-	7.8	8.7	22.1
Дундговь	100.0	5.5	19.9	29.9	0.1	-	0.9	3.1	40.7
Завхан	100.0	3.6	0.2	24.8	0.4	-	7.5	14.0	49.5
Өвөрхангай	100.0	2.5	0.4	26.9	1.4	-	25.4	4.6	38.7
Өмнөговь	100.0	10.1	25.4	23.8	1.7	1.5	2.2	7.3	28.1
Сүхбаатар	100.0	7.3	18.2	25.1	3.2	-	3.2	5.3	37.7
Сэлэнгэ	100.0	14.7	8.0	19.4	0.2	-	9.4	17.5	30.8
Төв	100.0	6.9	2.1	43.8	1.0	-	11.8	8.2	26.2
Увс	100.0	3.6	0.6	44.3	0.8	-	0.6	2.5	47.7
Ховд	100.0	7.1	3.0	32.5	1.1	-	0.2	2.5	53.7
Хөвсгөл	100.0	1.5	0.3	24.6	2.3	-	13.0	7.6	50.8
Хэнтий	100.0	11.8	10.7	38.8	1.7	-	4.5	5.9	26.8
Дархан-Уул	100.0	51.5	0.6	20.7	0.2	-	16.7	5.8	4.7
Улаанбаатар	100.0	37.9	21.6	4.4	0.1	-	32.7	2.9	0.5
Орхон	100.0	40.3	0.3	5.2	0.1	-	48.6	1.1	4.4
Говьсүмбэр	100.0	38.3	0.7	21.8	0.1	0.2	4.2	27.5	7.3
Хот-Бүгд	100.0	33.6	17.6	9.0	0.2	-	28.9	6.2	4.4
Архангай	100.0	10.6	1.2	12.7	5.9	-	55.4	4.3	9.9
Баян-Өлгий	100.0	8.0	0.3	10.1	0.2	-	0.1	4.1	77.3
Баянхонгор	100.0	11.1	0.7	7.9	0.2	-	10.5	60.9	8.8
Булган	100.0	10.0	3.0	23.1	0.4	-	23.7	23.5	16.3
Говь-Алтай	100.0	23.3	0.9	14.5	0.3	-	1.5	52.9	6.6
Дорноговь	100.0	33.5	20.2	11.7	0.1	1.6	14.1	18.3	0.4
Дорнод	100.0	40.3	36.1	3.6	-	-	12.8	5.6	1.6
Дундговь	100.0	15.4	56.1	9.2	-	0.0	2.0	3.4	13.9
Завхан	100.0	13.6	0.9	7.6	-	-	25.5	29.6	22.9

Өвөрхангай	100.0	6.7	1.2	10.3	0.2	-	66.5	6.4	8.8
Өмнөговь	100.0	16.4	74.9	3.6	0.1	-	1.2	1.3	2.4
Сүхбаатар	100.0	20.7	51.2	6.4	-	-	9.6	2.3	9.8
Сэлэнгэ	100.0	22.2	9.5	11.8	0.1	-	13.5	24.9	18.1
Төв	100.0	32.7	3.7	15.8	0.1	-	36.8	9.9	0.9
Увс	100.0	9.6	1.6	66.2	0.6	-	1.6	3.7	16.8
Ховд	100.0	18.6	7.7	53.0	0.3	-	0.2	3.4	16.6
Хөвсгөл	100.0	4.4	0.7	42.9	0.6	-	33.6	8.3	9.4
Хэнтий	100.0	25.6	20.4	31.3	0.5	-	7.4	8.0	6.8
Дархан-Уул	100.0	56.9	0.7	16.8	0.2	-	17.4	5.2	2.9
Улаанбаатар	100.0	37.9	21.6	4.4	0.1	-	32.7	2.9	0.5
Орхон	100.0	41.1	0.3	4.2	-	-	49.5	1.1	3.7
Говьсүмбэр	100.0	35.3	0.9	17.7	0.1	0.2	4.4	33.3	8.1
Хөдөө-Бүгд	100.0	1.9	1.3	29.8	1.8	0.1	2.1	6.1	57.0
Архангай	100.0	0.0	0.0	20.9	1.0	0.0	0.7	5.5	71.9
Баян-Өлгий	100.0	0.0	0.0	9.8	0.7	0.0	0.1	1.9	87.5
Баянхонгор	100.0	0.0	0.0	26.3	3.7	0.0	0.2	4.6	65.3
Булган	100.0	0.0	0.0	37.1	2.8	0.0	1.9	9.7	48.5
Говь-Алтай	100.0	0.0	0.0	30.2	2.5	0.0	1.9	1.8	63.6
Дорноговь	100.0	7.8	12.1	24.3	0.4	0.0	0.8	11.2	43.3
Дорнод	100.0	0.0	0.0	36.3	1.5	0.0	1.3	12.7	48.2
Дундговь	100.0	0.0	0.0	41.2	0.2	0.0	0.3	2.9	55.4
Завхан	100.0	0.0	0.0	31.1	0.5	0.0	0.9	8.3	59.3
Өвөрхангай	100.0	0.0	0.0	37.0	2.2	0.0	0.3	3.5	56.9
Өмнөговь	100.0	7.2	3.4	32.8	2.5	2.1	2.6	9.9	39.6
Сүхбаатар	100.0	1.1	3.1	33.7	4.7	0.0	0.2	6.7	50.5
Сэлэнгэ	100.0	7.4	6.6	26.7	0.3	0.0	5.6	10.4	43.0
Төв	100.0	2.1	1.8	49.0	1.2	0.0	7.1	7.9	30.9
Увс	100.0	0.0	0.0	31.2	0.9	0.0	0.1	1.8	66.1
Ховд	100.0	0.0	0.0	19.9	1.5	0.0	0.2	1.9	76.6
Хөвсгөл	100.0	0.0	0.0	15.3	3.2	0.0	2.6	7.2	71.8
Хэнтий	100.0	0.0	2.4	45.2	2.7	0.0	1.9	4.0	43.8
Дархан-Уул	100.0	25.7	0.0	39.3	0.2	0.0	13.2	8.7	12.9
Улаанбаатар	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Орхон	100.0	17.1	0.0	34.1	3.2	0.0	20.6	-	25.0
Говьсүмбэр	100.0	47.1	0.0	33.7	0.1	0.0	3.4	10.5	5.2

Хавсралт 12. Инженерийн шугам сүлжээтэй орон сууцанд амьдарч байгаа хүн амын тоо, аймаг, нийслэл, байшингийн төрөл, хот, хөдөө, хувиар, 2010 он

Аймаг, нийслэл	Байшингийн төрөл					
	Бүгд	Орон сууцны байшин	Бие даасан тохилог сууц	Сууцны тусдаа байшин	Оюутан, сурагчдын нийтийн байр	Ажиллагчдын нийтийн байр
БҮГД	100.0	95.2	2.1	0.8	0.4	1.5
Архангай	100.0	91.2	6.0	1.2	0.6	1.0
Баян-Өлгий	100.0	74.4	21.6	4.0	-	-
Баянхонгор	100.0	91.0	6.1	1.5	0.6	0.8
Булган	100.0	92.4	1.4	3.5	0.2	2.5
Говь-Алтай	100.0	48.6	19.8	21.6	8.1	1.8
Дорноговь	100.0	89.4	3.1	2.6	0.6	4.4
Дорнод	100.0	87.7	1.4	4.5	0.2	6.2
Дундговь	100.0	80.8	8.0	10.3	0.8	-
Завхан	100.0	81.1	13.5	5.4	-	-
Өвөрхангай	100.0	85.4	5.2	1.8	4.1	3.5
Өмнөговь	100.0	83.1	9.4	4.3	0.4	2.8
Сүхбаатар	100.0	92.3	4.1	1.2	0.1	2.3
Сэлэнгэ	100.0	90.6	5.2	3.3	0.2	0.6
Төв	100.0	78.6	11.9	3.2	0.2	6.1
Увс	100.0	92.4	4.8	1.4	0.3	1.0
Ховд	100.0	91.2	3.4	2.4	0.4	2.6
Хөвсгөл	100.0	83.3	6.1	1.5	0.1	9.1
Хэнтий	100.0	97.0	0.7	1.1	0.4	0.9
Дархан-Уул	100.0	95.9	1.7	0.6	0.1	1.6
Улаанбаатар	100.0	96.2	1.7	0.4	0.5	1.1
Орхон	100.0	95.3	2.5	0.3	0.4	1.6
Говьсүмбэр	100.0	95.4	2.0	2.0	0.1	0.6
Хот-Бүгд	100.0	95.2	2.2	0.8	0.4	1.4
Архангай	100.0	91.3	6.0	1.1	0.6	1.0
Баян-Өлгий	100.0	74.4	21.6	4.0	-	-
Баянхонгор	100.0	91.0	6.1	1.5	0.6	0.8
Булган	100.0	92.9	1.4	3.6	0.2	2.0
Говь-Алтай	100.0	49.1	20.8	19.8	8.5	1.9
Дорноговь	100.0	88.1	3.4	2.8	0.7	5.1
Дорнод	100.0	87.7	1.4	4.5	0.2	6.2
Дундговь	100.0	81.0	8.1	10.1	0.8	-
Завхан	100.0	80.0	14.3	5.7	-	-
Өвөрхангай	100.0	85.4	5.2	1.8	4.1	3.5
Өмнөговь	100.0	83.3	9.7	3.8	0.4	2.7

Сүхбаатар	100.0	92.6	4.3	0.6	0.1	2.3
Сэлэнгэ	100.0	89.9	6.4	3.3	0.1	0.4
Төв	100.0	82.1	14.7	2.4	-	0.8
Увс	100.0	92.4	4.8	1.4	0.3	1.0
Ховд	100.0	91.3	3.4	2.4	0.4	2.6
Хөвсгөл	100.0	83.3	6.1	1.5	-	9.1
Хэнтий	100.0	97.0	0.7	1.1	0.4	0.9
Дархан-Уул	100.0	95.7	1.8	0.6	0.1	1.8
Улаанбаатар	100.0	96.2	1.7	0.4	0.5	1.1
Орхон	100.0	95.2	2.5	0.3	0.4	1.6
Говьсүмбэр	100.0	94.3	2.9	2.6	-	0.2
Хөдөө-Бүгд	100.0	93.2	1.1	2.3	0.4	3.1
Архангай	100.0	-	-	100.0	-	-
Баян-Өлгий	-	-	-	-	-	-
Баянхонгор	-	-	-	-	-	-
Булган	100.0	50.0	-	-	-	50.0
Говь-Алтай	100.0	40.0	-	60.0	-	-
Дорноговь	100.0	95.8	1.4	1.9	0.1	0.8
Дорнод	100.0	60.0	-	13.3	-	26.7
Дундговь	100.0	37.5	-	62.5	-	-
Завхан	100.0	100.0	-	-	-	-
Өвөрхангай	100.0	100.0	-	-	-	-
Өмнөговь	100.0	78.8	2.0	15.2	-	4.0
Сүхбаатар	100.0	88.9	1.5	7.7	-	1.9
Сэлэнгэ	100.0	92.9	1.7	3.3	0.8	1.4
Төв	100.0	63.2	-	6.5	1.2	29.2
Увс	-	-	-	-	-	-
Ховд	100.0	42.9	-	14.3	-	42.9
Хөвсгөл	100.0	60.0	-	-	40.0	-
Хэнтий	100.0	83.3	-	16.7	-	-
Дархан-Уул	100.0	98.4	0.9	0.7	-	-
Улаанбаатар	-	-	-	-	-	-
Орхон	100.0	98.3	1.7	-	-	-
Говьсүмбэр	100.0	97.5	0.2	0.7	0.3	1.3

ХҮН АМ, ОРОН СУУЦНЫ 2010 ОНЫ УЛСЫН ТООЛЛОГЫН АСУУЛГА

I. ХАЯГИЙН ХЭСЭГ		Тооллогын асуулгын хариултын нууцыг "Хувь хүний нууцын тухай" Монгол Улсын хуулийн 5 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсэг, "Хүн ам, орон сууцны улсын тооллогын тухай" Монгол Улсын хуулийн 18.3 дахь заалтын дагуу чандлан хадгална.
Гудамжны нэр:		A9. Үндсэн өрх 1 Хамт суудаг өрх 2 Өрх үүсгээгүй хүмүүс 3 A10. Тоологдсон хүний тоо □□ A11. Асуулгын нэмэлт хуудасны тоо □□ A12. Танай өрхийн ам бүлийн гишүүдээс гадаадад 6 сараас дээш хугацаагаар оршин суугаа хүн бий юу? Тийм бол хүний тоог хэлнэ үү? Тийм (II бүлэг асуулгыг асууна) 1 □□ Хүний тоо Үгүй (Хүн амын асуулгыг асууна) 2
Байшингийн дугаар:		
Хашаа/ хаалганы дугаар:		
A1. Тооллогын комиссын дугаар	□□	
A2. Аймаг, нийслэлийн нэр, код	□□	
A3. Сум, дүүргийн нэр, код	□□	
A4. Баг, хорооны нэр, код	□□	
A5. Тоологчийн нэр, дугаар	□□	
A6. Тооллогын асуулгын дугаар	□□	
A7. Тосгоны нэр, код	□□	
A8. Байршил	□□	
Нийслэл - 1, Аймагийн төв - 2, Тосгон - 3, Сумын төв - 4, Хөдөө - 5		

II. ГАДААДАД 6 САРААС ДЭЭШ ХУГАЦААГААР ОРШИН СУУГАА ИРГЭДИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

Эцэг/ эхийн нэр, өөрийн нэр	Өрхийн тэргүүлэгчтэй ямар хамааралтай болох	Хүйс Эрэгтэй - 1 Эмэгтэй - 2	Нас	Одоо амьдарч байгаа улс	Явсан зорилго	Гадаадад оршин суугаа хугацаа (Жилээр)
1	□□	1 2	□□	_____ □□	□	□□
2	□□	1 2	□□	_____ □□	□	□□
3	□□	1 2	□□	_____ □□	□	□□
4	□□	1 2	□□	_____ □□	□	□□
5	□□	1 2	□□	_____ □□	□	□□
6	□□	1 2	□□	_____ □□	□	□□

Явсан зорилго: Суралцах -1, Хөдөлмөрийн гэрээгээр ажиллах -2, Хувиараа ажиллах -3, Албан томилолтоор ажиллах -4, Эмчлүүлэх -5, Бусад -6

II бүлэг асуулт үргэлжлэлтэй эсэх. Тийм - 1 → ХАОСТ-1в асуулгыг асууна. Үгүй - 2

III. ТООЛОГДСОН ХҮН АМЫН НЭГТГЭЛ

Тоологдсон хүн амын суурьшлын байдал	Бүгд			Эрэгтэй (Насны бүлгээр)			Эмэгтэй (Насны бүлгээр)			
	Дүн	Эрэгтэй	Эмэгтэй	0-14	15-59	60+	0-14	15-59	60+	
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Нийт тоологдсон хүний тоо									
2	Үүнээс: Байнга оршин суугаа Түр эзгүй Түр суугаа									
3										
4										
5	Гадаадад оршин суугаа хүний тоо									

Хүн №		0	1	ХҮН АМЫН АСУУЛГА	
Ургийн овог:				10. ТА ХАМГИЙН СУҮЛД ХААНААС ШИЛЖИН ИРСЭН БЭ? <i>Аймаг/ нийслэл (гадаад улс)-ийн нэр, байршил:</i> _____ <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Он: _____ <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	
Эцэг/ эхийн нэр:				11. ТА 2005 ОНЫ 1 ДҮГЭЭР САРД ХААНА БАЙНГА АМЬДАРЧ БАЙСАН БЭ? <i>(5 ба түүнээс дээш насны бүх хүнээс асууна)</i> <i>Аймаг/ нийслэл (гадаад улс)-ийн нэр, байршил:</i> _____ <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	
Өөрийн нэр:				12. ТА ЯМАР НЭГЭН ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ЮУ? ТИЙМ БОЛ ТӨРЛИЙГ ХЭЛНЭ ҮҮ? Үгүй 1 Тийм: Төрөлхийн 2 Олдмол 3 Асуулт 14	
БҮХ НАСНЫ ХҮНЭЭС АСУУНА.				13. ТА ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ БОЛ ХЭЛБЭРИЙГ НЬ ТОДОРХОЙЛНО УУ? Харааны 1 Ярианы 2 Сонсголын 3 Хөдөлгөөний 4 Сэтгэцийн 5 Бусад 6	
1. ТА ӨРХИЙН ТЭРГҮҮЛЭГЧ ҮҮ? Тийм 01 Хамааралгүй 11				14. ТА ОДОО СУРГУУЛЬД СУРДАГ (ЦЭЦЭРЛЭГТ ХҮМҮҮЖДЭГ ҮҮ) УУ? <i>(2-39 насны хүнээс асууна)</i> Тийм 1 Үгүй 2	
2. ХҮИС. Эрэгтэй 1 Эмэгтэй 2				6 БА ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХҮНЭЭС АСУУНА.	
3. ТА ТӨРСӨН ОН, САР, ӨДРӨӨ ХЭЛНЭ ҮҮ? Он: _____ <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Сар: _____ <input type="text"/> <input type="text"/> Өдөр: _____ <input type="text"/> <input type="text"/>				15. ТА ЭЗЭМШСЭН БОЛОВСРОЛЫНХОО ДЭЭД ТҮВШИНГ ХЭЛНЭ ҮҮ? Боловсролгүй 01 Бага 02 Суурь 03 Бүрэн дунд 04 Техникийн болон мэргэжлийн 05 Тусгай мэргэжлийн дунд 06 Дипломын болон бакалаврын дээд 07 Магистр 08 Доктор 09 Асуулт 17	
4. ТА ХЭДЭН НАСТАЙ ВЭ? <i>(бүтэн насаар)</i> _____ <input type="text"/> <input type="text"/>				16. ТА БИЧИГ ҮСЭГ МЭДДЭГ ҮҮ? Тийм 1 Үгүй 2	
5. ТА АЛЬ УЛСЫН ХАРЬАТ ВЭ? Монгол Улсын 01 Харьяалалгүй 02 Гадаадын <i>(улсын нэр бичих)</i> _____ <input type="text"/> <input type="text"/> Асуулт 7				17. ТА ГАР УТАСТАЙ ЮУ? Тийм 1 Үгүй 2	
6. ТА ЯС ҮНДСЭЭ ХЭЛНЭ ҮҮ? Халх 01 Бусад <i>(бичих)</i> _____ <input type="text"/> <input type="text"/>				18. ТА ИНТЕРНЭТ ХЭРЭГЛЭДЭГ ҮҮ? Тийм, байнга - Гэртээ 1 Тийм, байнга - Бусад газар 2 Тийм, шаардлагатай үед 3 Үгүй 4	
7. ТА СУУРЬШЛЫН БАЙДЛАА ХЭЛНЭ ҮҮ? Байнга оршин суугаа 1 Асуулт 8 Түр эзгүй 2 Түр суугаа 3 <i>(Түр эзгүй хүний одоо сууж байгаа, түр суугаа хүний байнга суудаг хаягийг бичнэ)</i> <i>Аймаг/ нийслэл (гадаад улс)-ийн нэр:</i> _____ <input type="text"/> <input type="text"/> <i>Сум/ дүүрэг (хот)-ийн нэр:</i> _____ <input type="text"/> <input type="text"/>				19. ТА ГЭРЛЭЛТИЙН БАЙДЛАА ХЭЛНЭ ҮҮ? Огт гэрлээгүй 1 Гэрлэсэн: Батлуулсан 2 Батлуулаагүй 3 Тусгаарласан 4 Цуцалсан 5 Бэлбэсэн 6	
8. ТА ХААНА ТӨРСӨН БЭ? <i>Аймаг/ нийслэл (гадаад улс)-ийн нэр, байршил:</i> _____ <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>				20. ТА ШАШИН ШҮТДЭГ ҮҮ? Шүтдээгүй 1 Шүтдэг: Будда 2 Христ 3 Ислам 4 Бөө 5 Бусад 6	
9. ТА БАЙНГА СУУДАГ АЙМАГ НИЙСЛЭЛДЭЭ ТӨРСНӨӨСӨӨ ХОЙШ АМЬДАРЧ БАЙНА УУ, ШИЛЖИЖ ИРСЭН ҮҮ? Төрснөөсөө хойш 1 Асуулт 12 Өөр газар байнга амьдарч байгаад буцаж ирсэн 2 Өөр газраас шилжиж ирсэн 3				21. ТА СҮҮЛИЙН 7 ХОНОГТ АЖИЛ ЭРХЭЛСЭН ҮҮ? Тийм 1 Үгүй 2 Асуулт 25	
				22. ТА ЯМАР АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГ ВЭ? <i>(бичих)</i> _____ _____ <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	
				23. ТАНЫ ЭРХЭЛДЭГ АЖИЛ (БАЙГУУЛЛАГА)-ЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЧИГЛЭЛ ЮУ ВЭ? <i>(бичих)</i> _____ <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	
				24. ТА ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙН БАЙДАЛ (СТАТУС)-АА ХЭЛНЭ ҮҮ? Цалин хөлстэй ажиллагч 1 Ажил олгогч 2 Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч 3 Нөхөрлөл, хоршооны гишүүн 4 Өрхийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд цалин хөлсгүй оролцогч гишүүн 5 Бусад 6 Хүн амын асуулгыг дуусгах	
				25. ТАНЫ ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭХГҮЙ БАЙГАА ҮНДСЭН ШАЛТГААН ЮУ ВЭ? Сургуульд сурдаг 1 Тэтгэвэрт 2 Хөдөлмөр эрхлэх чадваргүй 3 Гэрийн ажилтай 4 Тохирох ажил олдохгүй байгаа 5 Ажил хайж байгаа 6 Ажиллах сонирхолгүй 7 Бусад 8 Хүн амын асуулгыг дуусгах	

Хүн №		0	2	ХҮН АМЫН АСУУЛГА	
Урагйн овог:				10. ТА ХАМГИЙН СУҮЛД ХААНААС ШИЛЖИН ИРСЭН БЭ? <i>Аймаг/ нийслэл (гадаад улс)-ийн нэр, байршил:</i> _____	
Эцэг/ эхийн нэр:					
Өөрийн нэр:					
БҮХ НАСНЫ ХҮНЭЭС АСУУНА.				15 БА ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХҮНЭЭС АСУУНА.	
1. ТА ӨРХИЙН ТЭРГҮҮЛЭГЧТЭЙ ЯМАР ХАМААРЛАЙ ВЭ? Эхнэр/ нөхөр 02 Хүү/ охин 03 Эцэг/ эх 04 Ах/ эгч/ дүү 05 Хадам эцэг/ эх 06 Хүргэн/ бэр 07 Өвөг эцэг/ эмэг эх 08 Ач/ зээ 09 Бусад төрөл төрөгсөд 10 Хамааралгүй 11				19. ТА ГЭРЛЭЛТИЙН БАЙДЛАА ХЭЛНЭ ҮҮ? Огт гэрлээгүй 1 Гэрлэсэн: Батлуулсан 2 Батлуулаагүй 3 Тусгаарласан 4 Цуцалсан 5 Бэлбэсэн 6	
2. ХҮЙС. Эрэгтэй 1 Эмэгтэй 2				20. ТА ШАШИН ШҮТДЭГ ҮҮ? Шүтдээгүй 1 Шүтдэг: Будда 2 Христ 3 Ислам 4 Бөө 5 Бусад 6	
3. ТА ТӨРСӨН ОН, САР, ӨДРӨӨ ХЭЛНЭ ҮҮ? Он: _____ Сар: _____ Өдөр: _____				21. ТА СУҮЛИЙН 7 ХОНОГТ АЖИЛ ЭРХЭЛСЭН ҮҮ? Тийм 1 Үгүй 2	
4. ТА ХЭДЭН НАСТАЙ ВЭ? (бүтэн насаар) _____				22. ТА ЯМАР АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГ ВЭ? (бичих) _____	
5. ТА АЛЬ УЛСЫН ХАРЬЯАТ ВЭ? Монгол Улсын 01 Харьяалалгүй 02 Гадаадын (улсын нэр бичих) _____				23. ТАНЫ ЭРХЭЛДЭГ АЖИЛ (БАЙГУУЛЛАГА)-ЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЧИГЛЭЛ ЮУ ВЭ? (бичих) _____	
6. ТА ЯС ҮНДСЭЭ ХЭЛНЭ ҮҮ? Халх 01 Бусад (бичих) _____				24. ТА ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙН БАЙДАЛ (СТАТУС)-АА ХЭЛНЭ ҮҮ? Цалин хөлстэй ажиллагч 1 Ажил олгогч 2 Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч 3 Нөхөрлөл, хоршооны гишүүн 4 Өрхийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд цалин хөлсгүй оролцогч гишүүн 5 Бусад 6	
7. ТА СУУРЬШЛЫН БАЙДЛАА ХЭЛНЭ ҮҮ? Байнга оршин суугаа 1 Түр эзгүй 2 Түр суугаа 3 (Түр эзгүй хүний одоо сууж байгаа, түр суугаа хүний байнга суудаг хаягийг бичнэ) Аймаг/ нийслэл (гадаад улс)-ийн нэр: _____ Сум/ дүүрэг (хот)-ийн нэр: _____				25. ТАНЫ ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭХГҮЙ БАЙГАА ҮНДСЭН ШАЛТГААН ЮУ ВЭ? Сургуульд сурдаг 1 Тэтгэвэрт 2 Хөдөлмөр эрхлэх чадваргүй 3 Гэрийн ажилтай 4 Тохирох ажил олдохгүй байгаа 5 Ажил хайж байгаа 6 Ажиллах сонирхолгүй 7 Бусад 8	
8. ТА ХААНА ТӨРСӨН БЭ? Аймаг/ нийслэл (гадаад улс)-ийн нэр, байршил: _____				16. ТА БИЧИГ ҮСЭГ МЭДДЭГ ҮҮ? Тийм 1 Үгүй 2	
9. ТА БАЙНГА СУУДАГ АЙМАГ/ НИЙСЛЭЛДЭЭ ТӨРСНӨӨСӨӨ ХОЙШ АМЬДАРЧ БАЙНА УУ, ШИЛЖИЖ ИРСЭН ҮҮ? Төрснөөсөө хойш 1 Өөр газар байнга амьдарч байгаад буцаж ирсэн 2 Өөр газраас шилжиж ирсэн 3				17. ТА ГАР УТАСТАЙ ЮУ? Тийм 1 Үгүй 2	
11. ТА 2005 ОНЫ 1 ДҮГЭЭР САРД ХААНА БАЙНГА АМЬДАРЧ БАЙСАН БЭ? (5 ба түүнээс дээш насны бүх хүнээс асууна) Аймаг/ нийслэл (гадаад улс)-ийн нэр, байршил: _____				18. ТА ИНТЕРНЭТ ХЭРЭГЛЭДЭГ ҮҮ? Тийм, байнга - Гэртээ 1 Тийм, байнга - Бусад газар 2 Тийм, шаардлагатай үед 3 Үгүй 4	
12. ТА ЯМАР НЭГЭН ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ЮУ? ТИЙМ БОЛ ТӨРЛИЙГ ХЭЛНЭ ҮҮ? Үгүй 1 Тийм: Төрөлхийн 2 Олдмол 3				13. ТА ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ БОЛ ХЭЛБЭРИЙГ НЬ ТОДОРХОЙЛНО УУ? Харааны 1 Ярианы 2 Сонсголын 3 Хөдөлгөөний 4 Сэтгэцийн 5 Бусад 6	
14. ТА ОДОО СУРГУУЛЬД СУРДАГ (ЦЭЦЭРЛЭГТ ХҮМҮҮЖДЭГ ҮҮ) УУ? (2-39 насны хүнээс асууна) Тийм 1 Үгүй 2				15. ТА ЭЗЭМШСЭН БОЛОВСРОЛЫНХОО ДЭЭД ТҮВШИНГ ХЭЛНЭ ҮҮ? Боловсролгүй 01 Бага 02 Суурь 03 Бүрэн дунд 04 Техникийн болон мэргэжлийн 05 Тусгай мэргэжлийн дунд 06 Дипломын болон бакалаврын дээд 07 Магистр 08 Доктор 09	
6 БА ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХҮНЭЭС АСУУНА.				Асуулт 7 Асуулт 8 Асуулт 12 Асуулт 14 Асуулт 17 Асуулт 25	
Хүн амын асуулгыг дуусгах				Хүн амын асуулгыг дуусгах	

Хүн №		0	3	ХҮН АМЫН АСУУЛГА	
Ургийн овог:				10. ТА ХАМГИЙН СУҮЛД ХААНААС ШИЛЖИН ИРСЭН БЭ?	
Эцэг/эхийн нэр:				Аймаг/нийслэл (гадаад улс)-ийн нэр, байршил:	
Өөрийн нэр:				<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	
БҮХ НАСНЫ ХҮНЭЭС АСУУНА.				15 БА ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХҮНЭЭС АСУУНА.	
1. ТА ӨРХИЙН ТЭРГҮҮЛГЧТЭЙ ЯМАР ХАМААРЛАЙ ВЭ?				19. ТА ГЭРЛЭЛТИЙН БАЙДЛАА ХЭЛНЭ ҮҮ?	
Эхнэр/нөхөр 02 Хүү/охин 03 Эцэг/эх 04 Ах/эгч/дүү 05 Хадам эцэг/эх 06 Хүргэн/бэр 07 Өвөг эцэг/эмэг эх 08 Ач/зээ 09 Бусад төрөл төрөгсөд 10 Хамааралгүй 11				Огт гэрлээгүй 1 Гэрлэсэн: Батлуулсан 2 Батлуулаагүй 3 Тусгаарласан 4 Цуцалсан 5 Бэлбэсэн 6	
2. ХҮЙС.				20. ТА ШАШИН ШҮТДЭГ ҮҮ?	
Эрэгтэй 1 Эмэгтэй 2				Шүтдээгүй 1 Шүтдэг: Будда 2 Христ 3 Ислам 4 Бөө 5 Бусад 6	
3. ТА ТӨРСӨН ОН, САР, ӨДРӨӨ ХЭЛНЭ ҮҮ?				21. ТА СУҮЛИЙН 7 ХОНОГТ АЖИЛ ЭРХЭЛСЭН ҮҮ?	
Он: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Сар: <input type="text"/> <input type="text"/> Өдөр: <input type="text"/> <input type="text"/>				Тийм 1 Үгүй 2 → Асуулт 25	
4. ТА ХЭДЭН НАСТАЙ ВЭ? (бүтэн насаар) <input type="text"/> <input type="text"/>				22. ТА ЯМАР АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГ ВЭ? (бичих) _____ <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	
5. ТА АЛЬ УЛСЫН ХАРЬАТ ВЭ?				23. ТАНЫ ЭРХЭЛДЭГ АЖИЛ (БАЙГУУЛЛАГА)-ЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЧИГЛЭЛ ЮУ ВЭ? (бичих) _____ <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	
Монгол Улсын 01 Харьялалгүй 02 Гадаадын (улсын нэр бичих) <input type="text"/> <input type="text"/> → Асуулт 7				24. ТА ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙН БАЙДАЛ (СТАТУС)-АА ХЭЛНЭ ҮҮ?	
6. ТА ЯС ҮНДСЭЭ ХЭЛНЭ ҮҮ?				Цалин хөлстэй ажиллагч 1 Ажил олгогч 2 Хувцараа хөдөлмөр эрхлэгч 3 Нөхөрлөл, хоршооны гишүүн 4 Өрхийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд цалин хөлсгүй оролцогч гишүүн 5 Бусад 6 → Хүн амын асуулгыг дуусгах	
Халх 01 Бусад (бичих) <input type="text"/> <input type="text"/>				25. ТАНЫ ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭХГҮЙ БАЙГАА ҮНДСЭН ШАЛТГААН ЮУ ВЭ?	
7. ТА СУУРЬШЛЫН БАЙДЛАА ХЭЛНЭ ҮҮ?				Сургуульд сурдаг 1 Тэтгэвэрт 2 Хөдөлмөр эрхлэх чадваргүй 3 Гэрийн ажилтай 4 Тохирох ажил олдохгүй байгаа 5 Ажил хайж байгаа 6 Ажиллах сонирхолгүй 7 Бусад 8 → Хүн амын асуулгыг дуусгах	
Байнга оршин суугаа 1 → Асуулт 8 Түр эзгүй 2 Түр суугаа 3 (Түр эзгүй хүний одоо сууж байгаа, түр суугаа хүний байнга суудаг хаягийг бичнэ) Аймаг/нийслэл (гадаад улс)-ийн нэр: <input type="text"/> <input type="text"/> Сум/дүүрэг (хот)-ийн нэр: <input type="text"/> <input type="text"/>				15. ТА ЭЗЭМШСЭН БОЛОВСРОЛЫНХОО ДЭЭД ТҮВШИНГ ХЭЛНЭ ҮҮ?	
8. ТА ХААНА ТӨРСӨН БЭ? Аймаг/нийслэл (гадаад улс)-ийн нэр, байршил: <input type="text"/> <input type="text"/>				Боловсролгүй 01 Бага 02 Суурь 03 Бүрэн дунд 04 Техникийн болон мэргэжлийн 05 Тусгай мэргэжлийн дунд 06 Дипломын болон бакалаврын дээд 07 Магистр 08 Доктор 09 → Асуулт 17	
9. ТА БАЙНГА СУУДАГ АЙМАГ/НИЙСЛЭЛДЭЭ ТӨРСНӨӨСӨӨ ХОЙШ АМЬДАРЧ БАЙНА УУ, ШИЛЖИЖ ИРСЭН ҮҮ?				16. ТА БИЧИГ ҮСЭГ МЭДДЭГ ҮҮ?	
Төрснөөсөө хойш 1 → Асуулт 12 Өөр газар байнга амьдарч байгаад буцаж ирсэн 2 Өөр газраас шилжиж ирсэн 3				Тийм 1 Үгүй 2	
				17. ТА ГАР УТАСТАЙ ЮУ?	
				Тийм 1 Үгүй 2	
				18. ТА ИНТЕРНЭТ ХЭРЭГЛЭДЭГ ҮҮ?	
				Тийм, байнга - Гэртээ 1 Тийм, байнга - Бусад газар 2 Тийм, шаардлагатай үед 3 Үгүй 4	

Хүн №		0	4	ХҮН АМЫН АСУУЛГА	
Урагийн овог:				10. ТА ХАМГИЙН СУҮЛД ХААНААС ШИЛЖИН ИРСЭН БЭ? Аймаг/ нийслэл (гадаад улс)-ийн нэр, байршил: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Он: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	
Эцэг/ эхийн нэр:					
Өөрийн нэр:					
БҮХ НАСНЫ ХҮНЭЭС АСУУНА.				15 БА ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХҮНЭЭС АСУУНА. 19. ТА ГЭРЛЭЛТИЙН БАЙДЛАА ХЭЛНЭ ҮҮ? Огт гэрлээгүй..... 1 Гэрлэсэн: Батлуулсан 2 Батлуулаагүй 3 Тусгаарласан 4 Цуцалсан 5 Бэлбэсэн 6 20. ТА ШАШИН ШҮТДЭГ ҮҮ? Шүтдээгүй 1 Шүтдэг: Будда 2 Христ 3 Ислам 4 Бөө 5 Бусад 6 21. ТА СҮҮЛИЙН 7 ХОНОГТ АЖИЛ ЭРХЭЛСЭН ҮҮ? Тийм 1 Үгүй 2 → Асуулт 25 22. ТА ЯМАР АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГ ВЭ? (бичих) _____ <input type="text"/> 23. ТАНЫ ЭРХЭЛДЭГ АЖИЛ (БАЙГУУЛЛАГА)-ЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЧИГЛЭЛ ЮУ ВЭ? (бичих) _____ <input type="text"/> 24. ТА ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙН БАЙДАЛ (СТАТУС)-АА ХЭЛНЭ ҮҮ? Цалин хөлстэй ажиллагч 1 Ажил олгогч 2 Хувцараа хөдөлмөр эрхлэгч 3 Нөхөрлөл, хоршооны гишүүн 4 Өрхийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд цалин хөлсгүй оролцогч гишүүн 5 Бусад 6 → Хүн амын асуулгыг дуусгах	
1. ТА ӨРХИЙН ТЭРГҮҮЛЭГЧТЭЙ ЯМАР ХАМААРЛАЙ ВЭ?					
Эхнэр/ нөхөр 02					
Хүү/ охин 03					
Эцэг/ эх 04					
Ах/ эгч/ дүү 05					
Хадам эцэг/ эх 06					
Хүргэн/ бэр 07					
Өвөг эцэг/ эмэг эх 08					
Ач/ зээ 09					
Бусад төрөл төрөгсөд 10					
Хамааралгүй 11					
2. ХҮЙС.					
Эрэгтэй 1					
Эмэгтэй 2					
3. ТА ТӨРСӨН ОН, САР, ӨДРӨӨ ХЭЛНЭ ҮҮ?					
Он: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>					
Сар: <input type="text"/> <input type="text"/>					
Өдөр: <input type="text"/> <input type="text"/>					
4. ТА ХЭДЭН НАСТАЙ ВЭ? (бүтэн насаар) <input type="text"/> <input type="text"/>					
5. ТА АЛЬ УЛСЫН ХАРЬЯАТ ВЭ?					
Монгол Улсын 01					
Харьяалалгүй 02					
Гадаадын (улсын нэр бичих) <input type="text"/> <input type="text"/> → Асуулт 7					
6. ТА ЯС ҮНДСЭЭ ХЭЛНЭ ҮҮ?					
Халх 01					
Бусад (бичих) <input type="text"/> <input type="text"/>					
7. ТА СУУРЬШЛЫН БАЙДЛАА ХЭЛНЭ ҮҮ?					
Байнга оршин суугаа..... 1 → Асуулт 8					
Түр зээгүй..... 2					
Түр суугаа..... 3					
(Түр зээгүй хүний одоо сууж байгаа, түр суугаа хүний байнга суудаг хаягийг бичнэ)					
Аймаг/ нийслэл (гадаад улс)-ийн нэр: <input type="text"/> <input type="text"/>					
Сум/ дүүрэг (хот)-ийн нэр: <input type="text"/> <input type="text"/>					
8. ТА ХААНА ТӨРСӨН БЭ?					
Аймаг/ нийслэл (гадаад улс)-ийн нэр, байршил: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>					
9. ТА БАЙНГА СУУДАГ АЙМАГ/ НИЙСЛЭЛДЭЭ ТӨРСНӨӨСӨӨ ХОЙШ АМЬДАРЧ БАЙНА УУ, ШИЛЖИЖ ИРСЭН ҮҮ?					
Төрснөөсөө хойш..... 1 → Асуулт 12					
Өөр газар байнга амьдарч байгаад буцаж ирсэн..... 2					
Өөр газраас шилжиж ирсэн..... 3					
11. ТА 2005 ОНЫ 1 ДҮГЭЭР САРД ХААНА БАЙНГА АМЬДАРЧ БАЙСАН БЭ? (5 ба түүнээс дээш насны бүх хүнээс асууна) Аймаг/ нийслэл (гадаад улс)-ийн нэр, байршил: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Он: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>					
12. ТА ЯМАР НЭГЭН ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ЮУ? ТИЙМ БОЛ ТӨРЛИЙГ ХЭЛНЭ ҮҮ?					
Үгүй 1 → Асуулт 14					
Тийм: Төрөлхийн 2					
Олдмол 3					
13. ТА ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ БОЛ ХЭЛБЭРИЙГ НЬ ТОДОРХОЙЛНО УУ?					
Харааны 1					
Ярианы 2					
Сонсоглын 3					
Хөдөлгөөний 4					
Сэтгэцийн 5					
Бусад 6					
14. ТА ОДОО СУРГУУЛЬД СУРДАГ (ЦЭЦЭРЛЭГТ ХҮМҮҮЖДЭГ ҮҮ) УУ? (2-39 насны хүнээс асууна)					
Тийм 1					
Үгүй 2					
6 БА ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХҮНЭЭС АСУУНА.					
15. ТА ЭЗЭМШСЭН БОЛОВСРОЛЫНХОО ДЭЭД ТҮВШИНГ ХЭЛНЭ ҮҮ?					
Боловсролгүй 01					
Бага 02					
Суурь 03					
Бүрэн дунд 04					
Техникийн болон мэргэжлийн 05					
Тусгай мэргэжлийн дунд 06					
Дипломын болон бакалаврын дээд 07					
Магистр 08					
Доктор 09 → Асуулт 17					
16. ТА БИЧИГ ҮСЭГ МЭДДЭГ ҮҮ?					
Тийм 1					
Үгүй 2					
17. ТА ГАР УТАСТАЙ ЮУ?					
Тийм 1					
Үгүй 2					
18. ТА ИНТЕРНЭТ ХЭРЭГЛЭДЭГ ҮҮ?					
Тийм, байнга - Гэртээ 1					
Тийм, байнга - Бусад газар 2					
Тийм, шаардлагатай үед 3					
Үгүй 4					
25. ТАНЫ ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭХГҮЙ БАЙГАА ҮНДСЭН ШАЛТГААН ЮУ ВЭ?					
Сургуульд сурдаг 1					
Тэтгэвэрт 2					
Хөдөлмөр эрхлэх чадваргүй 3					
Гэрийн ажилтай 4					
Тохирох ажил олдохгүй байгаа 5					
Ажил хайж байгаа 6					
Ажиллах сонирхолгүй 7					
Бусад 8 → Хүн амын асуулгыг дуусгах					

Хүн №		0	5	ХҮН АМЫН АСУУЛГА	
Урагйн овог:				10. ТА ХАМГИЙН СУҮЛД ХААНААС ШИЛЖИН ИРСЭН БЭ?	
Эцэг/эхийн нэр:				<i>Аймаг/нийслэл (гадаад улс)-ийн нэр, байршил:</i>	
Өөрийн нэр:				_____	
БҮХ НАСНЫ ХҮНЭЭС АСУУНА.				Он: _____	
1. ТА ӨРХИЙН ТЭРГҮҮЛЭГЧТЭЙ ЯМАР ХАМААРЛАЙ ВЭ?				11. ТА 2005 ОНЫ 1 ДҮГЭЭР САРД ХААНА БАЙНГА АМЬДАРЧ БАЙСАН БЭ?	
Эхнэр/нөхөр 02				<i>(5 ба түүнээс дээш насны бүх хүнээс асууна)</i>	
Хүү/охин 03				<i>Аймаг/нийслэл (гадаад улс)-ийн нэр, байршил:</i>	
Эцэг/эх 04				_____	
Ах/эгч/дүү 05				12. ТА ЯМАР НЭГЭН ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ЮУ? ТИЙМ БОЛ ТӨРЛИЙГ ХЭЛНЭ ҮҮ?	
Хадам эцэг/эх 06				Үгүй 1	
Хүргэн/бэр 07				Тийм: Төрөлхийн 2	
Өвөг эцэг/эмэг эх 08				Олдмол 3	
Ач/зээ 09				13. ТА ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ БОЛ ХЭЛБЭРИЙГ НЬ ТОДОРХОЙЛНО УУ?	
Бусад төрөл төрөгсөд 10				Харааны 1	
Хамааралгүй 11				Ярианы 2	
2. ХҮЙС.				Сонсголын 3	
Эрэгтэй 1				Хөдөлгөөний 4	
Эмэгтэй 2				Сэтгэцийн 5	
3. ТА ТӨРСӨН ОН, САР, ӨДРӨӨ ХЭЛНЭ ҮҮ?				Бусад 6	
Он: _____				14. ТА ОДОО СУРГУУЛЬД СУРДАГ (ЦЭЦЭРЛЭГТ ХҮМҮҮЖДЭГ ҮҮ) УУ?	
Сар: _____				Тийм 1	
Өдөр: _____				Үгүй 2	
4. ТА ХЭДЭН НАСТАЙ ВЭ?				6 БА ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХҮНЭЭС АСУУНА.	
(бүтэн насаар) _____				15. ТА ЭЗЭМШСЭН БОЛОВСРОЛЫНХОО ДЭЭД ТҮВШИНГ ХЭЛНЭ ҮҮ?	
5. ТА АЛЬ УЛСЫН ХАРЬАТ ВЭ?				Боловсролгүй 01	
Монгол Улсын 01				Бага 02	
Харьяалалгүй 02				Суурь 03	
Гадаадын (улсын нэр бичих) _____				Бүрэн дунд 04	
				Техникийн болон мэргэжлийн 05	
				Тусгай мэргэжлийн дунд 06	
				Дипломын болон бакалаврын дээд 07	
				Магистр 08	
				Доктор 09	
				Асуулт 7	
6. ТА ЯС ҮНДСЭЭ ХЭЛНЭ ҮҮ?				16. ТА БИЧИГ ҮСЭГ МЭДДЭГ ҮҮ?	
Халх 01				Тийм 1	
Бусад (бичих) _____				Үгүй 2	
7. ТА СУУРЬШЛЫН БАЙДЛАА ХЭЛНЭ ҮҮ?				17. ТА ГАР УТАСТАЙ ЮУ?	
Байнга оршин суугаа 1				Тийм 1	
				Үгүй 2	
Түр зээгүй 2				18. ТА ИНТЕРНЭТ ХЭРЭГЛЭДЭГ ҮҮ?	
Түр суугаа 3				Тийм, байнга - Гэртээ 1	
(Түр зээгүй хүний одоо сууж байгаа, түр суугаа хүний байнга суудаг хаягийг бичнэ)				Тийм, байнга - Бусад газар 2	
Аймаг/нийслэл (гадаад улс)-ийн нэр: _____				Тийм, шаардлагатай үед 3	
_____				Үгүй 4	
Сум/дүүрэг (хот)-ийн нэр: _____				15 БА ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХҮНЭЭС АСУУНА.	
_____				19. ТА ГЭРЛЭЛТИЙН БАЙДЛАА ХЭЛНЭ ҮҮ?	
8. ТА ХААНА ТӨРСӨН БЭ?				Огт гэрлээгүй 1	
Аймаг/нийслэл (гадаад улс)-ийн нэр, байршил: _____				Гэрлэсэн:	
_____				Батлуулсан 2	
9. ТА БАЙНГА СУУДАГ АЙМАГ/НИЙСЛЭЛДЭЭ ТӨРСНӨӨСӨӨ ХОЙШ АМЬДАРЧ БАЙНА УУ, ШИЛЖИЖ ИРСЭН ҮҮ?				Батлуулаагүй 3	
Төрснөөсөө хойш 1				Тусгаарласан 4	
				Цуцалсан 5	
Өөр газар байнга амьдарч байгаад буцаж ирсэн 2				Бэлбэсэн 6	
Өөр газраас шилжиж ирсэн 3				20. ТА ШАШИН ШҮТДЭГ ҮҮ?	
				Шүтдээгүй 1	
				Шүтдэг:	
				Будда 2	
				Христ 3	
				Ислам 4	
				Бөө 5	
				Бусад 6	
				21. ТА СҮҮЛИЙН 7 ХОНОГТ АЖИЛ ЭРХЭЛСЭН ҮҮ?	
				Тийм 1	
				Үгүй 2	
				22. ТА ЯМАР АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГ ВЭ?	
				(бичих) _____	

				23. ТАНЫ ЭРХЭЛДЭГ АЖИЛ (БАЙГУУЛЛАГА)-ЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЧИГЛЭЛ ЮУ ВЭ? (бичих)	

				24. ТА ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙН БАЙДАЛ (СТАТУС)-АА ХЭЛНЭ ҮҮ?	
				Цалин хөлстэй ажиллагч 1	
				Ажил олгогч 2	
				Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч 3	
				Нөхөрлөл, хоршооны гишүүн 4	
				Өрхийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд цалин хөлсгүй оролцогч гишүүн 5	
				Бусад 6	
				Хүн амын асуулгыг дуусгах	
				25. ТАНЫ ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭХГҮЙ БАЙГАА ҮНДСЭН ШАЛТГААН ЮУ ВЭ?	
				Сургуульд сурдаг 1	
				Тэтгэвэрт 2	
				Хөдөлмөр эрхлэх чадваргүй 3	
				Гэрийн ажилтай 4	
				Тохирох ажил олдохгүй байгаа 5	
				Ажил хайж байгаа 6	
				Ажиллах сонирхолгүй 7	
				Бусад 8	
				Хүн амын асуулгыг дуусгах	

Хүн №	0	6	ХҮН АМЫН АСУУЛГА	
Ургийн овог:			10. ТА ХАМГИЙН СҮҮЛД ХААНААС ШИЛЖИН ИРСЭН БЭ?	
Эцэг/ эхийн нэр:			Аймаг/ нийслэл (гадаад улс)-ийн нэр, байршил:	
Өөрийн нэр:			Он: <input type="text"/>	
БҮХ НАСНЫ ХҮНЭЭС АСУУНА.			15 БА ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХҮНЭЭС АСУУНА.	
1. ТА ӨРХИЙН ТЭРГҮҮЛЭГЧТЭЙ ЯМАР ХАМААРЛАЛТАЙ ВЭ?			19. ТА ГЭРЛЭЛТИЙН БАЙДЛАА ХЭЛНЭ ҮҮ?	
Эхнэр/ нөхөр 02			Огт гэрлээгүй..... 1	
Хүү/ охин 03			Гэрлэсэн:	
Эцэг/ эх 04			Батлуулсан 2	
Ах/ эгч/ дүү 05			Батлуулаагүй 3	
Хадам эцэг/ эх 06			Тусгаарласан 4	
Хүргэн/ бэр 07			Цуцалсан 5	
Өвөг эцэг/ эмэг эх 08			Бэлбэсэн 6	
Ач/ зээ 09			20. ТА ШАШИН ШҮТДЭГ ҮҮ?	
Бусад төрөл төрөгсөд 10			Шүтдээгүй 1	
Хамааралгүй 11			Шүтдэг:	
2. ХҮЙС.			Будда 2	
Эрэгтэй 1			Христ 3	
Эмэгтэй 2			Ислам 4	
3. ТА ТӨРСӨН ОН, САР, ӨДРӨӨ ХЭЛНЭ ҮҮ?			Бөө 5	
Он: <input type="text"/>			Бусад 6	
Сар: <input type="text"/>			21. ТА СҮҮЛИЙН 7 ХОНОГТ АЖИЛ ЭРХЭЛСЭН ҮҮ?	
Өдөр: <input type="text"/>			Тийм 1	
4. ТА ХЭДЭН НАСТАЙ ВЭ?			Үгүй 2	
(бүтэн насаар) <input type="text"/>			Асуулт 25	
5. ТА АЛЬ УЛСЫН ХАРЬЯАТ ВЭ?			22. ТА ЯМАР АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГ ВЭ?	
Монгол Улсын 01			(бичих) <input type="text"/>	
Харьяалалгүй 02			<input type="text"/>	
Гадаадын (улсын нэр бичих) <input type="text"/>			23. ТАНЫ ЭРХЭЛДЭГ АЖИЛ (БАЙГУУЛЛАГА)-ЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЧИГЛЭЛ ЮУ ВЭ? (бичих) <input type="text"/>	
Асуулт 7			<input type="text"/>	
6. ТА ЯС ҮНДСЭЭ ХЭЛНЭ ҮҮ?			24. ТА ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙН БАЙДАЛ (СТАТУС)-АА ХЭЛНЭ ҮҮ?	
Халх 01			Цалин хөлстэй ажиллагч 1	
Бусад (бичих) <input type="text"/>			Ажил олгогч 2	
7. ТА СУУРЫШЛЫН БАЙДЛАА ХЭЛНЭ ҮҮ?			Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч 3	
Байнга оршин суугаа 1			Нөхөрлөл, хоршооны гишүүн 4	
Асуулт 8			Өрхийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд цалин хөлсгүй оролцогч гишүүн 5	
Түр зэгүй 2			Бусад 6	
Түр суугаа 3			Хүн амын асуулгыг дуусгах	
(Түр зэгүй хүний одоо сууж байгаа, түр суугаа хүний байнга суудаг хаягийг бичнэ)			25. ТАНЫ ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭХГҮЙ БАЙГАА ҮНДСЭН ШАЛТГААН ЮУ ВЭ?	
Аймаг/ нийслэл (гадаад улс)-ийн нэр: <input type="text"/>			Сургуульд сурдаг 1	
Сум/ дүүрэг (хот)-ийн нэр: <input type="text"/>			Тэтгэвэрт 2	
8. ТА ХААНА ТӨРСӨН БЭ?			Хөдөлмөр эрхлэх чадваргүй 3	
Аймаг/ нийслэл (гадаад улс)-ийн нэр, байршил: <input type="text"/>			Гэрийн ажилтай 4	
9. ТА БАЙНГА СУУДАГ АЙМАГ/ НИЙСЛЭЛДЭЭ ТӨРСНӨӨСӨӨ ХОЙШ АМЬДАРЧ БАЙНА УУ, ШИЛЖИЖ ИРСЭН ҮҮ?			Тохирох ажил олдохгүй байгаа 5	
Төрснөөсөө хойш 1			Ажил хайж байгаа 6	
Асуулт 12			Ажиллах сонирхолгүй 7	
Өөр газар байнга амьдарч байгаад буцаж ирсэн 2			Бусад 8	
Өөр газраас шилжиж ирсэн 3			Хүн амын асуулгыг дуусгах	
10. ТА ХАМГИЙН СҮҮЛД ХААНААС ШИЛЖИН ИРСЭН БЭ?			16. ТА БИЧИГ ҮСЭГ МЭДДЭГ ҮҮ?	
Аймаг/ нийслэл (гадаад улс)-ийн нэр, байршил:			Тийм 1	
Он: <input type="text"/>			Үгүй 2	
11. ТА 2005 ОНЫ 1 ДҮГЭЭР САРД ХААНА БАЙНГА АМЬДАРЧ БАЙСАН БЭ?			17. ТА ГАР УТАСТАЙ ЮУ?	
(5 ба түүнээс дээш насны бүх хүнээс асууна)			Тийм 1	
Аймаг/ нийслэл (гадаад улс)-ийн нэр, байршил:			Үгүй 2	
Он: <input type="text"/>			18. ТА ИНТЕРНЭТ ХЭРЭГЛЭДЭГ ҮҮ?	
12. ТА ЯМАР НЭГЭН ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ЮУ? ТИЙМ БОЛ ТӨРЛИЙГ ХЭЛНЭ ҮҮ?			Тийм, байнга - Гэртээ 1	
Үгүй 1			Тийм, байнга - Бусад газар 2	
Асуулт 14			Тийм, шаардлагатай үед 3	
Тийм: Төрөлхийн 2			Үгүй 4	
Олдмол 3			15. ТА ЭЗЭМШСЭН БОЛОВСРОЛЫНХОО ДЭЭД ТҮВШИНГ ХЭЛНЭ ҮҮ?	
13. ТА ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ БОЛ ХЭЛБЭРИЙГ НЬ ТОДОРХОЙЛНО УУ?			Боловсролгүй 01	
Харааны 1			Бага 02	
Ярианы 2			Суурь 03	
Сонсголын 3			Бүрэн дунд 04	
Хөдөлгөөний 4			Техникийн болон мэргэжлийн 05	
Сэтгэцийн 5			Тусгай мэргэжлийн дунд 06	
Бусад 6			Дипломын болон бакалаврын дээд 07	
14. ТА ОДОО СУРГУУЛЬД СУРДАГ (ЦЭЦЭРЛЭГТ ХҮМҮҮЖДЭГ ҮҮ) УУ?			Магистр 08	
(2-39 насны хүнээс асууна)			Доктор 09	
Тийм 1			Асуулт 17	
Үгүй 2			16. ТА БИЧИГ ҮСЭГ МЭДДЭГ ҮҮ?	
6 БА ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХҮНЭЭС АСУУНА.			Тийм 1	
15. ТА ЭЗЭМШСЭН БОЛОВСРОЛЫНХОО ДЭЭД ТҮВШИНГ ХЭЛНЭ ҮҮ?			Үгүй 2	
Боловсролгүй 01			17. ТА ГАР УТАСТАЙ ЮУ?	
Бага 02			Тийм 1	
Суурь 03			Үгүй 2	
Бүрэн дунд 04			18. ТА ИНТЕРНЭТ ХЭРЭГЛЭДЭГ ҮҮ?	
Техникийн болон мэргэжлийн 05			Тийм, байнга - Гэртээ 1	
Тусгай мэргэжлийн дунд 06			Тийм, байнга - Бусад газар 2	
Дипломын болон бакалаврын дээд 07			Тийм, шаардлагатай үед 3	
Магистр 08			Үгүй 4	
Доктор 09			15. БА ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХҮНЭЭС АСУУНА.	
Асуулт 17			19. ТА ГЭРЛЭЛТИЙН БАЙДЛАА ХЭЛНЭ ҮҮ?	
16. ТА БИЧИГ ҮСЭГ МЭДДЭГ ҮҮ?			Огт гэрлээгүй..... 1	
Тийм 1			Гэрлэсэн:	
Үгүй 2			Батлуулсан 2	
17. ТА ГАР УТАСТАЙ ЮУ?			Батлуулаагүй 3	
Тийм 1			Тусгаарласан 4	
Үгүй 2			Цуцалсан 5	
18. ТА ИНТЕРНЭТ ХЭРЭГЛЭДЭГ ҮҮ?			Бэлбэсэн 6	
Тийм, байнга - Гэртээ 1			20. ТА ШАШИН ШҮТДЭГ ҮҮ?	
Тийм, байнга - Бусад газар 2			Шүтдээгүй 1	
Тийм, шаардлагатай үед 3			Шүтдэг:	
Үгүй 4			Будда 2	
15. БА ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ ХҮНЭЭС АСУУНА.			Христ 3	
19. ТА ГЭРЛЭЛТИЙН БАЙДЛАА ХЭЛНЭ ҮҮ?			Ислам 4	
Огт гэрлээгүй..... 1			Бөө 5	
Гэрлэсэн:			Бусад 6	
Батлуулсан 2			21. ТА СҮҮЛИЙН 7 ХОНОГТ АЖИЛ ЭРХЭЛСЭН ҮҮ?	
Батлуулаагүй 3			Тийм 1	
Тусгаарласан 4			Үгүй 2	
Цуцалсан 5			Асуулт 25	
Бэлбэсэн 6			22. ТА ЯМАР АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГ ВЭ?	
20. ТА ШАШИН ШҮТДЭГ ҮҮ?			(бичих) <input type="text"/>	
Шүтдээгүй 1			<input type="text"/>	
Шүтдэг:			23. ТАНЫ ЭРХЭЛДЭГ АЖИЛ (БАЙГУУЛЛАГА)-ЫН ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЧИГЛЭЛ ЮУ ВЭ? (бичих) <input type="text"/>	
Будда 2			<input type="text"/>	
Христ 3			24. ТА ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙН БАЙДАЛ (СТАТУС)-АА ХЭЛНЭ ҮҮ?	
Ислам 4			Цалин хөлстэй ажиллагч 1	
Бөө 5			Ажил олгогч 2	
Бусад 6			Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч 3	
21. ТА СҮҮЛИЙН 7 ХОНОГТ АЖИЛ ЭРХЭЛСЭН ҮҮ?			Нөхөрлөл, хоршооны гишүүн 4	
Тийм 1			Өрхийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд цалин хөлсгүй оролцогч гишүүн 5	
Үгүй 2			Бусад 6	
Асуулт 25			Хүн амын асуулгыг дуусгах	
22. ТА ЯМАР АЖИЛ ЭРХЭЛДЭГ ВЭ?			25. ТАНЫ ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭХГҮЙ БАЙГАА ҮНДСЭН ШАЛТГААН ЮУ ВЭ?	
(бичих) <input type="text"/>			Сургуульд сурдаг 1	
<input type="text"/>			Тэтгэвэрт 2	
<input type="text"/>			Хөдөлмөр эрхлэх чадваргүй 3	
<input type="text"/>			Гэрийн ажилтай 4	
<input type="text"/>			Тохирох ажил олдохгүй байгаа 5	
<input type="text"/>			Ажил хайж байгаа 6	
<input type="text"/>			Ажиллах сонирхолгүй 7	
<input type="text"/>			Бусад 8	
<input type="text"/>			Хүн амын асуулгыг дуусгах	

ОРОН СУУЦНЫ АСУУЛГА			
1. ТАНАЙХ ЯМАР ТӨРЛИЙН СУУЦАНД СУУДАГ ВЭ?		12. ТАНАЙХ УНДНЫ УСАА ХЭР ХОЛООС АВДАГ ВЭ?	
Гэр 1 → Асуулт 9		200 метр хүртэл 1	
Байшин 2		200-1000 метр 2	
Зориулалтын бус сууц 3		1000 метрээс дээш 3	
Бусад сууц 4 → Асуулт 11			
БАЙШИНД АМЬДАРДАГ ӨРХ ХАРИУЛНА.			
2. ТАНАЙ БАЙШИНГИЙН ТӨРӨЛ ЮУ ВЭ?		13. ТАНАЙ СУУЦНЫ ЦАХИЛГААНЫ ЭХ ҮҮСВЭР ЮУ ВЭ?	
Орон сууцны байшин 1		Төвлөрсөн систем 1	
Бие даасан тохилог сууц 2		Дизель станц 2	
Сууцны тусдаа байшин 3		Сэргээгдэх эрчим хүчний төхөөрөмж 3	
Оюутан, сурагчдын нийтийн байр 4		Бага овын цахилгаан үүсгүүр 4	
Ажиллагчдын нийтийн байр 5		Цахилгааны эх үүсвэргүй 5	
Нийтийн зориулалтын бусад байр 6 → Асуулт 11			
3. ТАНАЙ СУУЦ ХЭДЭН ӨРӨӨТЭЙ ВЭ?		14. ТАНАЙ СУУЦНЫ ХАЛААЛТЫН ЭХ ҮҮСВЭР ЮУ ВЭ?	
Өрөөний тоо <input type="text"/>		Төвлөрсөн систем 1	
		Нам даралтын зуух 2	
4. ТАНАЙ СУУЦНЫ ТАЛБАЙН ХЭМЖЭЭ ХЭД ВЭ?		Цахилгаан халаагуур 3	
Ам.метр <input type="text"/>		Ердийн галлагаа 4	
5. ТАНАЙ СУУЦ ГАЛ ТОГООНЫ ӨРӨӨТЭЙ ЮУ?		15. ТАНАЙХ ХООЛ УНДАА ИХЭВЧЛЭН ЮУГААР БОЛГОДОГ ВЭ?	
Тусдаа өрөөтэй:		Цахилгаан 1	
Дангаараа эзэмшдэг 1		Савласан хий 2	
Нийтээрээ ашигладаг 2		Мод 3	
Тусдаа өрөөгүй 3		Нүүрс, шахмал түлш 4	
		Аргал, хөрзөн 5	
6. ТАНАЙХ СУУЦАНДАА УСАНД ОРОХ ОНГОЦ, ШҮРШҮҮРТЭЙ ЮУ?		Бусад 6	
Тусдаа эзэмшдэг:		16. ТАНАЙХ БИЕ ЗАСАХ ГАЗАРТАЙ ЮУ?	
Байнгын суурилуулсан 1		Тийм:	
Угсардаг/ зөөврийн 2		Сууцны дотор 1	
Нийтээрээ ашигладаг 3		Сууцны гадна 2	
Байхгүй 4		Тогтсон газар байхгүй 3 → Асуулт 18	
7. ТАНАЙХ СУУЦНЫ УСАН ХАНГАМЖИЙН ТӨРӨЛ ЮУ ВЭ?		17. ТАНАЙХ БИЕ ЗАСАХ ГАЗРАА БУСАДТАЙ ХАМТРАН АШИГЛАДАГ УУ?	
Төвлөрсөн усан хангамж 1		Тийм 1	
Төвлөрсөн бус усан хангамж		Үгүй 2	
Бие даасан систем 2			
Зөөврийн 3 → Асуулт 11		18. ТАНАЙХ БОХИР УСАА ЯАЖ ЗАЙЛУУЛДАГ ВЭ?	
8. ТАНАЙХ ХАЛУУН, ХҮЙТЭН УСТАЙ ЮУ?		Төвлөрсөн системээр зайлуулдаг 1	
Халуун, хүйтэн устай 1		Бие даасан системээр зайлуулдаг 2	
Зөвхөн хүйтэн устай 2 → Асуулт 11		Цооногт асгадаг 3	
		Задгай асгадаг 4	
ГЭРТ АМЬДАРДАГ ӨРХ ХАРИУЛНА.			
9. ТАНАЙХ ХЭДЭН ГЭРТЭЙ ВЭ?		19. ТАНАЙХ ХАТУУ ХОГ ХАЯГДЛАА ЯАЖ ЗАЙЛУУЛДАГ ВЭ?	
Гэрийн тоо <input type="text"/>		Үйлчилгээний байгууллагаар 1	
10. ТАНАЙ ҮНДСЭН ГЭР ХЭДЭН ХАНАТАЙ ВЭ?		Өөрсдөө:	
Ханын тоо <input type="text"/>		Зөвшөөрөгдсөн цэгт 2	
		Тогтсон газар байхгүй 3	
БҮХ ӨРХ ХАРИУЛНА.			
11. ТАНАЙ УНДНЫ УСНЫ ЭХ ҮҮСВЭР ЮУ ВЭ?		20. ТА СУУЦНЫХАА ӨМЧИЙН ХЭЛБЭРИЙГ ХЭЛНЭ ҮҮ?	
Төвлөрсөн систем 1 → Асуулт 13		Төрийн өмчийн 1	
Төвлөрсөн системд холбогдсон		Хувийн өмчийн:	
ус түгээх байр 2		Аж ахуйн нэгж, байгууллагын 2	
Хамгаалагдсан худаг 3		Иргэний 3	
Хамгаалагдсан булаг, шанд 4			
Цэвэршүүлэн савласан ус 5		21. ТА СУУЦНЫХАА ЭЗЭМШЛИЙН ХЭЛБЭРИЙГ ХЭЛНЭ ҮҮ?	
Төвлөрсөн системд холбогдоогүй		Өөрийн эзэмшлийн 1	
ус түгээх байр 6		Бусдын сууцанд:	
Зөөврийн ус 7		Түрээстэй суудаг 2	
Гол, мөрөн, нуур, хамгаалагдаагүй худаг, булаг, шанд 8		Түрээсгүй суудаг 3	
		Бусад 4	
Мэдээлэл цуглуулсан		Мэдээлэл оруулсан	
Огноо		Огноо	
Тоологчийн нэр: гарын үсэг:		Кодлогчийн нэр: гарын үсэг:	
Шалгагчийн нэр: гарын үсэг:		Шивэгчийн нэр: гарын үсэг:	

Хрмррд твр зрхэм. Тлрд хрмррн эрдэнэ

